

ISSN: 2149-2360

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

**AÇIKÖĞRETİM
UYGULAMALARI
VE ARAŞTIRMALARI
DERGİSİ**

Editör Kurulları / Editorial Board

Editör (Editor)

Doç. Dr. Murat AKYILDIZ (Anadolu Üniversitesi)

Yayın Kurulu Üyeleri (Editorial Board Members)

Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL (Alanya HEP Üniversitesi)

Prof. Dr. Alper Tolga Kumtepe (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Aras BOZKURT (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Arif ALTUN (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Asaf VAROL (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Cafer ÇELİK (Atatürk Üniversitesi)

Prof. Dr. Cengiz Hakan AYDIN (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Emine DEMİRAY (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. H. Eralp ALTUN (Ege Üniversitesi)

Prof. Dr. Evrim GENÇ KUMTEPE (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Erol SAYIN (Alanya HEP Üniversitesi)

Prof. Dr. Hasan KARAL (Karadeniz Teknik Üniversitesi)

Prof. Dr. Kürşat ÇAĞILTAY (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet FIRAT (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet KESİM (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Mesut KURULGAN (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Mukaddes ERDEM (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat ATAİZİ (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat BARKAN (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Necip Serdar SEVER (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Nilgün ÖZDAMAR (Eskişehir Teknik Üniversitesi)

Prof. Dr. Nurettin ŞİMŞEK (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Recep OKUR (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Selahattin GELBAL (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Serçin KARATAŞ (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Simber ATAY (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Şirin KARADENİZ (Bahçeşehir Üniversitesi)

Prof. Dr. Yasemin GÜLBAHAR (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Hakan ALTINPULLUK (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Hakan KILINÇ (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Hasan UÇAR (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Sinan AYDIN (Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Tarkan GÜRBÜZ (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi. Buket KİP KAYABAŞ (Anadolu Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Erdem ERDOĞDU (Anadolu Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi. İlker KAYABAŞ (Anadolu Üniversitesi)

Onursal Yayın Kurulu (Honorary Editorial Board)

Prof. Dr. Ayhan Gaffar HAKAN (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Uğur DEMİRAY (Anadolu Üniversitesi)

Türk Dili Yayın Kurulu (Editorial Board Members in Turkish Language)

Prof. Dr. Gökhan TUNÇ (Anadolu Üniversitesi)

Dizinleme / Indexing

Dergimizin dizinlendiği veritabanları aşağıda sıralanmaktadır. (The databases in which our journal is indexed are listed below.)

- SOBIAD
- ASOS Index
- Türk Eğitim İndeksi (TEİ)
- Directory of Research Journals Indexing (DRJI)
- Cite Factor
- Eurasian Scientific Journal Index (ESJI)
- ResearchBiB
- Journal TOCs
- Scientific Indexing Services (SIS)
- Google Scholar
- IZOR
- Paperity
- Publons
- Academic Journal Index
- Journal Factor
- EZB
- ACAR Index
- Akademik Dokümanlar Dizini (Index of Academic Documents [IAD])

AÇIKÖĞRETİM UYGULAMALARI VE ARAşTIRMALARI DERĖİSİ

AY/YIL: TEMMUZ 2025

CİLT 11, SAYI 2

JOURNAL OF OPEN EDUCATION APPLICATIONS AND RESEARCH

MONTH/YEAR: JULY 2025

VOLUME 11, ISSUE 2

İçindekiler / Table of Contents

Gökhan Alptekin, Hakan ALTINPULLUK

Arap Açık Üniversitesi uzaktan öğrenme ortamlarının kurumsal dinamikleri hakkında bir inceleme..... 1-53

Ebru GENÇTÜRK GÜVEN, Samet KARAKUŞ

COVID-19 sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim deneyimleri: Fırsatlar ve engeller..... 54-86

Mine KAYA, Kamil ÇEKEROL

Çevrimiçi uzaktan öğretimde öğretmenin rollerinin belirlenmesi: Delfi tekniği uygulaması..... 87-105

Gönderim: 30.01.2025

Kabul: 10.04.2025

Tür: Derleme Makalesi

Arap Açık Üniversitesi uzaktan öğrenme ortamlarının kurumsal dinamikleri hakkında bir inceleme

Gökhan ALPTEKİN^a

Hakan ALTINPULLUK^b

^a Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ORCID: 0000-0001-9374-5471

^b Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ORCID: 0000-0003-4701-1949

Özet

Bu araştırmada, Arap Açık Üniversitesinin genel bilgileri, örgütsel yapısı ve yönetimi, stratejik planları, fakülteleri ve programları, kabul koşulları ile açık ve uzaktan öğrenme sistemleri gibi çeşitli yönlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmış ve içerik analizi tekniği uygulanarak Arap Açık Üniversitesi ile ilgili bilgilerin yer aldığı web siteleri ve raporlar analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında öncelikle Arap Açık Üniversitesine ilişkin genel bilgilere yer verilmiş, ardından farklı başlıklar altında detaylı açıklamalar sunularak üniversitenin güncel istatistikleri raporlanmıştır. Arap Açık Üniversitesinin kapsamlı şekilde ele alınarak tanıtılması, açık ve uzaktan öğrenme alanındaki uygulamaların ve yaklaşımların izlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırma, Arap coğrafyasında geleneksel öğrenme anlayışının ötesine geçerek açık ve uzaktan öğrenme platformlarını etkin bir şekilde kullanmayı hedefleyen Arap Açık Üniversitesine ilişkin bilgi sağlayarak literatüre katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan Eğitim, Arap Açık Üniversitesi, Uzaktan Öğrenme Ortamları, Doküman İncelemesi

A review of the institutional dynamics of Arab Open University distance learning environments

Abstract

This study aims to examine various aspects of the Arab Open University, including its general information, organizational structure and management, strategic plans, faculties and programs, admission requirements, and open and distance learning systems. The study employs document analysis, a qualitative research method, and utilizes content analysis to examine websites and reports containing information about the Arab Open University. Initially, general information about the university is presented, followed by detailed explanations under different headings, along with a report on its current statistics. Providing a comprehensive overview of the Arab Open University is crucial for tracking developments in open and distance learning practices and approaches. This research contributes to the literature by offering insights into the Arab Open University, which seeks to go beyond traditional learning paradigms in the Arab region and effectively utilize open and distance learning platforms.

Keywords: Distance Education, Arab Open University, Distance Learning Environments, Document Review

Kaynak Gösterme

Alptekin, G. ve Altınpulluk, H. (2025). Arap Açık Üniversitesi uzaktan öğrenme ortamlarının kurumsal dinamikleri hakkında bir inceleme. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 11(2), 1-53. <https://doi.org/10.51948/auad.1629915>

Giriş

Yükseköğretim kurumları, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmelerin etkisiyle öğrenme süreçlerini sürekli geliştirme eğilimindedir. Açık ve uzaktan öğrenme yaklaşımları da yükseköğretim sistemlerinde her geçen gün daha fazla paya sahip olan bir eğitim biçimi olarak göze çarpmaktadır. Çağın gerekliliklerini de kullanarak çevrimiçi ortamlardan yararlanan bir eğitim biçimi olan açık ve uzaktan öğrenme, zaman ve mekândan bağımsız bir öğrenme biçimi olarak bazı coğrafyalarda daha fazla önemini hissettirmektedir. Özellikle Kuzey Afrika ve Ortadoğu bölgelerinde, nüfus artmakta ve yükseköğretime erişim talebi hızla yükselmektedir. Bu bağlamda, Arap Açık Üniversitesi gibi bulunduğu bölgenin eğitim ekosistemini önemli ölçüde etkileyen bir üniversitenin incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Alanyazın incelendiğinde bu açık üniversite hakkında bilgi veren herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, Arap Açık Üniversitesinin sadece Arap coğrafyasında değil, bütüncül olarak açık ve uzaktan öğrenme alanyazını açısından incelenmesi gerekmektedir. Bu sayede yenilikçi ve özgün uygulamaların farklı açık üniversitelere ve uzaktan eğitim sistemlerine dağıtılması sağlanabilecektir. Bu araştırma, Arap Açık Üniversitesinin kurumsal dinamiklerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, Arap Açık Üniversitesi hakkındaki genel bilgiler, üniversitenin örgütsel yapısı ve üst yönetimi, stratejik plan, ana temalar ve hedefler, üniversitede yer alan fakülte ve programlar, öğrenim ücretleri, genel kabul koşulları ve kayıt başvurusunda istenilen belgeler, üniversitenin öğrenme ve öğretme sistemi, ders başarı puanının hesaplanması, intihal cezaları, kredi sistemi, devamsızlık durumu, notlar ve karşılık gelen puanlar, öğrenen destek hizmetleri, öğrenme kaynakları merkezi ve kütüphane desteği, akademik destek bursları, mükemmellik ödülleri, geçiş (transfer) işlemleri ve üniversiteye ait genel istatistikler gibi bilgiler sunulmaktadır.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, basılı ve elektronik ortamdaki dokümanların içeriğini sistematik olarak analiz etmek için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Araştırmanın verileri, Arap Açık Üniversitesinin genel merkez ve şubelerinin resmî internet sitelerinde yayımlanan içerik, belge ve raporlardan toplanmıştır. Arapça ve İngilizce olarak sunulan içerik, belge ve raporlar araştırmacılar tarafından Türkçeye çevrilmiş ve analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizi, içeriğin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesi

için yaygın olarak kullanılan bir analiz tekniğidir. Bu veri analizi tekniği, basılı materyallerin yanı sıra web siteleri, raporlar, blog yazıları, web bağlantıları ve çeşitli web görselleri gibi web tabanlı içerikleri analiz etmek için de kullanılabilir (Kim ve Kuljis, 2010).

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, Arap Açık Üniversitesinin resmî internet sitesinde yayımlanan belgeler ve raporlar farklı başlıklar altında incelenerek yorumlanmıştır. Arap Açık Üniversitesine ait genel bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır (<https-1>).

Tablo 1 <i>Arap Açık Üniversitesi Hakkındaki Genel Bilgiler</i>	
Genel Merkezin İnternet Adresi:	https://www.arabou.edu.kw/Pages/default.aspx
Genel Merkez GSM / FAX / E-posta:	+(965) 24394143 / +(965) 24394150 / info@arabou.edu.kw
Genel Merkez Adresi:	Arab Open University – Headquarters Ardiya Industrial Area, Farwanya, Al-Safat 13033. P.O. Box 3322 Kuwait.
Üniversitenin Vizyonu:	Herkes için kaliteli bir eğitim vermek ve bilgi toplumunun geliştirilmesinde öncü bir üniversite olmak.
Üniversitenin Misyonu:	(1) Toplumun tüm kesimlerine yüksek kaliteli eğitim sağlamak ve onlara işgücü piyasası becerileri kazandırmak. (2) Cazip bir ileri teknik öğrenme ortamı ve zaman ve mekân engellerini aşan esnek bir eğitim modeli aracılığıyla; bilimsel araştırma için teşvik edici bir ortam ve yenilik için bir fırsat sağlayarak bilim ve bilgi toplumunu geliştirmek için çalışmak. (3) Arap toplumlarında sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına katkıda bulunmak.
Üniversitenin Ana Hedefleri:	(1) İnsana değer vermek, (2) Yüksek kaliteli eğitim, (3) Sürekli eğitim, (4) Araştırma ve akademik faaliyetler, (5) İş olanakları, (6) Profesyonel eğitim
Kurumun Öne Çıkardığı Temel Kavramlar ve Paylaşılan Değerler:	İş Birliği (Cooperation), Şeffaflık (Transparency), Dürüstlük (Integrity), Mükemmeliyet (Perfection), Adalet (Justice)
Üniversitenin Kısa Tarihçesi:	Arap Açık Üniversitesi ilk olarak 1996 yılında geleneksel olmayan bir akademik kurum olarak ve bilimsel, sosyal ve kültürel alanlarda kalkınmanın teşvik edilmesine katkı sağlama vizyonu ile resmen hayata geçirilmiştir. Bu vizyon, 2002 yılında İngiliz Açık Üniversitesi ile stratejik bir ortaklık içinde, tam anlamıyla hizmet verebilen bir üniversiteye dönüşmüştür. Arap Açık Üniversitesinin genel merkezi Kuveyt’te yer almaktadır. Günümüzde Üniversite Başkanlığı görevini Prof. Mohammad Al-Zakari yürütmektedir.
Şubeler:	Arap Açık Üniversitesinin toplam dokuz ülkede şubesi bulunmaktadır. Bu şubelerin yer aldığı ülkeler ise sırasıyla şu şekildedir: Kuveyt, Ürdün, Lübnan, Suudi Arabistan, Mısır, Bahreyn, Umman, Sudan, Filistin.
Öne Çıkan Veriler:	2023-2024 eğitim ve öğretim yılı istatistiklerine göre; kuruluşundan bu yana üniversiteye kabul edilen öğrenci sayısı 316175 kişi iken mezun olan öğrenci sayısı ise 73228 kişidir. Bu sayının 2025 yılı itibarıyla 75000’in üzerinde olduğu görülmektedir. Diğer yandan, üniversitenin 147 farklı uyruktan öğrenciye hizmet verdiği görülmüştür. Üniversitede işgücü piyasalarını karşılayan toplam 57 ana program bulunmaktadır. Çeşitli modül ve kurslardan yararlanan öğrenciler de dahil edildiğinde, üniversitenin bugüne kadar toplam 400000 kişiye hizmet verdiği görülmektedir.
İş Birliği Anlaşmaları, Mutabakat Zaptı ve Üyelikleri:	İngiliz Açık Üniversitesi (OU), Arap Körfezi Kalkınma Programı (AGFUND), De Montfort Üniversitesi, Athabasca Üniversitesi, Ürdün Kraliçe Rania Öğretmen Akademisi, Arap Üstün Zekâlılar ve Yetenekliler Konseyi, Ürdün

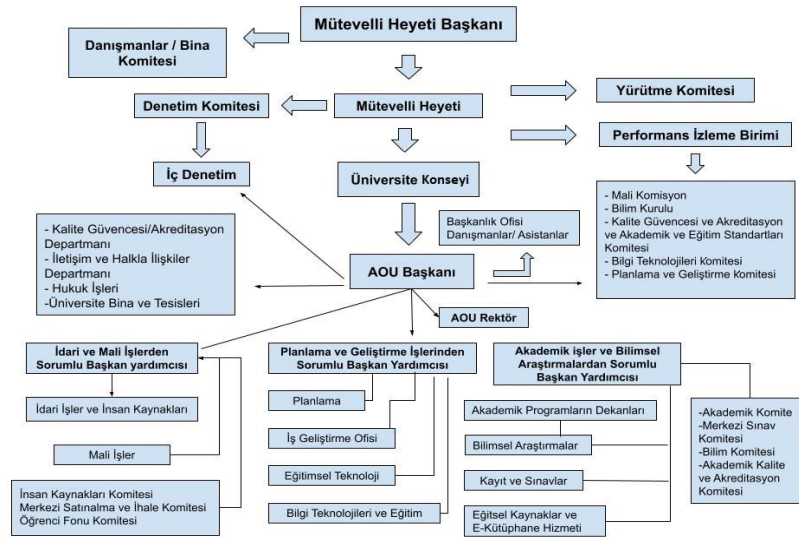
	Marefa Şirketi (dijital içerik), Kuveyt Yüksek Planlama ve Kalkınma Konseyi Genel Sekreterliği, Kuveyt Uygulamalı Eğitim ve Öğretim Kamu Kurumu, Kuveyt Milli Muhafız Ordusu, Kuveyt Arap Planlama Enstitüsü, İslami Bankalar ve Finans Kurumları Genel Konseyi, ICDE üyeliği, AAOU üyeliği, İspanya'daki Küresel Üniversite İnovasyon Ağı (GUNI) üyeliği, Arap Açık ve Uzaktan Eğitim Ağı, AOU Lübnan Şubesi Girişimcilik Projesi kapsamında Avrupa Birliği (AB) ile ortaklık
Öğrenme Yönetim Sistemi (ÖYS):	Üniversitede “Moodle” öğrenme yönetim sistemi kullanılmaktadır.
Dünya Sıralaması:	Arap Açık Üniversitesi, Times Higher Education 2024 Dünya Üniversite Sıralamasında 1001-1500, QS 2024 Arap Bölgesel Üniversite Sıralamasında ise 171-180. sırada yer almaktadır.
Üniversite Bünyesinde Yer Alan Bilimsel Dergiler:	1. The International Arab Journal of e-Technology (Uluslararası Arap e-Teknoloji Dergisi - Ürdün) 2. Centre for Applied Linguistic Research (CALR) Linguistics Journal (Uygulamalı Dilbilim Araştırmaları Merkezi Dilbilim Dergisi - Lübnan)

Tablo 1 incelendiğinde Arap Açık Üniversitesinin yurt içinde ve yurt dışında eğitimin gelişimine katkıda bulunma vizyonu ve misyonuna sahip olduğu ve ten rengi, dini, dili veya ırkı ne olursa olsun her toplumdan insana eğitim hizmeti sunmayı amaçladığı görülmektedir. Üniversitenin, genel merkezi de dâhil olmak üzere toplam dokuz ülkede eğitim ve öğretim hizmeti sunduğu tespit edilmiştir. Uluslararası ve bölgesel iş birliği anlaşmaları dikkate alındığında, Arap Açık Üniversitesinin başta İngiliz Açık Üniversitesi (Open University-OU) ve Arap Körfezi Kalkınma Programı (AGFUND) olmak üzere çeşitli kurum, kuruluş ve organizasyonlar tarafından desteklendiği, kabul gördüğü görülmüştür. Bu durum, üniversitenin küresel çapta tanınırlığını artırmasına ve daha kaliteli bir eğitim hizmeti sunmasına katkı sağlamaktadır. İngiliz Açık Üniversitesi ile yapılan iş birliği ve bağlılık anlaşması 1 Ekim 2024 tarihinde yenilenmiştir. Yapılan bu anlaşma 30 Eylül 2029 tarihine kadar geçerlidir ve üç ana alanı kapsamaktadır. Bu alanlar; malzeme lisanslama, danışmanlıklar, kurumsal onay ve doğrulamadır. Bu ortaklık anlaşması her beş yılda bir yeniden gözden geçirilir. Diğer yandan üniversitenin, öğrenciler için tasarlanan eğitim faaliyetlerini daha kaliteli ve güvenli bir şekilde sunmak için bir dizi mobil uygulama geliştirdiği ve bu amaçla bir öğrenme yönetim sistemi (Moodle) kullandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, üniversitenin 2024 yılı verilerine bakıldığında dünya çapında ilk 1500 üniversite arasında yer aldığı, hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin bilimsel çalışmalarını yayımlayabileceği iki adet bilimsel dergisinin bulunduğu tespit edilmiştir (<https-1>).

Üniversitenin Örgütsel Yapısı ve Üst Yönetimi

Arap Açık Üniversitesinin örgütsel yapısını oluşturan birimlerin hiyerarşik ağ diyagramı Şekil 1'de gösterilmektedir. Şekil 1'deki hiyerarşik ağ diyagramı incelendiğinde Mtevelli

Heyeti Başkanının en tepede yer aldığı görülmektedir. Danışma Kurulu, Bina Komitesi ve Mütevelli Heyeti de doğrudan Mütevelli Heyeti Başkanına bağlı olan mekanizmalardır. Mütevelli Heyeti, Denetim Komitesi, Yürütme Komitesi, Performans İzleme Birimi ve Üniversite Konseyinin çalışmalarını yürütmektedir. Burada Denetim Komitesinin öncelikli olarak iç denetimle ilgilendiği, Performans İzleme Biriminin ise sırasıyla Mali Komisyon, Bilim Kurulu, Kalite Güvencesi, Akreditasyon, Akademik ve Eğitim Standartları Komitesi, Bilgi Teknolojileri Komitesi ve Planlama ve Geliştirme Komitesinin çalışmalarıyla ilgilendiği görülmektedir. Üniversite Konseyinin alt kademesinde ise Arap Açık Üniversitesinin Başkanı yer almaktadır. Başkanın görevleri arasında Denetim Komitesi ile birlikte iç denetimi sağlamak, Performans İzleme Birimi ile irtibat kurmak, kalite güvencesi ve akreditasyon, iletişim ve halkla ilişkiler, hukuk işleri ve üniversite binaları ve tesisleriyle ilgilenen birimleri yönetmek yer almaktadır. Bu arada, Başkanlık Ofisi, Danışmanlar ve Asistanlar da yine Başkana bağlı mekanizmalardır. Ayrıca, Arap Açık Üniversitesi Rektörü başta olmak üzere idari ve mali işler, planlama ve geliştirme, akademik işler ve bilimsel araştırmalardan sorumlu olan tüm Başkan Yardımcılarının da Arap Açık Üniversitesi Başkanına rapor verdikleri görülmektedir (https-2).

Şekil 1: Arap Açık Üniversitesi Örgütsel Yapısı

Şube ülkelerdeki yönetim yapısı incelendiğinde ise, Şube Mütevelli Heyetinin hiyerarşide ilk sırada yer aldığı görülmüştür. Şubenin içinde yer alan Üniversite Konseyi ve Şube Rektörü, Şube Mütevelli Heyetine bağlı organlardır. Rektörlük, hukuk işleri, halkla ilişkiler ve pazarlama, bilim kurulu ve kalite güvence ve akreditasyon birimleri ise doğrudan

Şube Rektörüne bağlı mekanizmalardır. Şube Rektörüne bağlı iki rektör yardımcısı bulunmaktadır. Bu rektör yardımcılarında biri akademik işler ve bilimsel araştırmalardan sorumlu iken diğeri ise idari ve mali işlerden sorumludur. Yerel dekanlar, bilimsel araştırma birimleri, program ve akademik bölüm başkanlıkları, mezunlar, sınav birimi, öğrenme kaynakları, öğrenci işleri, kayıt işleri ve akademik danışmanlıkların hepsi akademik işler ve bilimsel araştırmalardan sorumlu rektör yardımcısına bağlı birimlerdir. Bilgi teknolojileri, eğitim ve toplum hizmetleri, bakım, onarım ve tesis işleri, idari ve mali işlerin tamamı ise idari ve mali işlerden sorumlu rektör yardımcısına bağlı birimlerdir. Rektör yardımcılarının yanı sıra bölge müdürleri de bulunmaktadır. Bu müdürler doğrudan Şube Rektörüne bağlı olup rektör yardımcısıyla entegre bir biçimde çalışmaktadır (https-2).

Yukarıda belirtilen hiyerarşik yapı doğrultusunda günümüzde Arap Açık Üniversitesinin yönetim kadrosunun hangi idari makamlardan oluştuğu bilgisine Tablo 2’de yer verilmiştir. İlgili yönetim kademelerinde görev yapan kişilerin zaman içerisinde değişebileceği düşünülerek hâlihazırda görevde olan kişilerin isimlerine yer verilmemiştir.

Tablo 2	
<i>Üniversitenin Yönetim Kadrosu</i>	
1. Mütevelli Heyeti	4. Üniversite Konseyi
Mütevelli Heyeti Başkanı	Arap Açık Üniversitesi Başkanı (Konsey Başkanı)
Arap Açık Üniversitesi Başkanı	Akademik İşler ve Bilimsel Araştırmalardan Sorumlu Başkan Yardımcısı
Ürdün Haşimi Krallığı Eş Başkanı	Planlama ve Geliştirmeden Sorumlu Başkan Yardımcısı ve Bilgisayar Bilimleri Fakültesi Dekanı
Bahreyn Arap Açık Üniversitesi İcra Komitesi Başkanı	Umman Şubesi Rektörü
Kuveyt Devleti Emiri'nin Ekonomik İşler Danışmanı	Filistin Şubesi Rektör Vekili
AGFUND İcra Kurulu Başkanı (Suudi Arabistan Krallığı)	Ürdün Şubesi Müdür Vekili
UNESCO Bölge Ofisi Direktörü (Lübnan)	Kuveyt Şubesi Müdür Vekili
Mısır Eski Yükseköğretim Bakanı	Lübnan Şubesi Rektörü
Suudi Kalkınma Fonu Başkan Yardımcısı	Suudi Arabistan Şubesi Başkanı
Kuveyt Devleti Alghanim Industries Başkanı	Mısır Şubesi Başkan Vekili
Kuveyt Eski Eğitim ve Yükseköğretim Bakanı	Sudan Şubesi Rektör Vekili
Bugshan Group Başkanı	Bahreyn Şubesi Başkanı
Birleşik Arap Emirlikleri Devlet Bakanı	Dil Bilimleri Fakültesi Dekanı
Arap Bankaları Birliği Genel Sekreteri	Eğitim Fakültesi Dekanı
Umman Kalkınma Bankası CEO'su	İşletme Bilimleri Fakültesi Dekanı Vekili
2. Üst Yönetim	Hukuk Fakültesi Dekan Vekili
Arap Açık Üniversitesi Başkanı	Medya Fakültesi Dekanı
Akademik İşler ve Bilimsel Araştırmalardan Sorumlu Başkan Yardımcısı	Merkez QAA Direktörü
Planlama ve Geliştirmeden Sorumlu Başkan Yardımcısı	Kayıt ve Sınav Departmanı Sorumlusu
3. Dekanlar	Bahreyn Şubesi Öğretim Personeli Temsilcisi
İşletme Bilimleri Fakültesi Dekanı (Vekil)	Kuveyt Şubesi Öğretim Personeli Temsilcisi
Bilgisayar Bilimleri Fakültesi Dekanı (Vekil)	Ürdün Şubesi Öğretim Personeli Temsilcisi
Dil Bilimleri Fakültesi Dekanı	Sudan Şubesi Öğretim Personeli Temsilcisi
Eğitim Fakültesi Dekanı	Lübnan Şubesi Öğretim Personeli Temsilcisi
Medya Fakültesi Dekanı	Suudi Arabistan Şubesi Öğretim Personeli Temsilcisi
Hukuk Fakültesi Dekanı (Vekil)	Umman Şubesi Öğretim Personeli Temsilcisi
-	Mısır Şubesi Öğretim Personeli Temsilcisi

Tablo 2 incelendiğinde üniversite yönetiminin en üst idari kolu olan Mütevelli Heyetinin toplamda 15 üyeden oluştuğu görülmektedir. Arap Açık Üniversitesi Başkanı, Mütevelli Heyetinde bulunmakla beraber hem Üniversite Konseyine hem de üst yönetime liderlik etmektedir. Üniversite Konseyi toplamda 27 üyeden oluşmaktadır. Bu konseyin Başkan, Başkan Yardımcıları, Şube Rektörleri, Dekanlar, Direktörler, Kayıt ve Sınav Departmanı Sorumlusu ve Öğretim Personeli Temsilcilerinden oluştuğu görülmüştür (https-3).

Stratejik Plan, Ana Temalar ve Hedefler

Arap Açık Üniversitesinin hâlihazırda uygulamakta olduğu ve 2022-2027 yılları arasındaki dönemi kapsayan beşinci stratejik planının ana temaları ile bu ana temalar altında belirlenen hedeflere aşağıda sırasıyla yer verilmiştir (https-4):

Tema 1: Akademik mükemmelliği teşvik etmek

Hedef 1: Mevcut ve gelecekteki işgücü piyasalarının ihtiyaçlarını karşılayan programlar geliştirmek

Hedef 2: En yüksek akademik ve kurumsal kalite standartlarına ulaşmak

Hedef 3: Öğrencilere gelecekte faydalanacakları işgücü piyasası becerileri kazandırmak

Hedef 4: Mezunlarla işverenler arasında iletişimi geliştirmek

Hedef 5: Mezuniyet öncesi ve sonrası öğrenci başarısını artırmak

Tema 2: Bilimsel araştırmaları desteklemek, yenilikçiliği ve öncü olmayı teşvik etmek

Hedef 1: Yerel önceliklere, küresel eğilimlere ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine uygun olarak nicelik ve nitelik açısından bilimsel araştırmalar gerçekleştirmek

Hedef 2: Kalite standardına uygun iç ve dış araştırma ortaklıkları kurmak

Hedef 3: İç ve dış gelirlerden bilimsel araştırma ödeneklerinin artırılması

Hedef 4: Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada katkıda bulunacak şekilde inovasyonu desteklemek, geliştirmek ve öncülük etmek

Tema 3: Küresel dünyada yaşanan son gelişmelere göre öğrencilerin deneyimlerini zenginleştirmek ve iyileştirmek

Hedef 1: Öğrenci hizmetlerini ve üniversite deneyimlerini geliştirmek

Hedef 2: Öğrencilerin liderlik, yaşam ve sosyal becerilerini geliştirmek

Hedef 3: Öğrencilerin öncü ve yenilikçi becerilerini geliştirmek

Tema 4: Finansal kaynakların sürekliliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamak

Hedef 1: Etkin şekilde risk yönetimi sağlamak için kurumsal sistem geliştirmek

Hedef 2: Üniversitenin gelir kaynaklarını ve finansal giderlerini çeşitlendirmek

Hedef 3: Üniversitenin rekabet konusunda avantajını korumak ve sürdürülebilirliği sağlamak

Tema 5: Destekleyici ve olumlu bir çalışma ortamını sağlamak bunun yanında iyi yönetim uygulamalarını teşvik etmek

Hedef 1: Yönetimde katılımcı, şeffaf ve hesap verilebilir olmak

Hedef 2: Akademik, idari ve finansal çalışma sistemlerini geliştirmeye devam etmek

Tema 6: Dijital dönüşümü sağlamak için teknik altyapıyı geliştirmek, akıllı ve güvenli çözümler getirmek

Hedef 1: Başarılı ve bunun yanı sıra dezavantajlı koşulları bulunan öğrenciler için fon oluşturmak

Hedef 2: Yerel toplumun gelişimine katkı sağlamak için ortaklık ve sosyal sorumluluk programlarının sayısını artırmak

Hedef 3: Arap ülkeleri ve Sahel Bölgesi içerisinde eğitim olanaklarını genişletmek ve bu bölgeye daha fazla hizmet sunmak

Hedef 4: BM'nin 2030 yılı sürdürülebilir kalkınma programına katkı sağlamak

Tema 7: Verimlilik ve etkinlik düzeylerini en üst seviyeye çıkarmak ve bununla birlikte insan kaynaklarını geliştirmek

Hedef 1: Yeni değişikliklere ayak uydurmak için devamlı suretle insan yeteneklerini geliştirmek

Hedef 2: İdari sistemin etkinliğini artırmak

Hedef 3: Her seviyeden nitelikli personel ve öğretim üyesi kazanmak

Tema 8: Üniversitenin zihinsel imajını geliştirmek ve yerel toplumlardaki medya varlığını güçlendirmek

Hedef 1: Üniversitenin farkındalığını, bilgi düzeyini artırmak ve yerel, bölgesel, uluslararası düzeyde itibarını güçlendirici stratejiler üretmek

Hedef 2: Üniversitenin kimliğini geliştirmek için stratejik plan oluşturmak

Tema 9: Yerel, bölgesel ve uluslararası düzeyde ortaklıklar kurarak ikili ilişkileri geliştirmek

Hedef 1: Mezunlarla güçlü ve karşılıklı yarar sağlayan işler yapmak, bunun yanı sıra üniversitenin itibarını ve finansman kaynağını geliştirmek

Hedef 2: Yerel, bölgesel ve uluslararası ortaklıkların sayısını artırmak

Üniversitede Yer Alan Fakülte ve Programlar

Arap Açık Üniversitesi şubelerinde bulunan fakülte, yüksekokul ve diğer birimlere ilişkin bilgiler Tablo 3'te sunulmaktadır. Tablo 3, üniversitede yer alan şubelerin resmî internet sitelerinin ayrı ayrı incelenmesi sonucunda oluşturulmuştur. Daha fazla bilgi almak isteyenler, genel merkezin web sitesinden, ilgilendikleri şubenin web sitesine ulaşabilirler ([https-1](https://)).

Tablo 3

Şubelerdeki Fakülte, Yüksekokul ve Birimler

Fakülte/ Yüksekokul	Kuveyt	Ürdün	Lübnan	Suudi Arabistan	Mısır	Bahreyn	Umman	Sudan	Filistin
İşletme Bilimleri Fakültesi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bilgisayar Bilimleri Fakültesi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dil Bilimleri Fakültesi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Eğitim Fakültesi	-	✓	✓	-	✓	-	✓	-	-
Medya Fakültesi	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
Medya ve Kitle İletişim Fakültesi	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
Grafik ve Multimedya Tasarım Teknolojisi Fakültesi	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-
Hukuk Fakültesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Uygulamalı Yüksekokul*	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
Genel Çalışmalar Birimi*	✓	-	-	-	-	-	-	-	-
Temel Çalışmalar Birimi*	-	-	-	-	-	-	✓	-	-

*Bu birimlerin faaliyetleri bulundukları şubeler ile sınırlıdır.

Arap Açık Üniversitesinin altı temel fakültesi bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; İşletme Bilimleri Fakültesi, Bilgisayar Bilimleri Fakültesi, Dil Bilimleri Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Medya Fakültesi ve Hukuk Fakültesidir. Her şubede bu altı fakülteden en az üç tanesi yer almaktadır. Ancak bu fakülteler bazı şubelerde farklı isimler ile kullanılmaktadır. Bundan dolayı, Tablo 3 bu durum göz önünde bulundurularak düzenlenmiştir. Öte yandan, bazı şubelerde bu altı ana fakültenin dışında farklı fakülte, yüksekokul ve birimlerin de bulunduğu gözlemlenmiştir. Buna göre Tablo 3, İşletme Bilimleri, Bilgisayar Bilimleri ve Dil Bilimleri Fakültelerinin tüm şubelerde yer aldığını göstermektedir. Ayrıca, en fazla fakülteye sahip şubenin Mısır'da, en az fakülteye sahip şubenin ise Filistin'de olduğu tespit edilmiştir. Hukuk Fakültesi ise yalnızca Umman şubesinde bulunmaktadır. Suudi Arabistan şubesinde bulunan Uygulamalı Yüksekokul, Kuveyt şubesinde bulunan Genel Çalışmalar Birimi ve Umman şubesinde yer alan Temel Çalışmalar Biriminin ise faaliyetleri yalnızca bulundukları şubeler ile sınırlıdır (https-1).

Arap Açık Üniversitesinin lisans ve yüksek lisans programlarına ilişkin bilgiler Tablo 4'te sunulmaktadır. Tablo 4, tüm üniversite şubelerinin internet adresleri tek tek analiz edilerek hazırlanmıştır. Daha detaylı bilgi edinmek isteyenler, genel merkezin resmî internet sitesi üzerinden istedikleri şubenin internet adresine ulaşabilirler. Tablo 4'te yer alan muhasebe, ekonomi, yönetim bilgi sistemleri, yönetim, pazarlama, işletme çalışmaları (sistem uygulaması, genel işletme), finans, mikro finans ile finansman, mikro finans, insan kaynakları yönetimi, işletme yönetimi, risk yönetimi ve sigorta programları İşletme Bilimleri Fakültesinde yer almaktadır. Bilgisayar ve bilişim teknolojileri, yapay zekâ, veri bilimi, ağ ve güvenlik, grafik ve multimedya tasarım teknolojisi, bilgisayar bilimi, bilgisayar işletmenliği, web geliştirme, siber güvenlik, siber güvenlik ve adli bilişim ve bilgi ve iletişim teknolojileri bölümleri ise Bilgisayar Bilimleri Fakültesinde yer alan programlardır. Buna karşın, İngiliz dili ve edebiyatı, İngiliz dili, edebiyatı ve tercümanlık ve yabancı dil olarak İngilizce öğretimi programları ise Dil Bilimleri Fakültesinde yer almaktadır. İlköğretim eğitimi, özel eğitim, İngilizce uzmanlığı, matematik uzmanlığı, çocukluk dönemi eğitimi, erken çocukluk ve bakımı, eğitim bilimleri, eğitim teknolojisi, öğretmenlik eğitimi, acil durumlarda öğretmenlerin hazırlanması ve kalifiye edilmesi eğitimi, anaokulu eğitimi, eğitimde liderlik, öğretim teknolojileri eğitimi programları da üniversitenin Eğitim Fakültesi bünyesinde verilen programlardır. Özel hukuk ve kamu hukuku eğitimleri, Hukuk Fakültesi bünyesinde verilmekte iken e-gazetecilik, halkla ilişkiler, entegre pazarlama iletişimi, kitle iletişimi, radyo ve televizyon, haber gazeteciliği gibi programlar ise Medya Fakültesi bünyesinde verilmektedir (<https-1>).

Tablo 4

Şubelerde Bulunan Lisans ve Yüksek Lisans Programları

Lisans Programları	Kuveyt	Ürdün	Lübnan	Suudi Arabistan	Mısır	Bahreyn	Umman	Sudan	Filistin
Muhasebe (Arapça)	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-
Muhasebe (İngilizce)*	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-
Ekonomi (İngilizce)*	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-
Ekonomi (Arapça)	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-
Yönetim Bilgi Sistemleri*	✓	-	-	-	-	-	-	-	-
Yönetim (İngilizce)*	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	-	-
Yönetim (Arapça)	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	-	-
Pazarlama (İngilizce)*	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-

Pazarlama (Arapça)	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-
İşletme Çalışmaları (Sistem Uygulaması)*	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-	-
Mikro Finans ile Finansman*	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-
Mikro Finans	-	-	-	-	-	-	-	-	✓
İnsan Kaynakları Yönetimi*	-	-	✓	-	✓	-	-	-	✓
İşletme Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	✓	-
Risk Yönetimi ve Sigorta	-	-	-	-	-	-	-	-	✓
Bilgisayar ve Bilişim Teknolojileri*	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	-
Yapay Zekâ*	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-
Veri Bilimi*	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	-
Ağ ve Güvenlik*	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-
Grafik ve Multimedya Tasarım Teknolojisi	-	✓	✓	-	-	✓	-	-	✓
Bilgisayar Bilimi*	-	-	✓	✓	✓	-	✓	-	-
Bilgisayar İşletmenliği*	-	-	✓	✓	-	-	✓	-	-
Web Geliştirme*	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-
Siber Güvenlik*	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-
Bilgi ve İletişim Teknolojileri*	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
İngiliz Dili ve Edebiyatı*	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
İngiliz Dili, Edebiyatı ve Tercümanlık	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-
İlköğretim Eğitimi	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-
Özel Eğitim (Öğrenme Güçlükleri)	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
İngilizce Dil Uzmanlığı	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
Matematik Uzmanlığı	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
Çocukluk Dönemi Eğitimi	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
E-Gazetecilik	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
Halkla İlişkiler	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
Entegre Pazarlama İletişimi	-	-	-	-	✓	-	-	-	-

Kitle İletişimi, Radyo ve TV	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
Haber Gazeteciliği	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
Hukuk	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Tezli YL Programları	Kuveyt	Ürdün	Lübnan	Suudi Arabistan	Mısır	Bahreyn	Umman	Sudan	Filistin
Muhasebe	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
İşletme (Genel)	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	-
İşletme (HRM)*	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-
Finans*	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-
İşletme Yönetimi*	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Siber Güvenlik ve Adli Bilişim*	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-
İngiliz Edebiyatı*	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-
Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi*	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	-
Eğitim Bilimleri	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-
Eğitim Teknolojisi*	-	✓	-	-	-	-	-	-	-
Öğretmenlik Eğitimi	-	-	✓	-	-	-	-	-	-
Acil Durumlarda Öğretmenlerin Hazırlanması ve Kalifiye Edilmesi Eğitimi	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
Anaokulu Eğitimi	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
Eğitimde Liderlik (Tezli)	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Eğitimde Liderlik (Sınavlı)	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitimi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Öğretim Teknolojileri Eğitimi (Tezli)*	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Öğretim Teknolojileri Eğitimi (Sınavlı)*	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Özel Hukuk (Tezli / Sınavlı)	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Kamu Hukuku (Tezli / Sınavlı)	-	-	-	-	-	-	✓	-	-

* İngiliz Açık Üniversitesi tarafından onay verilen programlar

Tablo 4 incelendiğinde en fazla lisans programının Mısır şubesinde en fazla yüksek lisans programının ise Mısır ve Umman şubelerinde yer aldığı görülmektedir. Buna karşın, en düşük lisans ve yüksek lisans programına sahip olan şube ise Filistin'dedir. Kuveyt, Suudi Arabistan, Sudan ve Filistin şubelerinde yüksek lisans programları bulunmazken hukuk eğitimi ise şu an için yalnızca Umman şubesinde verilmektedir.

Öğrenim Ücretleri

Arap Açık Üniversitesindeki öğrenim ücretlerine ilişkin bilgiler Tablo 5'te sunulmuştur. Tablo 5'te sunulan bilgiler, üniversite şubelerinin internet adreslerine erişilerek elde edilmiştir. Sudan şubesine ait öğrenim ücretlerine ilişkin bilgiler şubenin resmî internet adresinde mevcut değildir. Bu nedenle, bu şube Tablo 5'e dâhil edilmemiştir. Üniversitedeki öğrenim ücretleri şubeden şubeye değişmektedir. Dolayısıyla başvuru yapmak isteyen öğrenciler, genel merkezin internet adresi üzerinden başvuru yapmak istedikleri şubenin internet adresine bağlanmalı ve burada belirtilen ücret tarifelerini dikkate almalıdır (<https-1>). Bu başlık altında sunulan öğrenim ücretleri 2024-2025 eğitim ve öğretim yılı için geçerli olan ücretlerdir. Bu nedenle, mevcut öğrenim ücretlerinin gelecekte değişebileceği göz ardı edilmemelidir.

Tablo 5			
Şubelere Göre Öğrenim Ücretleri			
1. KUVEYT ŞUBESİ ÜCRET TARİFELERİ / KD: KUVEYT DİNARI			
*Lisans Programı Giriş Ücreti:	20 KD	Öğrenci Yardım Destek Ücreti:	1 KD
*YL Programı Giriş Ücreti:	20 KD	İlgili Makama Müracaat:	3 KD (Onay ile 6 KD)
*Lisans Programı Başvuru Ücreti:	15 KD	Genel Gereksinimler:	18.5 KD
*YL Programı Başvuru Ücreti:	15 KD	Öğrenci Transkripti:	5 KD
*Yerleştirme Sınavı (İngilizce):	5 KD	Şubeler Arası Transfer:	30 KD
*Yerleştirme Sınavı (Arapça):	5 KD	Kimlik Kartı Yıllık Ücreti:	3 KD
Kredi / Saat Ücretleri:	23-25 KD	Sertifikasyon Ücreti:	15 KD
Kayıt Ücretleri:	24 KD	Temyiz (İtiraz) Ücreti:	10 KD
Öğrenci BT Hizmet Ücreti:	30 KD	*Yalnızca tek sefer ödenir.	
2. ÜRDÜN ŞUBESİ ÜCRET TARİFELERİ / JOD: ÜRDÜN DİNARI			
*Lisans Programı Başvuru Ücreti:	21.3 JOD	Öğrenci Transkripti:	4.970 JOD
*YL Programı Başvuru Ücreti:	35.5 JOD	Şubeler Arası Transfer:	71.000 JOD
Kredi / Saat Ücretleri:	49.7-142 JOD	Kimlik Kartı Değişimi:	4.970 JOD
Kayıt Ücretleri:	160-300 JOD	Sertifikasyon Ücreti:	4.970 JOD
İlgili Makama Müracaat:	4.970 JOD	Temyiz (İtiraz) Ücreti:	4.970 JOD
-	-	*Yalnızca tek sefer ödenir.	
3. LÜBNAN ŞUBESİ ÜCRET TARİFELERİ / USD: ABD DOLARI			
Lisans Başvuru Ücreti	75 USD	Dil Bilimleri Fakültesi Lisans Programları	Kredi Ücreti (Resmî Kur)
Lisans Kayıt Ücreti:	100 USD	Üniversite Gereksinimleri:	110 USD
Yerleştirme Sınavı (İngilizce):	40 USD	Fakülte Gereksinimleri	110 USD

Matematik Seviye Belirleme Sınavı:	40 USD	Çekirdek Modüller	110 USD
Yerleştirme Sınavı (Arapça):	40 USD	Dil Bilimleri Fakültesi Yüksek Lisans Programları	Kredi Ücreti (Resmî Kur)
YL Başvuru Ücreti:	75 USD	Başvuru Ücretleri:	75 USD
YL Kayıt Ücreti:	150 USD	Kayıt Ücretleri:	200 USD
İngilizce Seviye Belirleme Sınavı:	50 USD	Teknik Ücretler:	80 USD
*Öğrenme Kaynakları Merkezi Ücreti:	40 USD	Sigorta Ücretleri:	10 USD
*Öğrenci Sigorta Ücreti:	5 USD	Kredi Fiyatı:	3.300 USD
*Öğrenci Fonu:	40 USD	Ortalama Paket/Kredi	810 USD
*İşletme Ücreti:	150 USD	Mezuniyet Ücretleri:	50 USD
*Kayıt Ücreti:	100 USD	Eğitim Fakültesi Lisans Programları	Kredi Ücreti (Resmî Kur)
*Teknik Ücretler:	350 USD	Üniversite Gereksinimleri:	110 USD
*Öğrenci Kimliği Ücreti:	15 USD	Fakülte Gereksinimleri	110 USD
İşletme Bilimleri Fakültesi Lisans Programları	Kredi Ücreti (Resmî Kur)	Çekirdek Modüller:	110 USD
Üniversite Gereksinimleri:	75 USD	Eğitim Fakültesi Yüksek Lisans Programları	Kredi Ücreti (Resmî Kur)
Fakülte Gereksinimleri:	75 USD	Başvuru Ücretleri:	75 USD
Çekirdek Modüller:	75 USD	Kayıt Ücretleri:	200 USD
İşletme Bilimleri Fakültesi Yüksek Lisans Programları	Kredi Ücreti (Resmî Kur)	Teknik Ücretler:	80 USD
Zorunlu Ders Ücreti:	175 USD	Sigorta Ücretleri:	10 USD
Seçmeli Ders Ücreti:	175 USD	Kredi Fiyatı:	3.300 USD
Bilgisayar Bilimleri Fakültesi Lisans Programları	Kredi Ücreti (Resmî Kur)	Ortalama Paket/Kredi	810 USD
Üniversite Gereksinimleri:	75 USD	Mezuniyet Ücretleri:	50 USD
Fakülte Gereksinimleri	75 USD	Grafik ve Multimedya Tasarım Teknolojisi Programı (GMDT):	Kredi Ücreti (Resmî Kur)
Bilgisayar Bilimleri Fakültesi Yüksek Lisans Programları	Kredi Ücreti (Resmî Kur)	Üniversite Gereksinimleri:	75 USD
Zorunlu Ders Ücreti:	175 USD	Fakülte Gereksinimleri	75 USD
Seçmeli Ders Ücreti:	175 USD	Çekirdek Modüller	75 USD
Araştırma Projesi ve Tez:	175 USD	*Ek ücretler tüm fakülteler için aynıdır.	
4. SUUDİ ARABİSTAN ŞUBESİ ÜCRET TARİFELERİ / SAR: SUUDİ ARABİSTAN RİYALİ			
*Giriş Ücretleri:	444 SAR	Telafi Sınavı Ücreti (Vize/Final):	561.2 SAR
Kimlik Kartı Değişim Ücreti:	64.4 SAR	Mezuniyet Belgesi:	431.25 SAR
Şubeler Arası Transfer Ücreti:	517.5 SAR	Mezuniyet Cübbesi:	400.2 SAR
Sonuçlara ve Bunların Değiştirilmesine Yönelik İtiraz Ücreti:	215.05 SAR	Krallık Dışındaki Başka Bir Şubede Sınav Ücretleri:	431.25 SAR
Beyanname Ücretleri:	21.85 SAR	Krallık İçinde Başka Bir Merkezdeki Sınav Ücretleri:	215.625 SAR
Akademik Kayıt Ücretleri:	43.7 SAR	Mezun Olması Beklenen Öğrenciler İçin Son Tekrar Sınav Ücretleri:	215.625 SAR
Programlar Arası Transfer Ücreti:	431.25 SAR	*Yalnızca tek sefer ödenir.	
5. MISIR ŞUBESİ ÜCRET TARİFELERİ / LE: MISIR LİRASI			
*Lisans Programları Başvuru Ücreti:	1200 LE	Kredi Saati Başına Maliyet (Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi YL):	1470 LE
Lisans Programları Kredi Saati Başına Maliyet:	1120 LE	Dönem Başına Giriş Ücreti (Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi YL):	2000 LE
İşletme Bilimleri Fakültesi Lisans Programı Ücretleri:	2430 LE	Kredi Saati Başına Maliyet (Acil Durumlarda Öğretmenlerin Hazırlanması ve Kalifiye Edilmesi Eğitimi (ADÖHKE) YL):	2670 LE
Bilgisayar Bilimleri Fakültesi Lisans Programı Ücretleri:	2430 LE	*Yerleştirme Sınavı Ücreti (ADÖHKE YL):	50 USD
Dil Bilimleri Fakültesi Lisans Programı Ücretleri:	2430 LE	Dönem Başına Giriş Ücreti (ADÖHKE YL):	2000 LE

Grafik ve Multimedya Tasarım Teknolojisi Fakültesi Lisans Programı Ücretleri:	3930 LE	Kredi Saati Başına Maliyet (Anaokulu Eğitimi YL):	2670 LE
Kredi Saati Başına Maliyet (Siber Güvenlik ve Adli Bilişim YL):	2002.5 LE	*Yerleştirme Sınavı Ücreti (Anaokulu Eğitimi YL):	50 USD
Dönem Başına Giriş Ücreti (Siber Güvenlik ve Adli Bilişim YL):	2000 LE	Dönem Başına Giriş Ücreti (Anaokulu Eğitimi YL):	2000 LE
Kredi Saati Başına Maliyet (İşletme YL - MBA):	2005 LE	Kredi Saati Başına Maliyet (Eğitim Bilimleri YL):	2670 LE
Dönem Başına Giriş Ücreti (İşletme YL - MBA):	2000 LE	*Yerleştirme Sınavı Ücreti (Eğitim Bilimleri YL):	50 USD
Kredi Saati Başına Maliyet (İngiliz Edebiyatı YL):	1470 LE	İdari Ücretler (Eğitim Bilimleri YL):	2000 LE
Dönem Başına Giriş Ücreti (İngiliz Edebiyatı YL):	2000 LE	*Yalnızca tek sefer ödenir ve iade edilmez.	
6. BAHREYN ŞUBESİ ÜCRET TARİFELERİ / BHD: BAHREYN DİNARI			
*İşletme Bilimleri Fakültesi Lisans Programları	Ücret /BHD	Bilgisayar ve Bilişim Teknolojileri Programı	Toplam Ücret
4 yıllık (8 Yarıyıl) Toplam Ders Ücreti	4060 BHD	4 yıllık (8 Yarıyıl) Toplam Ders Ücreti:	4059 BHD
Oryantasyon Kurs Ücretleri (EL099)	328 BHD	Oryantasyon Kurs Ücretleri (EL099):	328 BHD
Kayıt Ücretleri (8 yarıyıl):	256 BHD	Kayıt Ücretleri (8 yarıyıl):	256 BHD
Katma Değerli Hizmet Bedeli (8 yarıyıl):	80 BHD	Katma Değerli Hizmet Bedeli (8 yarıyıl):	80 BHD
Başvuru ve Yerleştirme Sınavı Ücretleri (İngilizce):	42 BHD	Başvuru ve Yerleştirme Sınavı Ücretleri (İngilizce):	42 BHD
Mezuniyet Ücreti:	150 BHD	Mezuniyet Ücreti:	150 BHD
Bilgisayar Bilimleri Fakültesi Lisans Programları	Ücret / BHD	Dil Bilimleri Fakültesi Lisans Programları	Ücret / BHD
Yapay Zekâ Programı:	Toplam Ücret	İngiliz Dili ve Edebiyatı Programı:	Toplam Ücret
4 yıllık (8 Yarıyıl) Toplam Ders Ücreti:	4977 BHD	4 yıllık (8 Yarıyıl) Toplam Ders Ücreti:	4074 BHD
Oryantasyon Kurs Ücretleri (EL099):	328 BHD	Oryantasyon Kurs Ücretleri (EL099):	328 BHD
Matematik Hazırlık Ücretleri (MT099):	250 BHD	Kayıt Ücretleri (8 yarıyıl):	256 BHD
Kayıt Ücretleri (8 yarıyıl):	256 BHD	Katma Değerli Hizmet Bedeli (8 yarıyıl):	80 BHD
Katma Değerli Hizmet Bedeli (8 yarıyıl):	80 BHD	Başvuru ve Yerleştirme Sınavı Ücretleri (İngilizce):	42 BHD
Başvuru ve Yerleştirme Sınavı Ücretleri (İngilizce ve Matematik):	54 BHD	Mezuniyet Ücreti:	150 BHD
Mezuniyet Ücreti:	150 BHD	Dil Bilimleri Fakültesi Yüksek Lisans Programları	Ücret / BHD
Siber Güvenlik Programı:	Toplam Ücret	Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi Yüksek Lisans Programı:	Toplam Ücret
4 yıllık (8 Yarıyıl) Toplam Ders Ücreti:	4949 BHD	2 yıllık (4 Yarıyıl) Toplam Ders Ücreti:	6240 BHD
Matematik Hazırlık Ücretleri (MT099):	250 BHD	Kayıt Ücretleri (4 yarıyıl):	128 BHD
Kayıt Ücretleri (8 yarıyıl):	256 BHD	Katma Değerli Hizmet Bedeli (4 yarıyıl):	40 BHD
Katma Değerli Hizmet Bedeli (8 yarıyıl):	80 BHD	Başvuru Ücreti:	100 BHD
Başvuru ve Yerleştirme Sınavı Ücretleri (İngilizce ve Matematik):	54 BHD	Mezuniyet Ücreti:	150 BHD
Mezuniyet Ücreti:	150 BHD	*Bu başlık altında ifade edilen ücret tarifi tüm İşletme Bilimleri Fakültesi Lisans Programları için geçerlidir.	
Grafik ve Multimedya Tasarım Teknolojisi Programı:	Toplam Ücret	Not: Diğer şubelerde olduğu gibi Bahreyn şubesinde de başvuru ve yerleştirme sınavı ücretleri sadece tek sefer ödenir ve ödenen ücretler geri iade edilmez.	
4 yıllık (8 Yarıyıl) Toplam Ders Ücreti:	8474 BHD	Not: Bahreyn Şubesi başlığı altında belirtilen ücretlere ekstralara dâhil değildir.	
Oryantasyon Kurs Ücretleri (EL099):	328 BHD	Not: Bu şubede belirtilen tüm fiyatlar değişliğe tabidir.	
Kayıt Ücretleri (8 yarıyıl):	256 BHD		

Katma Değerli Hizmet Bedeli (8 yarıyıl):	80 BHD	-	-
Başvuru ve Yerleştirme Sınavı Ücretleri (İngilizce):	42 BHD	-	-
Mezuniyet Ücreti:	150 BHD	-	-
7. UMMAN ŞUBESİ ÜCRET TARİFELERİ / RO: UMMAN RİYALİ			
Not: Umman şubesi lisans ve yüksek lisans programlarını iki başlık altında ücretlendirmektedir: (1) Tam zamanlı eğitim ve (2) harmanlanmış öğrenim.		Dil Bilimleri Fakültesi Lisans Programları	Ücret / RO
Şubedeki Tüm Programlar İçin Geçerli Olan Sabit Ücretler	Ücret / RO	İngiliz Dili ve Edebiyatı (Tam zamanlı / Harmanlanmış öğrenim)	Belirtilmemiş
*Kayıt Başvuru Ücreti:	19300 RO	Eğitim Fakültesi Yüksek Lisans Programları	Ücret / RO
*Yerleştirme Sınavı Ücreti (İng-Arapça-Matematik-IT):	5800 RO	Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitimi	Belirtilmemiş
Yeni Öğrenci Kayıt Ücreti:	27 RO	Eğitimde Liderlik (Tezli)	3355 RO
İşletme Bilimleri Fakültesi Lisans Programları	Ücret / RO	Eğitimde Liderlik (Sınav)	3355 RO
Tam Zamanlı Eğitim:	9174 RO	Öğretim Teknolojileri Eğitimi (Tezli)	3100 RO
Harmanlanmış Öğrenim:	5170 RO	Öğretim Teknolojileri Eğitimi (Sınavlı)	3100 RO
İngilizce, Matematik ve Bilgisayar Hazırlık Programı Ücretleri (Tam zamanlı eğitimdeki tarife):	2289 RO	Hukuk Fakültesi Lisans Programları	Ücret / RO
İngilizce, Matematik ve Bilgisayar Hazırlık Programı Ücretleri (Harmanlanmış öğrenimdeki tarife):	1901 RO	Tam Zamanlı Eğitim:	9400 RO
Not: Yukarıda ifade edilen ücretler İBF'deki bütün lisans programları için geçerli olan ücretlerdir.		Harmanlanmış Öğrenim:	7200 RO
İşletme Bilimleri Fakültesi Yüksek Lisans Programları	Ücret / RO	Temel Çalışmalar Birimi	Ücretsiz
İşletme Yönetimi (Harmanlanmış Öğrenim)	5914 RO	Temel Çalışmalar Birimi; İngilizce (üç seviye), Matematik (Temel Matematik ve Uygulamalı Matematik), Bilişim Teknolojileri (BT), Genel Çalışma Becerileri gibi konularda ders imkânı sunmaktadır. Bu birime giriş, bir öğrencinin İngilizce, BT ve Matematik için yerleştirme sınavlarına girmesini gerektirir. Bu sınavlar elektronik olarak yönetilir ve bir öğrenciyi uygun seviyelere yerleştirir. Temel Çalışmalar Birimi (TÇB), öğrencilere yabancı dil, bilişim teknolojileri ve matematik becerilerinde güçlü bir temel sağlamak üzere tasarlandığından, öğrencilerin dönem boyunca tüm derslere katılmaya çalışmaları zorunludur. TÇB'deki derslerin sıfır kredisi vardır ve değerlendirme mekanizmaları yalnızca bir öğrencinin istenen öğrenme çıktılarını elde edip etmediğini belirler. Ancak, değerlendirmelerde ve final sınavlarında minimum puanı alamazsa bir öğrencinin seviyeyi/dersleri tekrar alması gerekebilir.	
Bilgisayar Bilimleri Fakültesi Lisans Programları	Ücret / RO		
Tam Zamanlı Eğitim:	5630 RO		
Harmanlanmış Öğrenim:	9492 RO		
İngilizce, Matematik ve Bilgisayar Hazırlık Programı Ücretleri (Tam zamanlı eğitimdeki tarife):	2289 RO		
İngilizce, Matematik ve Bilgisayar Hazırlık Programı Ücretleri (Harmanlanmış öğrenimdeki tarife):	1901 RO		
Not: Yukarıda ifade edilen ücretler BBF'deki bütün lisans programları için geçerli olan ücretlerdir.		*Kayıt başvuru ücreti ve yerleştirme sınavı ücretleri yalnızca tek sefer ödenir ve geri para iadesi yapılmaz.	
8. FİLİSTİN ŞUBESİ ÜCRET TARİFELERİ / USD: ABD DOLARI			
Başvuru Ücreti:	30 USD	Kredi / Saat Aralığı	Ücret / Dolar
İngiliz Seviye Belirleme Sınavı Ücreti:	15 USD	65-69.9 arası	55 USD
Arapça Seviye Belirleme Sınavı Ücreti:	15 USD	70-74.9 arası	41 USD
Üç Aylık Kayıt Ücreti:	80 USD	75-79.9 arası	38 USD
Öğrenci Fonu Ücretleri:	5 USD	80-84.9 arası	35 USD
Teknik Hizmet Bedeli:	20 USD	85-89.9 arası	33 USD
Öğrenci Kartı Ücreti:	5 USD	90	27 USD

Genel Kabul Koşulları ve Kayıt Başvurusunda İstenilen Belgeler

Arap Açık Üniversitesi, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim hizmeti veren bir kurumdur. Programlara kabul koşulları ve başvuru için gerekli belgelere ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir. Genel kabul koşullarının yanı sıra her şube kendi ek koşullarını uygulamaktadır. Ayrıca, kayıt işlemi sırasında gönderilen belgeler geri iade edilmemektedir. Öğrencilerin lisans programlarına kabulü için aranan genel koşullar şu şekildedir (https-5):

- Öğrencinin lise veya dengi bir okul diplomasına sahip olması gerekmektedir.
- Öğrencinin üniversite veya şubenin bulunduğu ülkedeki ilgili makamlar tarafından belirlenen diğer koşulları karşılaması gerekmektedir.
- Şube Konseyleri şubenin bulunduğu ülkenin kabul koşullarına uygun olarak özel bir kabul politikası geliştirmekte ve buna göre öğrenci kabul etmektedir.
- Kayıt koşullarını karşılayan, ancak o anki rekabet nedeniyle kabul edilmeyen adaylar, gelecekte istedikleri bir lisans programına tekrardan başvuru yapabilmektedir.
- Şubeler, belirli dersleri almak isteyen öğrencileri, gerektiğinde bu derslerin ön koşullarını veya bu derslerin niteliğine göre belirlenen diğer koşulları yerine getirmeleri kaydıyla kayıtsız öğrenci statüsünde programlarına kabul edebilir.
- Daha önceki dönemlerde şubede kayıtsız öğrenci olarak öğrenim görmüş bir öğrenci, belirtilen süre içinde kabul başvurusunda bulunarak Şube'de sunulan programlardan herhangi birine kaydolabilir. Talep etmesi halinde ise kabul edildiği programın çalışma planına uygun olması koşuluyla, şubede veya başka bir şubede aldığı dersler kabul edilir ve bu derslerden aldığı notlar yeni akademik siciline işlenir.
- Öğrenci kontenjanları şubeden şubeye değişmekte ve her şubenin bulunduğu ülkenin Yükseköğretim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir.

Öğrencilerin yüksek lisans programlarına kabulü için aranan genel koşullar ise şu şekildedir (https-5):

- Öğrencinin lisans diploması veya eşdeğer bir diplomaya sahip olması gerekmektedir.
- Öğrencinin başvurduğu programdan daha önce akademik nedenlerle ayrılmamış olması gerekmektedir.
- Öğrencinin ilgili fakülteler tarafından istenen diğer koşulları sağlaması gerekmektedir.

Yukarıda listelenen genel kabul koşullarına ek olarak, şubeden şubeye değişen ek kabul koşulları da bulunmaktadır. Örneğin lisans programlarına başvuru sırasında yukarıdaki genel

şartlara ek olarak, Suudi Arabistan şubesi Suudi öğrencilerin Ulusal Ölçme Merkezi tarafından hazırlanan test sınavını geçmelerini istemektedir. Kuveyt şubesi ise lisans programına başvuru aşamasında öğrencilerin lise diploma not ortalamasının en az 100 üzerinden 50 puan, yani 4.00 puan üzerinden 2.00 olmasını şart koşmaktadır. Ayrıca bu şube, kontenjanlarının %50'sini Kuveytli öğrencilere, %50'sini de diğer ülkelerden gelen öğrencilere ayırmaktadır. Öte yandan, bilgisayar ve bilişim teknolojileri programına kaydolmak isteyen öğrencilerin fen bilimleri ile ilgili bir alanda lise diplomasına sahip olmaları gerekmektedir. Kısacası, bu programa yalnızca sayısal çıkışlı öğrenciler başvuru yapabilmektedir. Kuveyt şubesinde olduğu gibi Ürdün şubesinde de öğrencinin lise diploma notunun en az 100 üzerinden 50 puan (4.00 üzerinden 2.00) olması istenmektedir. Mısır şubesi ise öğrencilerin en az %55'inin Mısırlı olması şartıyla programlarına öğrenci kabul etmektedir. Benzer şekilde, Lübnan şubesi lisans ve lisansüstü programların yanı sıra bu programların dışında sunulan eğitim kursları için de ayrı bir giriş ücreti almaktadır. Bu eğitim kurslarına kaydolun kişilere özel bir kimlik kartı çıkartılmaktadır. Bu kişilerin diplomaları yok ise en fazla 32 krediye kadar ders almalarına müsaade edilmektedir. Bu kursları başarıyla tamamlayan öğrencilere ise okul tarafından onaylanmış bir sertifika verilmektedir. Umman şubesinde ise, Hukuk Fakültesine kayıt yaptırmak isteyen öğrencilerin en az 25 yaşında olmaları ve çalışma belgesine sahip olmaları istenmektedir. Bu belge özel sektör çalışanları için Çalışma Bakanlığında, kamu sektörü çalışanları içinse işyerlerinden temin edilmektedir. Sudan şubesi de Kuveyt ve Ürdün şubeleri gibi öğrencilerin lise diploma notlarının en az 2.00 olmasını şart koşmaktadır. Buna karşın, Filistin şubesinde ise lise diploma notunun en az 2.60 (100 üzerinden 65 puan) olması istenmektedir. Benzer şekilde yüksek lisans programlarına başvuruda da yukarıda belirtilen genel kabul koşullarına ek olarak, şubeden şubeye değişen koşullar bulunmaktadır. Örneğin Lübnan şubesi, İşletme Yüksek Lisans Programı ve diğer yüksek lisans programları için ek koşullar ve belgeler talep etmektedir. Umman şubesi ise İşletme Yüksek Lisans Programına başvuran öğrencilerden TOEFL sınavından en az 575 puan veya IELTS sınavından en az 6.5 puan almalarını talep etmektedir. Ayrıca, profesyonel iş deneyimine sahip olmalarını ve ilgili fakülte tarafından yapılan mülakat sınavını geçmelerini istemektedir. Buna karşın, Ürdün ve Mısır şubeleri de aynı şekilde TOEFL ve IELTS sınavlarında belirli puanlar şart koşmaktadır ([https-5](https://5)).

Kayıt başvurusunda istenilen belgeler

Arap Açık Üniversitesinin kayıt başvuruları çevrimiçi ortamda yapılmaktadır. Kayıt başvurusu sırasında tüm şubeler tarafından ortak olarak istenilen belgeler aşağıda

listelenmiştir. Arap Açık Üniversitesinin dokuz farklı şubesi bulunduğundan, her şube kayıt işlemi için farklı ek belgeler talep etmektedir. Bu nedenle, kayıt işlemi yaptırmak isteyen öğrencilerin, genel merkezin resmî internet adresinden başvuru yapacakları şubenin kendi internet adresini incelemeleri gerekmektedir. Kayıt başvurusu sırasında istenen ortak belgeler aşağıda verilmiştir ([https-1](#)).

- Kimlik kartı / nüfus cüzdanı veya pasaport fotokopisi
- Lisans programlarına başvuru için lise diploması, Yüksek Lisans programlarına başvuru için ise Lisans diploması
- Öğrenci, lise veya lisans diplomasını yurt dışındaki bir kurumdan almışsa denklik belgesi
- Lise diploması 100'lük sistemde 60'ın altında ise 4 yıllık deneyim + imza yetki yazısı
- Vesikalık fotoğraf
- Not Döküm Belgesi (Öğrenci yurtdışında veya yabancı bir üniversitede veya başka bir kurumda okuduysa gereklidir)
- Öğrenci özgeçmiş formu ve niyet mektubu (Bazı durumlarda)
- Online başvuru formundaki tüm gerekli bilgiler doldurulmalıdır

Kayıt İptali ve Kayıt Dondurma Süreci

Arap Açık Üniversitesinde kayıtların iptal edildiği durumlar aşağıda verilmiştir. Şayet kayıt dondurma nedeniyle kayıt iptali gerçekleşmişse, yeniden kayıt başvurusu yapılmalıdır. Bu durumda kaydın iptal edildiği dönem ve ilişik kesme süresine ilişkin usul ve esaslar geçerlidir. Öğrenci kayıtlarının iptal edildiği durumlar şu şekildedir ([https-6](#)):

- Üniversiteden ayrılmak için şahsen başvuruda bulunulduğunda,
- Üniversiteye kayıt olunduğu ilk yarıyılta hiçbir derse kayıt yaptırılmadığında,
- Arka arkaya üç yarıyıl boyunca eğitime ara verilmesi durumunda (lisans dereceleri için),
- Ardışık veya aralıklı olması fark etmeksizin altı dönemden fazla erteleme veya kayıt silme işleminin yapılması durumunda (lisans dereceleri için) ve
- Üniversiteden atılma durumlarında öğrencilerin kayıtları iptal edilmektedir.

Arap Açık Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler kayıt dondurma hakkına sahiptir. Ancak bu işlemin gerçekleşmesi için bazı koşullar bulunmaktadır. Bu koşullar aşağıdaki gibidir ([https-7](#)):

Lisans derecesi için koşullar;

- Öğrenimi devam eden (birinci sınıf öğrencisi hariç) öğrenciler, yarıyılın başlamasından sonraki iki hafta içerisinde kayıt dondurma başvurusunda bulunabilirler.
- Kayıt dondurma süresi ister sürekli ister süreksiz olsun, altı yarıyılı aşmamalıdır.
- Kayıt dondurma süresi, mezuniyet yükümlülüklerini yerine getirmek için verilen azami eğitim süresine dâhil değildir.

Yüksek lisans derecesi için koşullar;

- Öğrenciler, dönemin başlamasından sonraki iki hafta içinde kayıt dondurma talebinde bulunabilirler.
- Kayıt dondurma süresi altı yarıyılı geçmemelidir. Kayıt dondurma süresi, yüksek lisans derecesi için verilen azami eğitim süresine dâhil değildir.

Ders muafiyeti

Arap Açık Üniversitesi İngilizce ve Arapça dillerinde eğitim vermektedir. Üniversite, lisans programlarına yeni başlayan öğrencilerin Dil Yerleştirme Testi (LPT) adı verilen bir sınava girmelerini zorunlu tutmaktadır. Bu sınav hem İngilizce hem de Arapça olarak yapılmaktadır. Ana dili Arapça olmayan birinci sınıf öğrencileri Arapça LPT'den muaf tutulmakta ve Üniversite Konseyi tarafından onaylanan standartlara göre muamele görmektedir. Birinci sınıf öğrencileri TOEFL ve IELTS puanlarına bağlı olarak, İngilizce LPT'ye girmekten muaf olabilir ve Tablo 6'da açıklandığı gibi bazı derslerden muafiyet sağlayabilirler. Bu aşamada her iki sınavın da başvurudan önceki iki yıl içinde alınmış olması gerekmektedir ([https-8](https://8)).

Tablo 6, üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin TOEFL ve IELTS sınavlarından aldıkları puanlara göre hangi derslerden muaf olacaklarını göstermektedir.

Tablo 6				
<i>TOEFL ve IELTS Skorlarına Göre Muaf Olunacak Dersler</i>				
TOEFL Skoru			IELTS Skoru	Öğrencinin Muaf Olacağı Dersler
İnternet Tabanlı Test	Bilgisayar Tabanlı Test	Kâğıt Tabanlı Test		
30	93	397	3	EL097
41	123	437	4	EL098
53	153	477	4.5	EL099
65	183	513	5.5	EL111
79	213	550	6.5	EL112

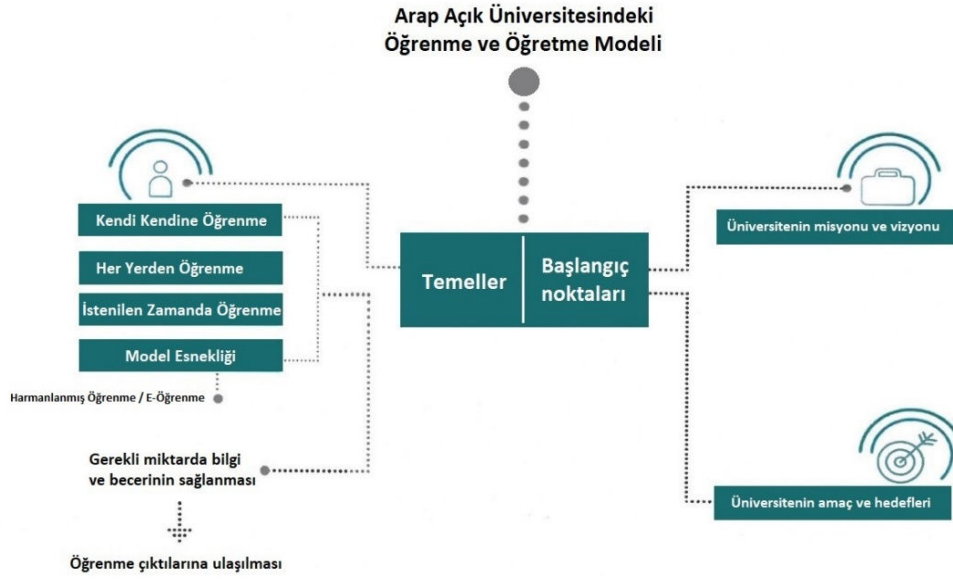
Ana dili Arapça olan öğrenciler, Arapça LPT'de aldıkları puanlara ve Üniversite Konseyi tarafından onaylanan standartlara uygun olarak üniversite tarafından zorunlu tutulan bir veya birden fazla dersi almaktan muaf olabilirler. Bu bağlamda, Arapça LPT'de 60 ve üzeri puan alan öğrenciler AR111 dersinden, 90 ve üzeri puan alan öğrenciler ise AR111 ve AR112 derslerinden muaf olmaktadır. Ana dili Arapça olmayan ve TOEFL veya IELTS puanı olmayan öğrenciler ise İngilizce LPT'ye girmek zorundadır ve bu sınavdan 75 veya üzeri puan almaları halinde AR113 dersinden muaf tutulmaktadır (https-8).

Üniversitenin Öğrenme ve Öğretme Sistemi

Arap Açık Üniversitesi, belirtilen vizyon, misyon ve hedeflerine ulaşmak, aynı zamanda çok sayıda kişiye yükseköğretim hizmeti sunmak için 2001 yılında harmanlanmış öğrenme modelini benimsemiştir. Üniversitenin benimsemiş olduğu bu model üç temel aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar şu şekildedir (https-9):

- Öğrencilerin yüz yüze etkileşimde bulunabileceği bir kampüs hizmeti sunmak
- Öğrencilere çevrimiçi öğrenme imkânı ve çevrimiçi kaynaklar sunmak
- Öğrencilere kendi kendine öğrenebilecekleri çevrimiçi ders materyalleri sunmak

Şekil 2'de üniversitenin belirlemiş olduğu öğrenme ve öğretme modelinin görselleştirilmiş hali sunulmaktadır. Üniversite tarafından sunulan bu model, kendi kendine öğrenme, her zaman ve her yerden öğrenme ve model esnekliği temelinde şekillendirilmiştir. Öğrenciler harmanlanmış öğrenme modelinin yanı sıra tamamıyla çevrimiçi olarak yürütülen e-öğrenme modeliyle de öğrenim hizmeti alabilmektedir. Üniversitenin öğrenme ve öğretme modelinin temel bileşenleri ise yüz yüze dersler, sanal sınıflar, dijital içerik, eşzamanlı ve eş zamansız öğrenme faaliyetleri ve öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi şeklinde ifade edilmiştir (https-10).

Şekil 2: Arap Açık Üniversitesi Öğrenme ve Öğretme Modeli

Arap Açık Üniversitesinin bu öğrenme ve öğretme modelini benimsemesinin temel nedeni, çevrimiçi öğrenmeyi yüz yüze eğitimle entegre ederek, hem kampüs içinde hem de dışında öğrenmeyi kolaylaştırmak ve öğrencilerin hedeflenen öğrenme çıktılarına ulaşmalarını sağlamaktır. Ayrıca, üniversite öğrencilerine kampüste veya bir öğrenme yönetim sistemi aracılığıyla eğitim hizmeti sunmayı amaçlamaktadır.

Ders Başarı Puanının Hesaplanması

Arap Açık Üniversitesinde öğrenim gören bir öğrencinin ders başarı puanı final sınavının %50'si, TMA (Tutor Marked Assignment) sınavının %20'si, MTA (Midterm Assessment) sınavının ise %30'u dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Burada belirtilen TMA, dersin öğreticisi tarafından verilen ödevlerdir ve başarı puanının %20'sini etkilemektedir. MTA ise final sınavına benzer şekilde öğrencilerin bilgilerini test etmek için biçimlendirilmiş olan bir ara sınavdır. Bu sınav öğrencilerin başarı puanının %30'unu etkilemektedir. MTA sınav puanları dersi veren öğretici tarafından en geç final sınavına bir hafta kala sisteme girilmek zorundadır. Final ve MTA sınavları tüm şubelerde aynı tarih ve saatte eşzamanlı olarak gerçekleştirilmektedir. Bu sınav tüm Arap Açık Üniversitesi şubelerinde yapılmaktadır. Öte yandan, lisansüstü derslerdeki başarı puanı hesaplanırken yüzdelik dilimler dersin niteliğine göre değişim göstermektedir ([https-11](https://11)). Derslerin başarı puanlarının hesaplanmasına ilişkin bilgilere Tablo 7'de yer verilmektedir.

Tablo 7		
<i>Başarı Puanının Hesaplanması</i>		
Her Ders İçin Tam Not		
Final Sınavı 100/50	Dersin Değerlendirilmesi 100/50	
	TMA 50/20	MTA 50/30

Tablo 7’de belirtilen TMA ödevlerinin son teslim tarihleri vardır ve bu tarihler dersin öğreticisi tarafından belirlenmektedir. Son teslim tarihi öğrencilere ders takviminde açıkça bildirilmektedir. Ödevlerini geç yükleyen öğrencilere, son teslim tarihinden hemen sonra altı günlük bir ek süre verilir. Ancak, ödevin dersin geçme notu üzerindeki etkisi %10 oranında azaltılır. Başka bir deyişle, geç kalma durumunda TMA'nın %20'si yerine TMA'nın %10'u geçme notu olarak hesaplanır. Öte yandan, altıncı günden sonra teslim edilen hiçbir ödev kabul edilmemektedir. Ayrıca, geç olsun ya da olmasın tüm öğrenci ödevleri intihal kontrol programı tarafından kontrol edilmektedir. Bu aşamada, ödevlerinde intihal yaptığı tespit edilen öğrencilere uyarı cezası verilir. Üniversite bu konuda hiçbir taviz vermemekte ve dürüstlük politikasına çok dikkat etmektedir (<https-12>).

Üniversitede Uygulanan İntihal Cezaları

Arap Açık Üniversitesinde intihal ciddi bir akademik suç olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, hem öğrencilerden hem de öğretim elemanlarından akademik standartlara ve belirlenmiş kurallara uymaları beklenmektedir. Öğrenciler tarafından yapılan tüm intihaller üniversite siciline kaydedilmektedir. İntihal cezalarına ilişkin bilgiler şu şekildedir (<https-13>):

Öğrenci ilk kez intihal suçu işliyorsa;

- %30'un altında intihal tespit edilmişse herhangi bir puan kesintisi yapılmaz. Öğrenci öğretici tarafından uyarılır.
- %30-%50 arasında intihal tespit edilmişse 0 puan verilir ve öğrenci intihal eğitimi ve testine başvurmaya yönlendirilmektedir. Ayrıca, bu durum siciline eklenmektedir.
- %50 ve üzeri intihal tespit edilmişse 0 puan verilir. Öğrenciye resmî uyarı cezası verilir. Tüm cezalar siciline işlenir.

Öğrenci ikinci kez intihal suçu işliyorsa;

- Öğrencinin TMA puanı direkt 0 verilir. Dersin genel notu sadece geçme notuna düşürülür.

Öğrenci üçüncü kez intihal suçu işliyorsa;

- Aldığı dersten tümüyle başarısız sayılır. Final sınavı vb. aldığı hiçbir not sayılmaz.

Şubelerin Bilgisayar Bilimleri Fakültelerindeki intihal cezalarında ise aşağıdaki standartlar uygulanmaktadır:

- %50-%69 arasında benzerlik varsa; %20'lik puan düşülür.
- %70-%79 arasında benzerlik varsa; %40'lık puan düşülür.
- %80-%89 arasında benzerlik varsa; %60'lık puan düşülür.
- %90-%100 arasında benzerlik varsa; doğrudan 0 puan verilir.

Kredi Sistemi, Devamsızlık Durumu, Notlar ve Karşılık Gelen Puanlar

Arap Açık Üniversitesinin öğrenme planı ve değerlendirme stratejisi kredi saat sistemine dayanmaktadır. Sonuç olarak, öğrencilerin üniversitenin lisans programlarından mezun olabilmeleri için en az 128 kredilik dersi tamamlamaları gerekmektedir. Öte yandan, yüksek lisans derecesi almak isteyen öğrencilerin de en az 33 kredi saatlik dersi tamamlamaları gerekmektedir (https-14). Arap Açık Üniversitesinde bir akademik yıl iki yarıyıldan oluşmaktadır. Her yarıyılın süresi final sınavları da dâhil olmak üzere 16 haftadır (https-15). Öğrenciler derslerin %75'ine katılmak zorundadır. Derslerin %75'ine katılmayan öğrenciler başarısız (F notu verilir) olarak görülür ve o dersi tekrar almak zorunda kalır. Lisans programlarında en düşük ders geçme puanı 50'dir. Bu puan D harf notuna karşılık gelmektedir (https-16). Yüksek lisans programlarında ise en düşük ders geçme puanı 70'dir. Bu puan C⁺ harf notuna karşılık gelmektedir. Bu puanlardan daha düşük puan alan öğrenciler derslerinde başarısız sayılmaktadır (https-17). Üniversitenin lisans ve yüksek lisans programlarında uygulanan harf notları ve karşılık gelen puanlar Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo 8

Lisans ve Yüksek Lisans Programlarındaki Harf Notları, Puan ve Ortalamalar

Harf Notu	Lisans Seviyesi		Yüksek Lisans Seviyesi	
	Puan	Ortalama	Puan	Ortalama
A	90-100	4.00	86-100	4.00
B ⁺	82-89	3.50	80-85	3.50
B	74-81	3.00	75-79	3.00
C ⁺	66-73	2.50	70-74	2.50
C	58-65	2.00	60-69	2.00
D	50-57	1.50	50-59	1.50
F	50 puan altı	0.00	50 puan altı	0.00

Öğrenen Destek Hizmetleri

Geleneksel kurumlarda, öğrenen destek hizmetlerinin çoğu kampüs ortamında sağlanır. Açık ve uzaktan öğrenme kurumlarında ise bu durum kayıttan önce başlar ve mezuniyet sonrasına kadar devam eder. Bu bağlamda, Arap Açık Üniversitesini değerlendirdiğimizde kurumun öğrenci işleri, sınav organizasyonu, kitap tasarımı ve dağıtımı, kütüphane hizmeti, öğrenme yönetim sistemi aracılığıyla canlı derslerin verilmesi ve bu derslerin kayıtlarının yeniden sunulması, yazılım ve veri güvenliği, öğretim materyalleri, öğrenci bilgi sistemi, sürekli eğitim merkezi, rehberlik hizmeti, mezunlar birliği, öğrenci kulüpleri, akademik ve psikolojik danışmanlık, klinik hizmetleri, yapay zekâ laboratuvarları, engelli desteği, onur listesi gibi çeşitli hizmetler sunduğu görülmektedir (<https-18>). Öte yandan, üniversitenin kayıt yenileme, kayıt iptali, kayıt dondurma ve şube değişikliği işlemlerini kolaylıkla gerçekleştirebilecek hizmet birimleri de bulunmaktadır. Öğrenciler herhangi bir sorunla karşılaştıklarında bu öğrenen destek birimlerine telefon veya e-posta yoluyla ulaşarak yardım alabilmektedir. Ayrıca, üniversite bünyesinde bir “Öğrenci Destek Merkezi” bulunmaktadır. Bu merkez, öğrencilerin İngilizce dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak amacıyla kurulmuştur. Bu merkezde, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek için her Pazartesi İngilizce dersleriyle ilgili etkinlikler düzenlenmektedir. Çarşamba günleri ise İngilizce okuma ve konuşma dersleri düzenlenmektedir. Bu eğitim merkezinin çalışma saatleri şubeden şubeye farklılık gösterebilmektedir. Örneğin, Umman şubesinde 13.00-19.00 saatleri arasında hizmet verilmektedir. Bu merkezde verilen hizmetler tüm üniversite öğrencilerine ücretsiz olarak sunulmaktadır (<https-19>).

Üniversitenin bir diğer kayda değer öğrenen destek hizmeti de Öğrenci Tutma Komitesidir. Bu komite, fakülte tarafından atanan bir danışma kurulu olarak işlev görmektedir. Bu komiteye başkanlık eden akademik ve idari personel, hedefe yönelik stratejiler geliştirmekte ve öğrencileri okulda tutmak, aidiyet duygusu oluşturmak ve akademik başarılarını desteklemek gibi temel konulara odaklanmaktadır. Bu komiteyi oluşturan akademik ve idari personeller sırasıyla; Program Koordinatörü, İki Akademik Danışman, Kabul ve Kayıt Birimi Başkanı, Öğrenci İşleri Daire Başkanı ve Kalite Güvence Birim Başkanıdır. Bu komitenin temel amacı, akademik risk altındaki öğrenciler için erken müdahale önlemleri geliştirmek ve uygulamaktır. Bu anlamda komitenin gözetiminde risk altındaki öğrenciler için Öğrenme Toplulukları (LC) ve Akran Yardımlı Öğrenci Desteği (PASS) ortamları oluşturulmaktadır. Öğrenme Toplulukları (LC) programı, birinci sınıf öğrencilerine ve risk altında olduğu düşünülen öğrencilere yöneliktir. Programa katılan öğrencilere, LC koçları olarak kıdemli öğrenciler danışmanlık yapmaktadır. Bu LC koçları kurs koordinatörü

tarafından seçilir; ana görevleri risk altındaki öğrencilerin arkadaş edinme ve çalışma grupları oluşturma becerilerini geliştirmek ve herhangi bir sorunları olduğunda onlara yardımcı olmaktır. Bu görevi üstlenen öğrenciler (LC koçları) ödüllendirilir ve kendilerine bir teşekkür mektubu verilir. Risk altındaki öğrencilere yardımcı olan bir diğer program da Akran Yardımlı Öğrenci Desteği (PASS) programıdır. Bunlar, katılımcı öğrencilerin notlarını ve akademik başarılarını geliştirmelerini sağlayan faydalı programlardır. Bu programlar Öğrenme Topluluklarına benzer bir koçluk sistemine sahiptir. PASS koçları genellikle hedefledikleri dersi A harf notu ile geçmiş öğrenciler arasından seçilmektedir. PASS koçları, ders koordinatörü tarafından eğitilmekte ve denetlenmektedir. Buna göre, bir PASS koçunun görevi şu şekildedir: (1) Risk altındaki öğrencilerin dersi tamamlamalarına yardımcı olmak, (2) ayrılmak isteyen öğrencileri motive etmek, (3) düşük başarı oranlarını artırmaktır. Bu görevi yerine getiren öğrencilere de bir miktar ücret ve teşekkür belgesi verilir (<https-20>). Öğrenci Tutma Komitesi, akademik risk altında olabilecek öğrencileri şu şekilde tanımlamaktadır (<https-20>):

- Birinci sınıf öğrencileri
- Yarı zamanlı öğrenciler (dönem başına 16 krediden daha az alan kişiler)
- Büyük iş taahhütleri veya ailesel yükümlülükleri olan öğrenciler
- Maddi sorunları olan öğrenciler
- Dil güçlüğü çeken öğrenciler
- Belirli bir süre (3 yıldan fazla) eğitime katılmamış öğrenciler
- Geçmişte okuldan ayrılmış olan öğrenciler
- Ortaokul ve lisede düşük diploma notuna sahip olan öğrenciler
- Çalışmalara katılmayan öğrenciler (2 seferden fazla devamsızlık yapan öğrenciler)
- Fiziksel, zihinsel sağlık sorunları olan öğrenciler (engelliler)
- Farklı bir akademik geçmişe sahip olan öğrenciler
- Sanal öğrenme için uygun teknolojik altyapıya ve imkâna sahip olmayan öğrenciler

Öğrenme kaynakları merkezi ve kütüphane desteği

Öğrenme Kaynakları Merkezi (LRC), Arap Açık Üniversitesindeki öğrenci, öğretim elemanı ve diğer çalışanlarına, akademik programlarını destekleyen güncel kaynaklara erişim imkânı sağlayan bir merkezdir. Merkezin ana görevi kütüphane hizmeti sunmaktır. Bu merkez, idari ofisler ve kütüphane salonu için 08:00-15:00 saatleri arasında açıktır. Elektronik

kütüphane hizmetleri ise öğrenme yönetim sistemi aracılığıyla 7/24 sağlanmaktadır. Üniversite çok sayıda kütüphane kaynağına sahiptir. Bu nedenle öğrenciler kitaplara, sözlüklere, gazete arşivlerine, tezlere, ansiklopedilere ve elektronik kaynaklara kolayca erişebilmekte ve en uygun bilgi kaynağını seçebilmektedir. Üniversite tarafından öğrencilere ve personele sağlanan kütüphane olanakları şu şekildedir: (1) Genel kullanım için bilgisayarlar, (2) ücretsiz internet hizmeti, (3) bireysel veya grup kullanımı için çalışma salonları, (4) engelliler için uygun çalışma ortamı, (5) ulusal veya uluslararası düzeyde kitap, sözlük, dergi yayını, tez, ansiklopedi ve elektronik kaynaklara erişim imkânı. Öte yandan, Arap Açık Üniversitesine (AOU) kayıtlı öğrencilere, personel (akademik ve idari) ve öğrenciler arasında resmî iletişim kanalı olarak hizmet veren resmî üniversite e-posta hesapları sağlanmaktadır. Bu e-posta hesapları, öğrencilerin çevrimiçi derslere katılmalarına ve ÖYS aracılığıyla etkinlik bildirimleri almalarına olanak tanımaktadır (<https-21>).

Arap Açık Üniversitesinde öğrenciler elektronik kütüphane hizmetinden günün 24 saati, istedikleri zaman yararlanabilmektedir. Bunu yapmak için kendilerine verilen e-posta adresi ile öğrenme yönetim sistemine giriş yaparak e-Kütüphane sistemine erişebilmektedirler. Ayrıca, www.aou-elibrary.com internet adresi üzerinden de kullanıcı adı ve şifre ile giriş yaparak bu hizmetten yararlanabilmeleri mümkündür (<https-22>). Öte yandan, bir öğrenci kütüphaneye ilgili bir sorun yaşarsa, "support@aou.org" adresine e-posta gönderebilir ve en geç üç iş günü içinde teknik destek alabilir. Öğrencilerin kullanıcı adları, 1+ öğrenci kimlik no+@aou.com şeklinde oluşturulmaktadır. Örneğin Kuveyt şubesinde, öğrenci kimlik numarası 12345 olan bir öğrencinin ilk etapta e-kütüphane kullanıcı adı: 112345@aou.com şeklinde olmaktadır. Bu aşamada varsayılan öğrenci parolası ise "aou123" şeklinde belirlenmiştir. Öğrencilerin ilk giriş sonrası bu parolalarını değiştirmeleri önerilmektedir (<https-23>). Burada ifade edilen adımlar şubeden şubeye değişiklik gösterebilmektedir (<https-24>). Öte yandan, öğrencilerin veri tabanlarını sağlıklı bir şekilde kullanmalarına yardımcı olmak için eğitici videolar da mevcuttur. Öğrenciler bu videolara öğrenme yönetim sistemine giriş yaparak erişebilmektedir (<https-25>). Arap Açık Üniversitesi, öğrencilerin ve personelin bilgi kaynaklarına kolay erişimini sağlamak için toplam 62 elektronik veri tabanına abone olmuştur. Bu sayede öğrenciler ve öğretim elemanları, e-posta yoluyla erişilen bir öğrenme yönetim sistemi aracılığıyla bu veri tabanlarına 7/24 istedikleri zaman dilimi içerisinde erişebilmektedir.

Akademik destek bursları

Arap Açık Üniversitesi, ihtiyaç sahibi öğrencileri maddi olarak desteklemek ve başarılı öğrencilere hibe veya burslar vererek onurlandırmak amacıyla “Arap Açık Üniversitesi Öğrenci Fonu” adı altında bir fon kurmuştur. Bu öğrenci fonu, yıllık üniversite bütçesinden, üniversiteye yapılan bağışlardan, fonun yatırımından elde edilen gelirden, öğrencilerden alınan öğrenim ücretlerinden, eğitim süreci dışında elde edilen diğer gelirlerden ve üniversite rektörü tarafından onaylanan diğer kaynaklardan finanse edilir. Bu öğrenci fonunun yıllık bütçesinde öngörülemeyen harcamalar için her zaman bir rezerv ayrılmaktadır. Öğrenci Fonunun mali yönetimi, sistemin iç düzenlemeleriyle çalışmadığı sürece Üniversitenin mali düzenlemelerine tabidir. Bu bağlamda, Genel Merkezdeki Mali İşler Başkanlığı bu fonun tüm mali belgelerini yönetir ve tüm prosedürleri yürütür. Merkez ve diğer şubelerdeki mali işler başkanlıkları çeşitli mali işleri düzenler ve yürürlükteki mali sistem ve talimatlara uygun olarak özel kayıtlar tutar. Arap Açık Üniversitesi Öğrenci Fonunun iki türlü uygulaması mevcuttur. Bunlardan ilki başarılı öğrencilere verilen indirim bursları iken diğeri ise ihtiyaç sahibi, kısıtlı imkâna sahip olan öğrenciler için verilen indirim burslarıdır (https-26).

Başarılı öğrenciler için indirim bursları

Başarılı öğrencilere, aşağıdaki kriterlere göre öğrenim ücretlerinin bir kısmını veya tamamını ödemekten muaf tutacak bir başarı bursu verilmektedir (https-26).

- En az 32 kredi saatini tamamlamış olması koşuluyla, iki dönem sonunda genel not ortalaması 3.67 ve üzerinde olan başarılı öğrencilere %25 oranında öğrenim ücreti indirimi tahsis edilmektedir.
- İkinci akademik yılın sonunda (birbirini takip eden dört dönem) 64 kredi saatini tamamlamış ve genel not ortalaması halen daha 3.67 ve üzeri olan öğrencilere %50 oranında öğrenim ücreti indirimi tahsis edilmektedir.
- Genel not ortalaması 3.33 ile 3.64 arasında olan öğrenciler, en az 64 krediyi tamamlamış olmaları koşuluyla, öğrenim ücretlerinde %25 indirim almaya hak kazanırlar. Öğrencinin genel not ortalaması 3.67’nin üzerine çıkması halinde, madde 1 ve 2’deki koşullar uygulanmaktadır.
- Başarılı öğrencilere verilecek burs sayısı, kayıtlı öğrenci sayısına göre her bölümün Öğrenci Fonu Komitesi tarafından belirlenir. Her program için en fazla iki burs verilmektedir.

- Burs almaya hak kazanan öğrenci sayısı azami hibe sayısını aşarsa, diplomalarındaki not ortalamasına göre sıralama yapılır. En yüksek diploma not ortalamasına sahip olan öğrenciler burs alma hakkını elde eder.

İhtiyaç sahibi öğrenciler için indirim bursları

Üniversiteye kayıt yaptıran maddi ihtiyaç sahibi öğrenciler, aşağıdaki kriterlere göre %25 ila %50 arasında değişen öğrenim ücreti indirim ve yardımlarından yararlanabilmektedir. Ancak, ders kitapları ve diğer hizmet ücretleri yardım kapsamında değildir. Bu durumdaki öğrencilerin, burs almayan diğer öğrenciler gibi ders kitaplarının ücretini peşin ödemeleri gerekmektedir. Maddi imkânları kısıtlı olan öğrenciler, 16 kredi almaları halinde öğrenim ücretlerinde %25 indirim hakkına sahiptir. İhtiyaç sahibi öğrenciler aşağıdaki kriterlere göre ihtiyaç sahibi öğrenci olarak kabul edilmektedir. Bu kriterler şu şekildedir (https-26):

- Öğrencinin bir engeli varsa ve hiçbir kurumdan destek almıyorsa bu burstan yararlanabilir.
- Doğal afetler, ciddi kronik hastalıklar veya benzeri durumlardan muzdarip öğrenciler, Komitenin onayına tabi olarak bu burstan yararlanabilirler.
- Velisi vefat etmiş olan ve herhangi bir işte çalışmayan öğrenciler bu burstan yararlanabilmektedir.
- İbraz edilmek koşuluyla mali durumu yetersiz olan öğrenciler bu burstan yararlanabilmektedir.
- Her koşulda öğrencinin genel not ortalaması 2.00'in altında olmaması gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen iki bursu aynı anda almak mümkündür. Bu durumda öğrencinin her iki burs için de gerekli şartları yerine getirmesi gerekmektedir. Ancak bu burslardan yararlanabilmek için öğrencinin başka bir yerden destek almadığını beyan etmesi gerekmektedir.

Burs ve hibelerin kesilmesi

Arap Açık Üniversitesi, fonların yeterli olmaması halinde Öğrenci Fon Yönetmeliği ve bu Yönetmelik uyarınca hibe ve sübvansiyonları durdurma veya hibe ve sübvansiyonların yüzdesini değiştirme hakkını saklı tutmaktadır. Üniversiteler, hibe veya yardım almak için hileli veya dürüst olmayan eylemlerde bulunduğu veya sahte belgeler sunduğu kanıtlanan öğrencilerin hibe ve yardımlarını geri çekebilir. Bu tarz bir dolandırıcılık durumunda

üniversite, talep edilen para iade edilene kadar resmî belgelere, beyanlara ve sertifikalara da el koyabilir. Ayrıca üniversite, yasalara uygun olarak cezai yaptırımlar uygulama hakkını da saklı tutmaktadır (https-26).

Mükemmellik ödülleri

Öğrenciler, öğretim elemanları ve tüm personel, Arap Açık Üniversitesinin en değerli unsurları olarak görülmektedir. Akademik süreç ve bilimsel gelişim, ancak öğretim elemanları ve onların yetiştirdiği öğrenciler üzerinde anlamlı bir etki yarattığında gerçek değerini bulmaktadır. Bu açıdan Arap Açık Üniversitesi tüm bileşenlerinin katkılarını önemseyerek, onların başarısını ve gelişimini öncelikli bir hedef olarak görmektedir. Bu nedenle, üniversite öğretim elemanlarını, öğrencilerini ve personeli teşvik etmeye ve başarı gösterenleri desteklemeye büyük önem vermektedir. Bu teşvik ve desteklerin, hem öğretim elemanları hem de öğrenciler için duygusal bir dayanak sağlayacağına ve aidiyet duygusunu güçlendireceğine inanılmaktadır. Mükemmellik ödülleri beş farklı kategoride verilmektedir. Bunlar; (1) bilimsel araştırmalara verilen mükemmellik ödülü, (2) öğrencilere verilen mükemmellik ödülü (3) idari personele verilen mükemmellik ödülü, (4) öğretimde mükemmellik ödülü ve (5) akademik danışmanlık için verilen mükemmellik ödülüdür.

Bilimsel araştırmalara verilen mükemmellik ödülü

Bu ödül, Arap üniversitesindeki araştırmacı ve akademisyenlerin bilimsel yeterlik ve becerilerini profesyonel anlamda geliştirmelerini teşvik etmek amacıyla her yıl düzenli olarak verilmektedir. Bu ödüle, üst düzey görevlerde bulunanlar (üniversite rektörleri, şube müdürleri, rektör yardımcıları, dekanlar ve onların seviyesindekiler) hariç olmak üzere, Arap Açık Üniversitesinde doktora derecesine sahip tüm öğretim üyeleri ve araştırmacılar (profesörler, doçentler ve yardımcı doçentler) aday gösterilebilmektedir. Adaylık başvuruları idari, sosyal, beşerî ve eğitim bilimleri ile doğa ve teknoloji bilimleri alanlarına göre sınıflandırılmaktadır. Ödül kazanan kişiler, Üniversite Rektörü tarafından oluşturulan nihai bir komite tarafından seçilmektedir. Bu ödül, son üç yıl içinde bireysel veya ortak yazarlı olarak en az üç araştırma makalesi (en az biri uluslararası düzeyde olmak üzere) yayımlayan, bu makalelerden atıf alan, ulusal ve uluslararası konferanslara katılan ve Arap Açık Üniversitesinin gelişimine, uzaktan eğitime ve çeşitli araştırma projelerine katkıda bulunan araştırmalar sunan öğretim üyelerine

verilmektedir. Bu bilimsel araştırma ödülllerinin dört farklı biçimde verildiği görülmektedir. Bunlar şu şekildedir (https-27):

1. **Şube düzeyinde bireysel bilimsel araştırma:** Kazanan adına sertifika + 1.000 ABD Doları (Şube bütçesinden karşılanmaktadır.)
2. **Şube düzeyinde ortak bilimsel araştırma:** Kazanan adına sertifika + 2.000 ABD Doları (kazananlar arasında eşit şekilde dağıtılır.)
3. **Arap açık üniversitesi düzeyinde bireysel bilimsel araştırma:** Kazanan adına sertifika + 1.000 ABD Doları (Genel Merkez bütçesinden karşılanmaktadır.)
4. **Arap açık üniversitesi düzeyinde ortak bilimsel araştırma:** Kazanan adına sertifika + 3.000 ABD Doları (Genel Merkez bütçesinden karşılanmakta ve kazananlar arasında eşit bir dağılım yapılmaktadır.)

Bu ödüle hak kazanabilmek için öğretim üyelerinin aşağıda belirtilen aday olma koşullarını karşılamaları gerekmektedir (https-27):

- Üniversitenin rektör, rektör yardımcısı, şube müdürü ve dekan gibi üst seviye görevlerinde bulunan öğretim üyeleri hariç, Arap Açık Üniversitesinde doktora derecesine sahip olan tüm öğretim üyeleri bu ödüle aday gösterilebilir.
- Başvuru sahibi olan öğretim üyesinin üniversite bünyesinde en az 2 yıl çalışmış olması gerekmektedir.
- Daha önceden ödül kazanmış olan öğretim üyeleri ödülü kazandıktan 3 yıl sonra tekrardan başvuru yapabilir veya aday gösterilebilir.
- Ödüle layık görülen araştırmanın, ödüle aday gösterilme tarihinden en fazla üç yıl önce tamamlanmış olması gerekmektedir.
- Araştırma, yayım tarihi yukarıda belirtilen süreler için geçerliliğini yitirmediği sürece yeniden sunulabilir.

Öğrencilere verilen mükemmellik ödülü

Arap Açık Üniversitesi, öğrencilerini başarının merkezinde koyarak onların akademik ve kişisel gelişimini desteklemeye büyük önem vermektedir. Bu doğrultuda, öğrencilerine mali destek sağlamak ve üstün başarı gösterenleri çeşitli ödüllerle teşvik etmektedir. Bu ödüllerden birisi de mükemmellik ödülüdür. Öğrenciler için verilen mükemmellik ödülleri, 36, 66 ve 96 kredi saatini tamamlayan öğrenciler olmak üzere üç farklı kategoride sunulmaktadır. Ödül almaya hak kazanan öğrenciler, Üniversite Rektörü tarafından oluşturulan nihai bir

komite tarafından belirlenmektedir. Ödül miktarı ve kriterleri ise aşağıda belirtilmiştir (<https-28>):

- Ödül alan öğrencilere üzerinde AOU ünvanı ve ödül sahibinin adı bulunan bir sertifika + 500 ABD Doları verilir.

Bu ödüle hak kazanabilmek için öğrencilerin aşağıdaki koşulları karşılamaları gerekmektedir (<https-28>):

- Adaylar kendi grubu için gerekli kredi saatini tamamlamış olmalıdır.
- Adayların not ortalaması 4.00 üzerinden 3.70 puandan az olmamalıdır.
- Adaylara ders veren iki akademisyen tarafından, adayın neden ödüle aday gösterilmesi gerektiğini açıklayan bir tavsiye mektubu yazılmalıdır.
- Adaylar, üniversite kulüplerinden birinde aktif olmalı veya Öğrenci İşleri Birimi ile iş birliği içinde topluma hizmet etmelidir.
- Adaylar aynı not ortalamasına sahipse para ödülü kazananlar arasında eşit olarak paylaşılır.

İdari personele verilen mükemmellik ödülü

İdari personel sorumluluklarını yerine getirdiğinde, öğretim elemanları ve öğrencilerin verimli ve etkili bir şekilde çalışması kolaylaşır. Bu nedenle Arap Açık Üniversitesi (AOU), idari personelinin becerilerini geliştirmek için mükemmellik ödülleri vermekte ve bu ödülleri teşvik etmektedir. İdari personel için mükemmellik ödülü iki farklı şekilde verilmektedir. Ödüllerden biri şubenin idari personeline, diğeri ise üniversite merkezinin idari personeline verilir. Bu ödülün sahipleri her yıl merkez ve diğer şubelerin İnsan Kaynakları Komiteleri tarafından belirlenmektedir. Tüm idari personel için geçerli olan bu ödülün miktarı aşağıdaki gibidir (<https-29>):

- AOU ünvanını ve kazanan kişilerin adını taşıyan bir sertifika + 1.000 ABD Doları

Bu ödülü kazanabilmek için idari personellerin aşağıdaki adaylık koşullarını sağlaması gerekmektedir (<https-29>):

- Adaylıklar, bölüm başkanları ve bölüm müdürleri haricinde, üniversitedeki tüm idari personele (çalışanlar, sekreterler vb.) açıktır.
- Aday, üniversite tarafından en az 3 yıl boyunca tam zamanlı olarak istihdam edilmiş olmalıdır.
- Aday, etkinliklerini kanıtlayan belgelerle birlikte ödüle başvurmalıdır.

- Adayın son üç yıl içinde yüksek bir performans derecesi almış olması gerekmektedir.
- Adayın son üç yıl içinde herhangi bir cezai işleme maruz kalmamış olması gerekmektedir.
- Aday, son üç yıl içinde aynı ödülü almamış olmalıdır.

Öğretimde mükemmellik ödülü

Bu ödül, Arap Açık Üniversitesinin şubelerinde görev yapan akademik personele verilmektedir. Bu ödül, şube ve üniversite düzeyinde belirlenir ve her yıl iki akademik personele takdim edilir. Ödül başvurusu yapmak isteyen akademik personelin, bağlı olduğu fakültenin dekanlığına müracaat etmesi gerekmektedir. Başvurular, ilgili dekan tarafından incelenerek adayların üniversitenin belirlediği kriterleri karşılayıp karşılamadığı değerlendirilir. İnceleme süreci tamamlandıktan sonra, dekan başvuruyu şube rektörüne iletir. Rektör, başvuruları değerlendirmek ve denetlemek üzere birkaç öğretim üyesinden oluşan bir komite oluşturur. Son olarak, ödülü almaya hak kazanan akademik personel, bu komite tarafından belirlenir. Üniversite tarafından verilen bu ödül aşağıdakileri kapsamaktadır (<https-30>):

- Üniversite ünvanını ve kazananın adını taşıyan bir sertifika ve plaket + 1.000 ABD Doları (her kazanan için ayrı ayrı verilir)

Yukarıda belirtilen ödül için adayların aşağıdaki temel koşulları yerine getirmesi gerekmektedir. Bu koşullar şu şekildedir (<https-30>):

- Adaylıklar, üst düzey yöneticiler (Üniversite Rektörü, Rektör Yardımcıları, Şube Rektörleri, Dekanlar ve benzeri pozisyonlarda görev yapan diğer kişiler) dışındaki tüm öğretim elemanlarına açıktır.
- Aday olacak öğretim elemanının üniversitede en az iki yıldır tam zamanlı olarak çalışıyor olması gerekmektedir.
- Bu ödülü kazanan bir kişi, bir önceki kazanımından en az üç yıl sonra aynı ödül için tekrar aday gösterilebilir.
- Birden fazla ödül için aday gösterilmesine izin verilmez

Öğretimde mükemmellik ödülünü almaya hak kazanan adaylar belirli kıstaslara göre seçilmektedir. Bu aşamada dikkate alınan seçim kıstaslarına aşağıda yer verilmiştir (<https-30>):

- Öğrencilerin öğretim elemanı hakkındaki değerlendirmeleri

- Adayın üstleri tarafından yapılan değerlendirmeler
- Lisans ve yüksek lisans seviyelerindeki derslerin öğretiminde çeşitlilik
- Öğrenim Yönetim Sisteminin (ÖYS) etkili şekilde kullanımı
- Öğrencilerle iletişim ve irtibat becerileri
- Öğretim stratejilerinin ve sınıf toplantılarının olumlu kullanımı
- Öğretim materyallerinin (adayın uzmanlık alanında) ve Üniversite programlarının geliştirilmesine katkı
- Öğrenciler için düzenli olarak akademik etkinlikler (atölye çalışmaları, seminerler, konferanslar gibi) düzenlemek
- Yeni personelin göreve başlaması ve eğitime katkıda bulunan faaliyetlere katılmak

Akademik danışmanlık için verilen mükemmellik ödülü

Doğru bir şekilde yapılan öğrenci danışmanlığı, öğrencilerin çalışmalarını planlamalarına, önceliklerini anlamalarına, seçeneklerini tanımalarına ve çalışmaları sırasında izleyecekleri en iyi yolu belirlemelerine yardımcı olarak akademik ilerlemenin başarılı bir biçimde sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu özellikleri göz önünde bulunduran Arap Açık Üniversitesi (AOU), danışmanlık becerilerini geliştirmelerini ve öğretim ve danışmanlık kurallarını tam olarak anlamalarını teşvik etmek için farklı disiplinlerdeki öğretim üyelerine (doktorasını tamamlamış) verilmek üzere bir mükemmellik ödülü oluşturmuştur. Bu ödül, her yıl kendi alanında en iyi akademik danışman olarak seçilen öğretim üyesine verilmektedir. En iyi danışmanlık ödülünü alan öğretim üyelerine, üzerinde ödülün ve kazananın adının yazılı olduğu bir sertifika ve plaketin yanı sıra 1.000 ABD Doları tahsis edilmektedir. Bu ödül, yönetici pozisyonunda bulunan öğretim üyeleri dışında diğer tüm öğretim üyelerine açıktır. Akademik danışmanlık için verilen bu ödüle hak kazanabilmek için aşağıdaki koşulların sağlanması gerekmektedir. Bu koşullar şu şekildedir (https-31):

- Aday olacak öğretim üyesi, en az üç yıl kesintisiz olarak bir AOU şubesinde öğrencilere danışmanlık yapmış olmalıdır.
- Aday olacak öğretim üyesi, 30'dan fazla öğrencinin akademik danışmanı olmalıdır.
- Aday olacak öğretim üyesi, Program Koordinatörü ile birlikte akademik danışmanlık planlarının hazırlanması/güncellenmesi konusunda aktif olmalı ve bu konuda belge sunmaya hazır olmalıdır.

Bu ödülün hangi öğretim üyesine verileceği belirlenirken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmaktadır (https-31).

- Geçmiş dönemlerde danışmanlık verilen toplam öğrenci sayısı
- Öğrencilerden danışmanlık hakkında şikâyet gelip gelmediği
- Öğrenciler ile ilgili tüm tüzük ve yönetmelikleri, şube ve dekanlık tarafından hazırlanan raporlarda belirtildiği gibi takip etmek

Geçiş (Transfer) İşlemleri

Arap Açık Üniversitesinde geçiş (transfer) süreci üç kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler; (1) bir şubeden diğerine geçiş yapmak isteyen öğrenciler, (2) bir programdan diğerine geçiş yapmak isteyen öğrenciler ve (3) aynı program içinde bir bölümden diğerine geçiş yapmak isteyen öğrenciler şeklindedir. Geçiş işlemleri, Arap Açık Üniversitesi şubelerinde bulunan Öğrenci Transfer Komiteleri tarafından yürütülmektedir. Bu komiteye Akademik İşlerden Sorumlu Müdür ve Rektör Yardımcıları başkanlık etmektedir. Komitede ayrıca Program Koordinatörü ile Kayıt ve Kabul İşlemleri Direktörü de yer almaktadır. Geçiş işlemlerini başlatmak için öğrencilerin başvuru yapacağı kategori için oluşturulan formu doldurması ve bu formu Kayıt ve Kabul İşlemleri veya Öğrenci İşleri Birimlerine teslim etmesi gerekmektedir. Başvurular dönem sonuna kadar yapılmalıdır, ancak geçiş işlemi bir sonraki dönemin başında gerçekleştirilmektedir (https-32).

Şubeler arası geçiş

Arap Açık Üniversitesi, öğrencilerine şubeler arasında geçiş yapma imkânı sunmaktadır. Ancak, öğrencilerin bu haktan yararlanabilmeleri için bazı koşulları sağlaması gerekmektedir. Bu koşullara aşağıda yer verilmiştir (https-32):

- Şube nakil başvurusunda bulunacak öğrencinin kayıtlı olduğu şubede tam kayıtlı olması, ilişik kesme durumu olmaması ve üniversiteden çıkarma cezası/uyarısının olmaması gerekmektedir.
- Öğrenci, geçiş talebini gerekçelerini de belirterek ilgili formu yarıyıl sonuna kadar ve belirlenen tarihlerde doldurmak zorundadır.
- Öğrenci, geçerli bir gerekçe göstermek koşuluyla, belirli durumlarda yarıyıl içinde bir şubeden diğerine geçiş başvurusunda bulunabilir.

- Öğrenci, başvuru sırasında 100 ABD Doları tutarındaki geçiş ücretini ödemelidir. Başvuru kabul edilirse, bu tutar asıl şube ile öğrencinin geçiş yaptığı şube arasında eşit olarak paylaştırılmaktadır. Ancak, başvuru reddedilirse, öğrencinin bu ücreti geri alma hakkı bulunmaktadır.
- Geçiş (transfer) normalde öğrencinin kayıtlı olduğu aynı program içerisinde gerçekleşmelidir. Aksi takdirde, farklı bir programa kabul, asıl daldaki program kabul koşullarının yerine getirilmesine göre değerlendirilecek ve ardından transfer başvurusu gözden geçirilecektir.
- Geçiş yapmak istediği şubedeki oturma izni ve vize işlemlerini ayarlamak başvuru yapan öğrencinin kendi sorumluluğundadır.
- Başvuru formu, başvuru sahibinin asıl şubedeki tüm mali taahhütlerini yerine getirdiğinden emin olmak için daha fazla inceleme yapılmak üzere Öğrenci Transfer Komitesine sunulmak üzere asıl şubedeki ilgili makama teslim edilecektir.
- Öğrencinin bağlı bulunduğu şubedeki Öğrenci Transfer Komitesi başvuruyu inceleyip onaylarsa, öğrenci başvurusu, geçiş yapılan şubenin Öğrenci Transfer Komitesine iletmek üzere gerekli bilgilerle birlikte geçiş yapılan şubenin Rektörlüğüne gönderilir.
- Geçiş (transfer) işlemi iki şube tarafından onaylandığında, öğrencinin dosyası ve akademik kaydı yeni şubeye gönderilir.
- Nakil olan öğrencinin başarıyla tamamladığı ve muaf tutulduğu dersler yeni geçilen şubede de kabul edilir. Bu aşamada ders denklik yönetmeliği ve prosedürleri dikkate alınır.
- Öğrencinin yeni şubeye katılmadan önce veya yeni şubeye girdikten sonra bu şartları yerine getirebilmesi için yeni şubede gözlenen kabul koşulları veya gereklilikler hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir.
- Geçiş yapan öğrenci için yeni şubenin öğrenim ücretleri esas alınmaktadır.

Akademik programlar arası geçiş

Arap Açık Üniversitesi öğrencilerine bir program diğerine geçiş imkânı sunmaktadır. Öğrenci, şube yönetiminin belirlediği usul ve esaslara göre, aşağıda belirtilen hususları dikkate alarak geçiş (transfer) başvuru formunu ilgili makama iletmelidir ([https-32](https://32)).

- Kontenjanlar sınırlı olduğundan, programda fazladan bir öğrenci için yer olup olmadığına bakılmalıdır.
- Öğrencinin ortaöğretim diplomalarındaki ortalaması, öğrencinin geçiş yapmak için başvurduğu programın gerektirdiği ortalamadan daha düşük olmamalıdır.
- Yeni akademik programa kabul için gerekli olan tüm akademik yeterlikler sağlanmalıdır.
- Öğrencinin katılmak için başvuru yaptığı program tarafından talep edilen herhangi bir yeterlik sınavı var ise bu sınav geçilmelidir.
- Geçiş (transfer) işleminin, geçiş yapılan programda önemli bir duruma sebebiyet vermemesi gerekmektedir.
- Yeni programın gerekliliklerinin bir parçası oldukları sürece, iki program tarafından paylaşılan ve geçilen dersler öğrenciye kredilendirilecektir. Ayrıca, ders notları (Başarısız veya Başarılı) öğrencinin siciline işlenecektir.
- Öğrencinin önceki programda aldığı, ancak yeni programda paylaşılmayan diğer dersler öğrencinin kaydında görünmeye devam edecek, ancak bunlar ağırlıklı genel not ortalaması hesaplamalarına dâhil edilmeyecektir.
- Bu işlem sonucunda geçiş yapılan şube, üniversitenin genel prosedürlerine uygun olması koşuluyla başka koşullar ve ücret tarifeleri uygulayabilir.
- Şubeler, yerel akreditasyon gerekliliklerinin yerine getirilmesi için başka koşullar da belirleyebilir.

Aynı program içinde bir bölümden diğerine geçiş

Arap Açık Üniversitesi, öğrencilerin aynı program içinde bir bölümden diğerine geçiş yapmalarına izin vermektedir. Bu aşamada öğrencinin, şube yönetiminin belirlediği usul ve esaslara göre, aşağıda belirtilen hususları dikkate alarak geçiş (transfer) başvuru formunu ilgili makama iletmesi gerekmektedir. Bu geçişin sağlanmasında dikkat edilen hususlar şu şekildedir (https-32):

- Onay üzerine, paylaşılan tüm dersler için ders notları (Başarısız veya Başarılı) öğrencinin akademik kaydına işlenecektir.
- Öğrencinin önceki programda aldığı, lakin yeni programda paylaşılmayan diğer dersler öğrencinin kaydında görünmeye devam edecektir. Ancak bu dersler kümülatif GPA hesaplamalarına dahil edilmemektedir.

- Bir programın zorunlu dersleri, başka bir programda seçmeli ders olarak değerlendirilebilmektedir.
- Şube, üniversitenin genel prosedürlerine uygun olmak kaydıyla yerel akreditasyon gerekliliklerini karşılamak için başka şartlar ve ücretler belirleyebilmektedir.

Üniversiteye Ait Genel İstatistikler

Bu başlık altında, Arap Açık Üniversitesi ile ilgili en güncel istatistiklere yer verilmiştir. Burada sunulan veriler, üniversitenin Arapça olarak yayımladığı 2023-2024 yıllık raporundan ve resmî internet sitesinde yer alan bilgilerden alınmıştır. İncelenen rapor, Ocak 2025 tarihi itibarıyla üniversitenin resmî internet sitesinde yayımlanmış olan en güncel yıllık rapordur. Burada sunulan istatistiklerin, yeni yıllık raporlar yayımlandıkça güncellenebileceği unutulmamalıdır (https-33). Tablo 9, Arap Açık Üniversitesindeki kayıtlı öğrenci sayısının yıllara ve şubelere göre dağılımına ilişkin bilgiler vermektedir.

Tablo 9										
<i>Kayıt İstatistikleri</i>										
Akademik Yıl	Kuveyt	Ürdün	Lübnan	Suudi Arabistan	Mısır	Bahreyn	Umman	Sudan	Filistin	Toplam
2015-2016	8051	2786	2465	9961	1697	1588	1926	162	-	28636
2016-2017	7916	2680	2259	10149	2130	1726	1848	189	-	28897
2017-2018	9552	3575	2317	11500	3028	2087	2087	316	-	34462
2018-2019	9663	3495	2220	12292	3621	2126	2190	352	31	35990
2019-2020	10484	3054	2052	16303	4148	2256	2422	466	86	41271
2020-2021	11062	2787	2058	21010	5160	2390	2600	734	95	47896
2021-2022	11246	2349	2396	24606	6010	2507	2688	772	68	52642
2022-2023	11296	2187	2524	24894	7874	2583	2938	829	45	55170
2023-2024	11474	2385	2757	28933	10907	2738	3407	5	6	62612

Arap Açık Üniversitesinin 2015-2024 yılları arasındaki kayıt istatistikleri incelendiğinde toplam kayıtlı öğrenci sayısının her yıl artış gösterdiği görülmektedir. Buna göre, en fazla kayıtlı öğrenci sayısına sahip şubelerin Suudi Arabistan, Kuveyt ve Mısır olduğu, en az kayıtlı öğrenciye sahip olan şubelerin ise Sudan ve Filistin şubeleri olduğu görülmüştür. Ayrıca, Suudi Arabistan, Mısır ve Bahreyn şubelerinin ise kayıtlı öğrenci sayılarının her yıl düzenli olarak artış gösterdiği tespit edilmiştir. 2023-2024 yıllık raporuna göre, üniversiteye kayıtlı olan öğrencilerin %49'u kadın, %51'i ise erkek öğrencilerdir.

Tablo 10'da 2017-2024 yılları arasında Arap Açık Üniversitesinden mezun olan öğrencilere ilişkin bilgiler sunulmaktadır (https-33).

Tablo 10

Mezuniyet İstatistikleri

Akademik Yıl	Kuveyt	Ürdün	Lübnan	Suudi Arabistan	Mısır	Bahreyn	Umman	Sudan	Filistin	Toplam
2017-2018	1094	654	479	1002	267	219	403	4	-	4122
2018-2019	1049	767	469	1076	304	249	423	2	-	4339
2019-2020	1296	692	446	1318	495	304	488	17	-	5056
2020-2021	1895	884	468	1572	552	417	420	42	2	6252
2021-2022	1577	782	491	1560	627	416	276	25	18	5772
2022-2023	1499	562	354	1867	581	421	452	13	41	5790
2023-2024	1362	461	351	2068	784	350	427	16	8	5827

Tablo 10 incelendiğinde en fazla öğrenci mezun eden şubenin Suudi Arabistan şubesi olduğu görülmektedir. Bu şubeyi Kuveyt ve Mısır şubeleri takip etmektedir. Üniversitenin en az mezun veren şubeleri ise Filistin ve Sudan şubeleridir. Tablo 9 ve Tablo 10'daki veriler birlikte değerlendirildiğinde, üniversiteye kayıt yaptıran öğrenci sayısının her yıl düzenli olarak artış gösterdiği, ancak üniversiteden mezun olan öğrenci sayısının ise her yıl düzenli olarak artış göstermediği belirlenmiştir. Bu durum, Arap Açık Üniversitesine kayıt yaptıran bazı öğrencilerin öğrenim sürelerini uzattıklarını göstermektedir.

Tablo 11'de Arap Açık Üniversitesine kayıt yaptıran öğrencilerin yaş dağılımına ilişkin bilgiler verilmiştir (https-33).

Tablo 11

Üniversiteye Kayıt Yaptıran Öğrencilerin Yaş Dağılımlarına İlişkin Bilgiler

20 yaş altı öğrenci sayısı	8140
20-25 yaş aralığında olan öğrenci sayısı	34437
26-30 yaş aralığında olan öğrenci sayısı	9392
31-35 yaş aralığında olan öğrenci sayısı	5009
36-40 yaş aralığında olan öğrenci sayısı	3131
40 ve üzeri yaş grubunda yer alan öğrenci sayısı	2503
Toplam	62612

Tablo 11'de sunulan veriler incelendiğinde Arap Açık Üniversitesine en fazla kayıt yaptıran öğrencilerin 20-25 yaş aralığında bulunan öğrenciler oldukları görülmüştür. Burada sunulan veriler, Arap Açık Üniversitesine kayıtlı genç öğrenci sayısının diğer yaş gruplarındaki öğrenci sayısından daha fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo 12, Arap Açık Üniversitesine ait fakültelerdeki lisans, yüksek lisans ve sertifika programlarına kayıt yaptıran ve bu programlardan mezun olan öğrenci sayılarını göstermektedir (https-33).

Tablo 12

Programlara Kayıt Yaptırma ve Mezun Olma Durumu

İşletme Bilimleri Fakültesi	Lisans	Yüksek Lisans	Sertifika
Kayıtlı Öğrenci Sayısı	29634	266	125
Mezun Sayısı	2824	59	20
Bilgisayar Bilimleri Fakültesi	Lisans	Yüksek Lisans	Sertifika
Kayıtlı Öğrenci Sayısı	21990	94	53
Mezun Sayısı	1458	19	11
Dil Bilimleri Fakültesi	Lisans	Yüksek Lisans	Sertifika
Kayıtlı Öğrenci Sayısı	5402	138	3
Mezun Sayısı	702	28	-
Eğitim Fakültesi	Lisans	Yüksek Lisans	Sertifika
Kayıtlı Öğrenci Sayısı	571	228	230
Mezun Sayısı	111	32	152
Medya Fakültesi	Lisans	Yüksek Lisans	Sertifika
Kayıtlı Öğrenci Sayısı	2288	-	-
Mezun Sayısı	204	-	-
Hukuk Fakültesi	Lisans	Yüksek Lisans	Sertifika
Kayıtlı Öğrenci Sayısı	1590	16	-
Mezun Sayısı	196	-	-

Tablo 12 incelendiğinde lisans düzeyinde en fazla kayıtlı ve mezun öğrenci sayısına sahip olan fakültenin İşletme Bilimleri Fakültesi olduğu görülmektedir. Lisansüstü düzeyde ise en fazla kayıtlı ve mezun öğrenci sayısına sahip fakültelerin İşletme Bilimleri Fakültesi ile Eğitim Fakültesi olduğu görülmüştür. Sertifika programlarında ise en fazla kayıtlı ve mezun öğrenci sayısına sahip olan fakültenin Eğitim Fakültesi olduğu, onu sırasıyla; İşletme Bilimleri Fakültesi, Bilgisayar Bilimleri Fakültesi ve Dil Bilimleri Fakültesinin takip ettiği belirlenmiştir.

Tablo 13, Arap Açık Üniversitesinin şubelerinde çalışan öğretim elemanlarının katıldıkları konferans ve yayımladıkları bilimsel araştırma sayısını göstermektedir ([https-33](https://33)).

Tablo 13

Öğretim Elemanlarının Katıldıkları Konferans ve Yayımladıkları Bilimsel Araştırma Sayısı

Şubeler	Konferans	Bilimsel Araştırma (Makale, bildiri, kitap bölümü vb. tüm yayınlar dâhil)
Ürdün	26	61
Bahreyn	9	21
Mısır	19	34
Lübnan	20	6
Kuveyt	5	117
Suudi Arabistan	20	138
Umman	34	90
Sudan	-	-
Filistin	-	-
Toplam	133	467

Tablo 13, Umman şubesinde çalışan öğretim elemanlarının diğer şubelerdeki öğretim elemanlarına göre daha fazla konferansa katıldıklarını göstermektedir. En çok bilimsel

araştırma yayımlayan öğretim elemanlarının ise Suudi Arabistan şubesine bağlı oldukları tespit edilmiştir. Sudan ve Filistin şubelerinde bulunan öğretim elemanlarının ise herhangi bir konferansa katılmadıkları ve hiçbir bilimsel araştırma yayımlamadıkları görülmüştür.

Tablo 14'te Arap Açık Üniversitesinin günümüzde her şubesinde kaç öğretim elemanı ile eğitim faaliyetlerini yürüttüğüne dair bilgiler yer almaktadır. Arap Açık Üniversitesinde temelde altı fakülte bulunmaktadır. Ancak, bazı şubelerde bu fakülteler farklı isimlerle adlandırılmaktadır. Bu nedenle, Tablo 14 bu durum dikkate alınarak düzenlenmiştir. Bazı şubelerin internet adreslerinde fakülteler mevcut gibi görünse de yeterli sayıda öğretim elemanının olmadığı görülmektedir (https-1).

Tablo 14

Fakülte ve Şubelere Göre Öğretim Elemanı Sayıları

Fakülteler	Kuveyt	Ürdün	Lübnan	Suudi Arabistan	Mısır	Bahreyn	Umman	Sudan	Filistin
İşletme Bilimleri Fakültesi	25	11	7	63	17	7	15	1	1
Bilgisayar Bilimleri Fakültesi	12	8	10*	51	19	9	10	2	-
Dil Bilimleri Fakültesi	22	8	2	19	8	8	2	-	1
Eğitim Fakültesi	-	17	1	-	2	-	4	-	-
Medya Fakültesi	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Hukuk Fakültesi	-	-	-	-	-	-	16	-	-
Medya ve Kitle İletişim Fakültesi	-	-	-	-	11	-	-	-	-
Grafik ve Multimedya Tasarım Teknolojisi Fakültesi	-	-	10*	-	9	-	-	-	-

* Dersleri aynı akademik kadro vermektedir.

Tablo 14 incelendiğinde Arap Açık Üniversitesi şubeleri arasında en fazla öğretim elemanına sahip olan şubenin Suudi Arabistan şubesi olduğu görülmektedir. Buna karşılık, en az öğretim elemanına sahip olan şubenin ise Filistin şubesi olduğu belirlenmiştir. Fakülteler açısından değerlendirildiğinde, İşletme Bilimleri ve Bilgisayar Bilimleri Fakültelerinde en fazla öğretim elemanına sahip olan şubenin Suudi Arabistan şubesi olduğu, en az öğretim elemanına sahip olan şubenin ise Kuveyt şubesi olduğu görülmüştür. Eğitim Fakültesinde en fazla öğretim elemanına sahip olan şubenin Ürdün olduğu, onu sırasıyla Umman, Mısır ve Lübnan şubelerinin takip ettiği görülmektedir. İşletme Bilimleri Fakültesinde 147, Bilgisayar Bilimleri Fakültesinde 121, Dil Bilimleri Fakültesinde 70, Eğitim Fakültesinde 24, Medya Fakültesinde 14 (bu sayıya Medya ve Kitle İletişim Fakültesindeki öğretim elemanları da dâhildir), Hukuk Fakültesinde 16 ve Grafik ve Multimedya Tasarım Teknolojisi Fakültesinde ise 19 öğretim elemanı çalışmaktadır. Ayrıca, Grafik ve Multimedya Tasarım Teknolojisi

Fakültesinde görev yapan 10 öğretim elemanının eş zamanlı olarak Bilgisayar Bilimleri Fakültesinde de çalıştığı tespit edilmiştir.

Tablo 15'te günümüzde Arap Açık Üniversitesi şubelerinde görev yapan öğretim elemanlarının akademik ünvanlarına ilişkin bilgiler sunulmaktadır. Tablo 15'te belirtilen rakamlar, üniversiteyi oluşturan şube ülkelerin resmi internet adresinde sunulan verilerden elde edilmiştir. Şubeler hakkında bilgi edinmek isteyenler, üniversitenin genel merkezine ait resmi web sitesi üzerinden ilgili şubenin web sitesine giriş yapabilirler (<https-1>).

Tablo 15 <i>Şubelerde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Akademik Ünvanlarına İlişkin Bilgiler</i>									
Akademik Ünvan	Kuveyt	Ürdün	Lübnan	Suudi Arabistan	Mısır	Bahreyn	Umman	Sudan	Filistin
Profesör	-	4	1	3	4	1	-	1	-
Doçent Dr.	41	41	11	84	37	15	41	1	-
Dr. Öğretim Üyesi	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Öğretim Görevlisi	18	1	8	46	6	7	6	-	-
Araştırma Görevlisi	-	-	-	-	19	-	-	-	-
Eğitmen	-	1	-	-	-	1	-	1	-
Toplam	59	47	20	133	66	24	47	3	2

Tablo 15 incelendiğinde en fazla profesör sayısına sahip olan şubenin Suudi Arabistan şubesi olduğu görülmektedir. Kuveyt, Umman ve Filistin şubelerinde ise profesör ünvanına sahip bir akademisyenin olmadığı belirlenmiştir. Üniversitenin akademik kadrosunun çoğunun doçent doktor ve öğretim görevlisi ünvanına sahip akademisyenlerden oluştuğu, en fazla sayıda doçent ve öğretim görevlisinin yine Suudi Arabistan şubesinde yer aldığı görülmüştür. Sudan ve Filistin şubelerinde ise oldukça sınırlı sayıda akademisyenin çalıştığı belirlenmiştir.

Tablo 16'da Arap Açık Üniversitesinin 2023-2024 eğitim ve öğretim yılı istatistiklerine yer verilmiştir. Bu veriler üniversitenin mevcut durumunu özetlemektedir (<https-33>).

Tablo 16 <i>Sayılarla Üniversite Özeti</i>			
Üniversite Tarafından Finanse Edilen Bilimsel Araştırma Sayısı	191	Üniversitenin Instagram Uygulamasındaki Toplam Takipçi Sayısı	137771
Dış Finansmanla Yapılan Araştırma Projeleri	19	Üniversitenin Youtube Uygulamasındaki Toplam Takipçi Sayısı	16321
Yıl İçerisinde Verilen Eğitim Programlarının Sayısı	297	Üniversitenin X Uygulamasındaki Toplam Takipçi Sayısı	127935
Toplam Kursiyer Sayısı	11529	Sanal Oturum Sayısı	9971
Açık Eğitime Katılan Öğrenci Sayısı	6752	Sanal Oturumlara Katılım Sayısı	33939
Eğitime Dışarıdan Katılan Stajyer Sayısı	2640	Ders İçin Tasarlanan Elektronik Oda Sayısı	3082
Açık Eğitimlerden Yararlanan Çalışan Sayısı	848	ÖYS'de Oluşturulan Tartışma Forumları	5927
Ücretsiz Atölye Sayısı	102	Tartışma Forumlarındaki Toplam Gönderi Sayısı	44157
Girişim Sayısı	114	Kaydedilen Ders Sayısı	64659

Yerel Topluluk Geliştirmek İçin Yapılan Çalıştayların Sayısı	68	Öğrenciler İçin Hazırlanan Resimli Rehber Sayısı	92
Toplam Burs Verilen Öğrenci Sayısı	1504	Öğrencilerin ÖYS’de Geçirdikleri Toplam Süre	13.667.644
Toplam Hibe Sayısı	29	ÖYS’deki Mevcut Dosya Sayısı	107570
Üniversitedeki Çalışan Sayısı	1031	Toplam Basılı Kitap Sayısı	9630
Diğer Kurumlarla Yapılan Ortaklıklar ve İşbirliği Anlaşmaları Sayısı	184	Toplam E-Kitap Sayısı	8855
Sunulan Kurs Sayısı	2059	Yüz Yüze Yapılan Test Sayısı	54675
Kütüphanedeki Veri Tabanı Sayısı	4010	Bilgisayarlı Final Sınavı Sayısı	19538
Lisansüstü Öğrenci Sayısı	4311	ÖYS Üzerinden Gönderilen Toplam Dönem Ödevi Sayısı	34503
Mezuniyet Projesi Sayısı	1722	Toplam Laboratuvar Dersi Sayısı	1761

Tablo 16 incelendiğinde Arap Açık Üniversitesi tarafından finanse edilen bilimsel araştırma projesi sayısının 191 olduğu, dış finansman ile toplamda 19 projenin gerçekleştirildiği, yıl içerisinde toplamda 297 eğitim programının yapıldığı ve toplam 11529 kursiyere hizmet verildiği görülmüştür. Ayrıca, üniversite tarafından düzenlenen açık eğitimlere 6752 öğrenci ve 848 çalışanın katıldığı ve bu eğitimlere dışarıdan katılan stajyer sayısının ise 2640 olduğu belirlenmiştir. Ek olarak, üniversitenin toplamda 102 ücretsiz atölye faaliyeti gerçekleştirdiği, 114 adet girişimde bulunduğu, 68 çalıştay düzenlediği, 1504 öğrencisine burs imkânı tanıdığı ve toplamda 29 adet hibe verdiği görülmüştür. Öte yandan, üniversitedeki çalışan sayısının 1031’e yükseldiği, kurum ve kuruluşlar ile toplamda 184 iş birliği anlaşmasının yapıldığı, kütüphanedeki veri tabanı sayısının 4010’a yükseldiği ve toplam 2059 adet kursun açıldığı tespit edilmiştir. Arap Açık Üniversitesinde 4311 lisansüstü öğrencinin bulunduğu, yıl içerisinde 1722 adet mezuniyet projesinin yapıldığı ve sosyal medya hesaplarındaki takipçi sayılarının giderek yükseldiği görülmüştür. Bunun yanı sıra toplamda 9971 sanal oturumun açıldığı, bu oturumlara 33939 katılımcının katıldığı, 3082 adet elektronik odanın oluşturulduğu belirlenmiştir. Diğer yandan, yıl içerisinde açılan tartışma forumu sayısının 5927 olduğu, bu forumlar içerisinde toplamda 44157 gönderinin paylaşıldığı, 64659 adet ders kaydının yapıldığı ve 92 adet resimli rehberin oluşturulduğu görülmüştür. Arap Açık Üniversitesindeki öğrencilerin ÖYS’de geçirdikleri toplam sürenin 13667644 dakika olduğu, ÖYS’de toplamda 107570 adet dosyanın bulunduğu, toplam basılı kitap sayısının 9630 olduğu ve toplamda 8855 adet e-kitabın bulunduğu tespit edilmiştir. Son olarak üniversitede toplam 54675 adet yüz yüze test sınavının yapıldığı, 19538 adet bilgisayarlı sınavın gerçekleştirildiği, 34503 adet dönem ödevinin gönderildiği ve 1761 laboratuvar dersinin yapıldığı görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma

Arap Açık Üniversitesi, başta Orta Doğu ve Arap coğrafyası olmak üzere dünyanın farklı bölgelerinden eğitim almak isteyen öğrencilere uzaktan eğitim hizmeti sunmayı amaçlayan bir yükseköğretim kurumudur. Bu amaç doğrultusunda kendisine belirli bir vizyon, misyon ve çeşitli hedefler belirlemiştir. Bu bağlamda üniversitenin dil, din, renk veya etnik köken ayrımı gözetmeksizin toplumun her kesiminden insana değer verdiği, sürekli olarak kaliteli ve profesyonel bir eğitim sunmayı amaçladığı, bölgesel ve uluslararası eğitimin gelişimine katkıda bulunacak bir vizyona, misyona ve ana hedefe sahip olduğu görülmektedir.

Arap Açık Üniversitesi, bazı kavramları eğitim hizmetlerinin temel bileşenleri olarak görmekte ve bu kavramlara değer vermektedir. Bu kavramlar sırasıyla; iş birliği, şeffaflık, dürüstlük, mükemmeliyet ve adalet kavramlarıdır. Bu aşamada, üniversitenin iş birliği kavramından yola çıkarak bölgesel ve uluslararası düzeyde üniversiteler ve eğitim camiası ile birlikte çalışarak etkinliğini ve itibarını artırmak istediği görülmektedir. Ayrıca, farklı sektörlerdeki iş dünyası ile temas halinde olup finansman (fon) sağlamaya ve mezunları için istihdam fırsatları yaratmaya çalışmaktadır. İş dünyası ve hayırsever kaynaklardan gelen bu fonlar ise, öğrencileri ve öğretim elemanlarını yeni projeler geliştirmeleri için desteklemek, bilimsel araştırmalar için burslar vermek ve farklı ülkelerde yeni şubeler açmak için kullanılmaktadır. Öte yandan, kalite güvencesi, akreditasyon ve sürekli yenilenmenin sağlanması için İngiliz Açık Üniversitesi ile iş birliğinin sürdürülmesi arzu edilmektedir. Arap Açık Üniversitesi tarafından vurgulanan diğer iki kavram ise dürüstlük ve şeffaflıktır. Bu kavramlar temelde üniversitenin katılımcı, şeffaf ve hesap verebilir yönetim uygulamalarını desteklediğini göstermektedir. Örneğin, öğrenciler üniversitenin neyi başarmayı hedeflediğini ve bu hedefleri gerçekleştirmek için neler yaptığını öğrenebilmektedirler (örneğin, yıllık raporlar ve istatistikler). Öte yandan, üniversite yetkilileri öğrencilere karşı dürüst bir yönetim sergilemekte ve onları sıkıntıya sokacak habersiz kararlar almamaktadır. Benzer şekilde, derste verilen ödevlerde ve üretilen birçok materyalde bilgi hırsızlığının önüne geçmek için büyük bir özen gösterilmekte ve bu konuda ciddi cezalar uygulanmaktadır. Tüm bu örnekler, dürüstlük ve şeffaflık kavramlarının üniversite için ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Arap Açık Üniversitesinin vurguladığı diğer önemli kavramlar ise mükemmeliyet ve adalet kavramlarıdır. Bu bağlamda üniversite, eğitim hizmetlerinin uluslararası düzeyde yetkin bir şekilde yürütülmesini ve öğrenciler ile öğretim elemanları tarafından yapılan bilimsel araştırmaların yüksek kalitede olmasını sağlamak amacıyla mükemmeliyet kavramına öncelik vermektedir. Bu doğrultuda üniversite, her yıl mükemmellik ödülleri (örneğin etki faktörü yüksek dergilerde

yayın, uluslararası konferanslarda bildiri sunumu, proje faaliyetleri vb. şeyler yapıldığı takdirde) vererek hem öğrencileri hem de öğretim elemanlarını akademik olarak teşvik etmektedir. Aynı durum üniversitede çalışan diğer personeller için de geçerlidir. Öte yandan üniversite, adalet kavramını dil, din, renk, ırk veya cinsiyet ayrımı gözetmeksizin eşit eğitim hakları sağlamak, burslar ve engelli indirimleri gibi mali destekler sunmak ve öğrenim ücretlerini makul bir seviyede tutmak şeklinde değerlendirmektedir. Bu açıdan 147 milletten öğrenciye sunduğu hizmetleri adalet kavramıyla ilişkilendirmekte, aynı zamanda bireyin kişiliğini ve bireyselliğini, insan hak ve özgürlüklerini geliştiren bir eğitim modeliyle destekleyerek buna uygun adımlar atmaktadır.

Arap Açık Üniversitesinin örgütsel yapısı ve üst yönetimini oluşturan birimler incelendiğinde Mütevelli Heyeti Başkanı ve Mütevelli Heyetinin hiyerarşinin en tepesinde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca üniversitenin işleyişini sağlayan Üniversite Konseyi, Üniversite Başkanı ve Şube Rektörleri de bu heyete bağlı yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Üniversite Başkanı, aynı zamanda Üniversite Konseyinin de başkanıdır. Dolayısıyla, Üniversite Başkanının kurumun amaçlarına uygun olarak işlemesini sağlamada aktif bir rol oynadığı ve önemli bir konuma sahip olduğu görülmektedir. Şubelerin yönetim yapısı incelendiğinde ise Şube Rektörü ve yardımcılarının şubenin denetiminden ve işleyişinden sorumlu olduğu ve bu açıdan önemli bir konumda oldukları söylenebilir.

Arap Açık Üniversitesinin stratejik plan ve hedefleri incelendiğinde bu plan ve hedeflerin üniversitenin uzun vadede büyümesini ve etki alanını artırmasını sağlayacak kapsamlı stratejiler içerdiği görülmektedir. Özellikle akademik mükemmeliyet, bilimsel araştırmaların desteklenmesi, dijital dönüşüm, finansal sürdürülebilirlik, şeffaf bir yönetim anlayışı, yenilikçi iş gücünün geliştirilmesi ve uluslararası iş birliği gibi ana temalar, üniversitenin yalnızca bölge halkı ve eğitim verdiği öğrenciler değil, aynı zamanda işveren kesimi, politikacılar ve benzeri daha geniş çevreleri etkilemek istediğini göstermektedir. Bu aşamada üniversitenin rol modeli olarak İngiliz Açık Üniversitesini örnek aldığı görülmektedir. Kuruluşundan itibaren İngiliz Açık Üniversitesi ile stratejik bir ortaklık geliştiren Arap Açık Üniversitesi, özellikle eğitim programlarının çeşitliliğini ve kalitesini artırma, öğrenci ve akademik personel değişimi yoluyla kültürel ve akademik deneyimlerin paylaşılmasını sağlama, ortak araştırma faaliyetleri aracılığıyla bilgi paylaşımını ve yenilikçi çalışmaları teşvik etme, küresel ölçekte tanınırlığını artırma ve kaynak ile materyal paylaşımını destekleme konularında önemli kazanımlar elde etmiştir. Yapılan bu iş birliğinin, üniversitenin belirlediği stratejileri ve hedefleri de etkilediği

görülmektedir. Diğer yandan, diğer kurumlar ve kuruluşlar ile yapılan anlaşma ve iş birliği süreçlerinin de bahsi geçen stratejileri ve hedefleri etkilediği söylenebilir.

Arap Açık Üniversitesinin altı ana fakültesi bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; İşletme Bilimleri Fakültesi, Bilgisayar Bilimleri Fakültesi, Dil Bilimleri Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Medya Fakültesi ve Hukuk Fakültesidir. Ancak bu fakülteler henüz tüm şubelerde mevcut değildir. Ayrıca bu fakültelerin birkaçı bazı şubelerde farklı şekilde isimlendirilmektedir. Fakülte sayıları dikkate alındığında en fazla fakültenin Mısır şubesinde en az fakültenin ise Filistin şubesinde yer aldığı görülmüştür. Bazı şubelerde fakültelerden ayrı olarak yüksekokullar veya farklı birimler bulunmaktadır. Örneğin, Suudi Arabistan şubesinde uygulamalı bir yüksekokul, Kuveyt şubesinde Genel Çalışmalar Birimi ve Umman şubesinde ise Temel Çalışmalar Birimi bulunmaktadır. Bu birimlerin faaliyet alanları ise bulundukları şubeler ile sınırlıdır. Arap Açık Üniversitesinde yer alan fakültelerdeki lisans ve yüksek lisans programları incelendiğinde toplam 57 ana programın olduğu ve bu programların 26'sının İngiliz Açık Üniversitesi tarafından akredite edildiği belirlenmiştir. Mısır ve Umman şubeleri en fazla sayıda lisans programına, Umman şubesi ise en fazla sayıda lisansüstü programına sahiptir. Öte yandan, en az sayıda programın ise Filistin şubesinde olduğu görülmektedir. Kuveyt, Suudi Arabistan, Sudan ve Filistin şubelerinde herhangi bir yüksek lisans programı bulunmazken hukuk eğitimi ise şu anda sadece Umman şubesinde verilmektedir. Bu sonuçlar, üniversitenin henüz tüm şubelerde eşit kalitede eğitim hizmeti sunamadığına işaret etmektedir. Ancak bu durumun zaman içerisinde değişmesi beklenmektedir.

Arap Açık Üniversitesindeki öğrenim ücretleri incelendiğinde belirlenen öğrenim ücretlerinin şubenin bulunduğu ülkeye göre makul bir seviyede tutulmaya çalışıldığı görülmektedir. Öğrenim ücretleri Kuveyt, Ürdün, Suudi Arabistan, Mısır, Bahreyn ve Umman şubelerinde yerel para birimi üzerinden hesaplanırken, Lübnan ve Filistin şubelerinde ise ABD doları üzerinden tahsil edilmektedir. Sudan şubesinin resmî internet sitesinde öğrenim ücretlerine ilişkin herhangi bir bilgi bulunmadığından, bu konuda yorum yapılmamıştır.

Birçok üniversite gibi Arap Açık Üniversitesinin de öğrenci kabulü için birtakım koşulları bulunmaktadır. Genel kabul koşulları başlığı altında sıralanan koşullar her şubede geçerli olmakla birlikte, başvuru program veya şube ülkeye bağlı olarak bazı ek koşulların da olduğu görülmektedir. Örneğin, Kuveyt şubesinde lisans eğitimi almak isteyen öğrencilerin lise not ortalamasının en az 2.00 olması gerekmektedir. Ayrıca bu şube, kontenjanlarının yarısını Kuveytli öğrencilere tahsis etmektedir. Arap Açık Üniversitesi harmanlanmış öğrenme modeliyle geniş bir öğrenci kitlesine ulaşmayı hedeflediğinden, kabul koşullarını olabildiğince

esnek tutmaya çalışmaktadır. Ancak üniversitenin lisans ve lisansüstü eğitim hizmetlerinden herkesin koşulsuz yararlanamaması, zorunlu kredi onay kriterlerinin bulunması, belirli bir düzeyde dil yeterliği aranması, yüzde 75 oranında devam zorunluluğunun bulunması, herkesin tüm kaynaklara ücretsiz erişiminin olmaması gibi koşullar aslında üniversitenin arzu ettiği düzeyde açık ve esnek bir eğitim hizmeti veremediğinin bir göstergesi olabilir. Dolayısıyla, bu koşullar yaşam boyu öğrenme arzusu olan bireyler için bir dezavantaj olarak görülmektedir.

Arap Açık Üniversitesinin ölçme ve değerlendirme kriterleri, öğrenci performansını çok yönlü bir biçimde ele almaktadır. Bu bağlamda öğrenciler, yalnızca sınav notları üzerinden değil, aynı zamanda ödevler, projeler ve derse katılım üzerinden de değerlendirilmektedir. Bu kriterler, öğrencilerin farklı öğrenme tarzlarına uyum sağlaması için fırsatlar sunmakta ve öğrencilerin akademik performanslarının daha adil bir şekilde ölçülmesini sağlamaktadır. Ayrıca, öğrencilere ödevleri, projeleri ve sınavları konusunda ek süre veya not artırma fırsatının sunulması onların akademik gelişimlerini sürekli olarak iyileştirmelerine de imkân tanımaktadır. Bu aşamada üniversitenin dikkat ettiği en önemli iki husus akademik standartlara uyum ve intihalden kaçınmadır. Bu bağlamda üniversite, adalet ve dürüstlük kavramlarını ön planda tutarak öğrencilerin bilimsel yayın etiğine ve kurallarına uygun davranışlar sergilemelerini sağlamayı amaçlamıştır.

Arap Açık Üniversitesi, eğitim sürecinin her aşamasında öğrencilerini destekleyerek öğrenci başarısını en üst düzeye çıkarmayı hedeflemektedir. Üniversite, özellikle interaktif öğrenme platformları, dijital kütüphaneler ve kişiselleştirilmiş öğrenme araçları gibi yeni eğitim teknolojilerini etkili bir biçimde kullanmaktadır. Ayrıca, akademik danışmanlık hizmetleri kariyer planlamasını desteklemek üzere öğrencilerin ihtiyaçlarına göre uyarlanmakta ve psikolojik danışmanlık hizmetleri de öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır. Öğrencilere sağlanan bir diğer destek hizmeti de Öğrenci Tutma Komitesidir. Bu komite, öğrenci memnuniyetini artırmak, aidiyet duygusu oluşturmak, eğitim sürecine aktif katılımı teşvik etmek ve öğrencilerin ihtiyaçlarını yakından takip ederek eğitimlerini tamamlamalarını sağlamak için çeşitli stratejiler geliştirmektedir. Bu komite, risk altındaki öğrenciler için Öğrenme Toplulukları (LC) ve Akran Yardımlı Öğrenci Desteği (PASS) programlarını yürütmektedir. Burada ifade edilen Öğrenme Toplulukları, daha çok okula yeni başlayan ve risk altında olan öğrenciler için yapılan bir uygulama iken Akran Yardımlı Öğrenci Destek Programı ise öğrencileri birbirlerinden öğrenmeye ve akademik performanslarını geliştirmeye teşvik etmektedir. Bu program, okula uyum ve akademik performans konusunda zorluk yaşayan öğrencilerin sorunlarını deneyimli öğrencilerin

(koçların) rehberliğinde çözmelerine yardımcı olmaktadır. Bu durum özellikle zorluk çekilen derslerde öğrenci başarısının artırılmasında ve öğrenci topluluğu içinde dayanışma ve iş birliği kültürünün geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bir diğer destek hizmeti de eğitim masraflarının yükünü hafifletmeye yardımcı olmak amacıyla öğrencilere sunulan destek bursları, hibeler ve mükemmellik ödülleri. Bu burs, hibe ve ödüller, maddi yardıma ihtiyaç duyan başarılı öğrencilere eğitimlerini sürdürebilmeleri için ihtiyaç duydukları maddi kaynakları sağlamaktadır. Ayrıca, öğretim elemanlarını daha fazla bilimsel çalışma yapmaya teşvik etmekte ve başarılı personelleri ödüllendirmek için kullanılmaktadır. Öte yandan, Öğrenci Destek Merkezi ise öğrencilerin her türlü akademik, teknik veya idari sorunlarına çözüm bulmaları için bir diğer önemli destek mekanizması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu merkez, başta dil becerileri olmak üzere öğrencilerin eğitim hayatları boyunca karşılaştıkları sorunlarla başa çıkmalarına yardımcı olmak için bir dizi rehberlik ve danışmanlık hizmeti sunmaktadır. Ayrıca öğrencilere, üniversite tarafından sunulan tüm hizmetlere kolayca erişebilmeleri için gerekli yardımı sağlamaktadır. Sonuç olarak tüm bu hizmetler, Arap Açık Üniversitesindeki öğrencilerin akademik hedeflerine ulaşmalarına ve eğitim süreçlerini etkili şekilde yönetmelerine yardımcı olan kapsamlı bir destek ağının bileşenleridir. Bu hizmetler aracılığıyla üniversite, öğrencilere kaliteli eğitim ve güçlü bir öğrenme deneyimi sunmayı taahhüt etmektedir.

Arap Açık Üniversitesine ait güncel veriler incelendiğinde öğrenci sayısının her geçen yıl istikrarlı bir şekilde artış gösterdiği gözlemlenmiştir. Ancak bu düzenli yıllık artışın mezun sayısına yansımadağı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, bazı öğrencilerin öğrenim sürelerini uzattığını göstermektedir. Dolayısıyla bu durum gelecekte Arap Açık Üniversitesi için bir sorun teşkil edebilir. Öte yandan, Arap Açık Üniversitesinde en fazla kayıtlı öğrenci sayısına sahip olan şubenin Suudi Arabistan şubesi olduğu görülmektedir. Buna karşın, Filistin şubesinin ise en az sayıda kayıtlı öğrenciye sahip olan şube olduğu görülmüştür. Mısır ve Bahreyn şubeleri de Suudi Arabistan şubesi gibi her yıl kayıtlarda düzenli bir artış göstermektedir. Bu durum diğer şubeler için geçerli değildir. Üniversiteye kayıtlı olan öğrencilerin çoğunun 30 yaş ve altında olduğu tespit edilmiştir. 30 yaş ve üzeri olan öğrencilerin ise daha az sayıda oldukları görülmüştür. Arap Açık Üniversitesi İşletme Bilimleri Fakültesinin hem lisans hem de lisansüstü düzeyde en yüksek öğrenci kaydına sahip olduğu tespit edilmiştir. Onu sırasıyla; Bilgisayar Bilimleri Fakültesi, Dil Bilimleri Fakültesi, Medya Fakültesi, Hukuk Fakültesi ve Eğitim Fakültesi takip etmektedir. Medya Fakültesinde hiç kimse bir yüksek lisans programına kaydolmamış ve bu programdan mezun olmamıştır. Öte

yandan, yüksek lisans programlarına kayıt yaptıran ve mezun olan öğrenci sayısının en yüksek olduğu fakültenin İşletme Bilimleri Fakültesi olduğu tespit edilmiştir. Sertifika programlarına kayıtlı ve mezun öğrenci sayısının en yüksek olduğu fakültenin Eğitim Fakültesi, en düşük kayıt sayısına sahip olan fakültenin ise Dil Bilimleri Fakültesi olduğu görülmüştür. Medya ve Hukuk Fakültelerinde ise herhangi bir sertifika programına başvuru yapılmadığı belirlenmiştir.

Arap Açık Üniversitesi şubelerinde çalışan öğretim elemanlarının akademik performansları incelendiğinde en çok bilimsel araştırma yapan öğretim elemanlarının Suudi Arabistan ve Kuveyt şubelerinde olduğu, en az sayıda bilimsel araştırma yapan öğretim elemanlarının ise Lübnan ve Bahreyn şubelerinde olduğu görülmüştür. Öte yandan, en çok konferansa katılım sağlayan öğretim elemanlarının Umman ve Kuveyt şubelerinde oldukları belirlenmiştir. Sudan ve Filistin şubelerinde görev yapan öğretim elemanlarının ise herhangi bir konferansa katılmadıkları ve hiçbir bilimsel çalışma yayımlamadıkları tespit edilmiştir. Arap Açık Üniversitesindeki öğretim elemanı sayıları değerlendirildiğinde en fazla öğretim elemanının Suudi Arabistan şubesinde, en az öğretim elemanının ise Filistin şubesinde bulunduğu görülmüştür. Üniversitenin akademik kadrosuna bakıldığında ders veren akademisyenlerin çoğunun doçent doktor ve öğretim görevlisi olduğu, profesör sayısının ise az ve her şubede olmadığı saptanmıştır. Bu durum üniversite için ilerleyen süreçte eğitim kalitesi, deneyim, uluslararası projelere katılma, akademik iş birliği, akreditasyon ve yasal standartlar gibi pek çok konuda ciddi dezavantajlar oluşturabilir.

Son olarak, Arap Açık Üniversitesinin en son yayımladığı yıllık raporu ile önceki yıllara ait olan yıllık raporları birlikte değerlendirildiğinde üniversitenin kayıtlı öğrenci, stajyer ve mezun sayısı, burs ve hibeler ile basılı ve elektronik kitaplar da dâhil olmak üzere birçok konuda ilerleme kaydettiği görülmektedir. Ancak, bölgesel ve uluslararası düzeyde açık ve uzaktan öğrenme hizmeti sunan bir Mega üniversite olma hedefi doğrultusunda daha fazla çaba sarf etmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Kim, I., & Kuljis, J. (2010). Applying content analysis to web-based content. *Journal of Computing and Information Technology*, 18(4), 369-375.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

- https-1:** <https://www.arabou.edu.kw/Pages/default.aspx> Erişim tarihi: 20.07.2024
- https-2:** <https://www.arabou.edu.kw/university/Pages/organizational-structure.aspx> Erişim tarihi: 23.07.2024
- https-3:** <https://www.arabou.edu.kw/university/governance/Pages/top-management.aspx> Erişim tarihi: 24.07.2024
- https-4:** <https://www.arabou.edu.kw/strategic-plan/Pages/goals-categories.aspx> Erişim tarihi: 20.07.2024
- https-5:** <https://www.arabou.edu.kw/university/Documents/Regulations/student/en/General%20Admission%20Regulations.pdf> Erişim tarihi: 25.07.2024
- https-6:** <https://www.arabou.edu.kw/students/guide/Pages/cancel-record.aspx> Erişim tarihi: 25.07.2024
- https-7:** <https://www.arabou.edu.kw/students/guide/Pages/study-postpone.aspx> Erişim tarihi: 26.07.2024
- https-8:** <https://www.arabou.edu.kw/students/guide/Pages/language-placement-test.aspx> Erişim tarihi: 27.07.2024
- https-9:** <https://www.arabou.edu.kw/blended-learning/Pages/about.aspx> Erişim tarihi: 28.07.2024
- https-10:** <https://www.arabou.edu.kw/blended-learning/Pages/learning-teaching-model.aspx> Erişim tarihi: 30.07.2024
- https-11:** <https://www.arabou.edu.kw/students/guide/Pages/courses-evaluation.aspx> Erişim tarihi: 02.08.2024
- https-12:** <https://www.arabou.edu.kw/university/PublishingImages/Lists/RegulationsCategories/AllItems/TMA%20late%20submission%20Policy%202024.pdf> Erişim tarihi: 03.08.2024
- https-13:** <https://www.arabou.edu.kw/university/Documents/Regulations/academic/en/Scheme%20of%20penalties%20-%20%20AUG%202020.pdf> Erişim tarihi: 06.08.2024

- https-14:** <https://www.arabou.edu.kw/students/guide/Pages/study-plans.aspx> Erişim tarihi: 06.08.2024
- https-15:** <https://www.arabou.edu.kw/university/Documents/Regulations/student/en/The%20Bachelor%20Degree%20Award%20Requirements%20Bylaws.pdf> Erişim tarihi: 07.08.2024
- https-16:** <https://www.arabou.edu.kw/students/guide/Pages/grades-corresponding-points.aspx> Erişim tarihi: 08.08.2024
- https-17:** <https://www.aou.edu.eg/students/guide/Pages/grades-corresponding-points.aspx> Erişim tarihi: 09.08.2024
- https-18:** <https://www.arabou.edu.kw/students/guide/Pages/default.aspx> Erişim tarihi: 10.08.2024
- https-19:** <https://www.aou.edu.om/centers/ssc/Pages/default.aspx> Erişim tarihi: 11.08.2024
- https-20:** <https://www.arabou.edu.kw/university/Documents/Regulations/student/en/2022/Student%20Retention%20Policy.pdf> Erişim tarihi: 12.08.2024
- https-21:** <https://www.aou.org.bh/students/LRC/Pages/welcome.aspx> Erişim tarihi: 12.08.2024
- https-22:** <https://www.aou-elibrary.com/> Erişim tarihi: 15.08.2024
- https-23:** <https://www.aou.edu.kw/library/Pages/e-library-faq.aspx> Erişim tarihi: 16.08.2024
- https-24:** <https://www.arabou.edu.sa/students/Documents/Student%20Email%20Instructionsv2.pdf> Erişim tarihi: 05.10.2024
- https-25:** <https://www.aou.org.bh/students/LRC/Pages/Video-Tutorials.aspx> Erişim tarihi: 06.10.2024
- https-26:** <https://www.arabou.edu.kw/university/Documents/Regulations/AOU%20Rules%20and%20Regulations%20of%20Student%20Fund.pdf> Erişim tarihi: 08.11.2024
- https-27:** <https://www.arabou.edu.kw/university/Documents/Regulations/excellence/en/AOU%20Excellence%20Award%20bylaw%20%20in%20Scientific%20Research.pdf> Erişim tarihi: 10.11.2024
- https-28:** <https://www.arabou.edu.kw/university/Documents/Regulations/excellence/en/AOU%20Excellence%20Award%20bylaw%20%20for%20Excellent%20Students.pdf> Erişim tarihi: 15.11.2024
- https-29:** <https://www.arabou.edu.kw/university/PublishingImages/Lists/RegulationsCategories/AllItems/1.%20Arab%20Open%20University%20Award%20bylaw%20in%20Administrative%20Excellence.pdf> Erişim tarihi: 20.11.2024

https-30: <https://www.arabou.edu.kw/university/PublishingImages/Lists/RegulationsCategories/AllItems/3.%20Arab%20Open%20University%20Excellence%20Award%20bylaw%20in%20Teaching.pdf> Erişim tarihi: 05.01.2025

https-31: <https://www.arabou.edu.kw/university/PublishingImages/Lists/RegulationsCategories/AllItems/2.%20Arab%20Open%20University%20Excellence%20Award%20bylaw%20in%20Academic%20Advising.pdf> Erişim tarihi: 14.01.2025

https-32: <https://www.arabou.edu.kw/university/Documents/Regulations/student/en/Students%20Transfer%20Bylaws.pdf> Erişim tarihi: 15.01.2025

https-33: https://www.arabou.edu.kw/university/Documents/Annual_Report_2023-2024.pdf Erişim tarihi: 25.01.2025

Yazarlar Hakkında

Gökhan ALPTEKİN

Gökhan ALPTEKİN, Eskişehir’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini burada tamamladı. İlk lisans eğitimine 2012 yılında Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema bölümünde başlarken, ikinci lisans eğitimine ise 2014 yılında Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünde başladı. Sırasıyla; 2016 yılında Ege Üniversitesi’nden, 2018 yılında ise Anadolu Üniversitesi’nden mezun olarak lisans dereceleri aldı. 2018 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı’nda tezli yüksek lisans eğitimine başladı. 2020 yılında buradan mezun olarak bilim uzmanı oldu. 2021 yılında Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı’nda doktora eğitimine başladı. Halen daha doktora eğitimini sürdürmekte olup Bilimsel Araştırma Projelerinde (BAP) araştırmacı olarak çalışmaktadır. **Akademik İlgi Alanları:** Uzaktan Eğitim, Sanal Öğrenme Teknolojileri, Üretken Yapay Zekâ, Eğitimde Üretken Yapay Zekâ Kullanımı, Eğitim Teknolojileri, İletişim Bilimleri, İletişim Sosyolojisi, Siyasal İletişim, Kuşak Araştırmaları.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yunus Emre Kampüsü, Tepebaşı/ Eskişehir.

E-posta(lar): gkhn.alptekin@gmail.com / gokhanalptekin@anadolu.edu.tr

URL1: https://www.researchgate.net/profile/Goekhan-Alptekin?ev=hdr_xprf

URL2: <https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=s9FbI-QAAAAJ>

Hakan ALTINPULLUK

Doç. Dr. Hakan ALTINPULLUK, 2009 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü’nden lisans derecesini aldı. 2018 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde "Açık ve uzaktan öğrenmede evrensel tasarım ilkeleri çerçevesinde artırılmış gerçekliğin kullanılabilirliği" konulu çalışmasıyla doktora eğitimini tamamladı. Akademik kariyerine 2014 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi’nde araştırma görevlisi olarak başlayan Altınpulluk, 2019 yılında doktor öğretim üyesi, 2021 yılında doçent ünvanını aldı. 2023 yılından itibaren Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü’nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. **Akademik İlgi Alanları:** Artırılmış Gerçeklik, Sanal Gerçeklik, Uzaktan Eğitim, Sanal Öğrenme Teknolojileri, Mobil İletişim Teknolojileri, Uzaktan Eğitimde Üç Boyutlu Teknolojiler, Yapay Zekâ, Eğitimde Üretken Yapay Zekâ Kullanımı.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Yunus Emre Kampüsü, Tepebaşı/Eskişehir.

E-posta(lar): hakanaltinpulluk@gmail.com / hakanaltinpulluk@anadolu.edu.tr

URL1: <https://www.researchgate.net/profile/Hakan-Altinpulluk>

URL2: <https://scholar.google.com/citations?user=bjbHEJoAAAAJ&hl=en>

Gönderim: 16.05.2025

Kabul: 31.07.2025

Tür: Araştırma Makalesi

COVID-19 sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim deneyimleri: Fırsatlar ve engeller*

Prof.Dr. Ebru GENÇTÜRK GÜVEN^a
Doktora Öğrencisi Samet KARAKUŞ^b

^a Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4606-6449>

^b Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4588-0163>

*Bu çalışma, 8. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde (EJER) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Özet

Bu çalışmanın amacı, COVID-19 sürecinde uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler derslerine yönelik öğretmen deneyimlerini ortaya çıkarmaktır. Çalışmada olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışma 2021-2022 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Trabzon, Gümüşhane ve Bayburt illerinde görev yapan 35 sosyal bilgiler öğretmeniyle yürütülmüştür. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde en çok kullandığı materyallerin video, slayt ve ders kitabı; ölçme-değerlendirme yöntemlerinin ise geleneksel ölçme-değerlendirme yöntemleri olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin derse katılımı teşvik etmek için en çok gerçekleştirdiği öğretim uygulamaları; velilerle ve öğrencilerle iletişim kurma ve dersi eğlenerek gerçekleştirme şeklindedir. Öğretmenlerin yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih etmek istedikleri belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmenlerin uzaktan eğitimin birçok faydası olduğu yönünde görüş bildirdikleri de tespit edilmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde özellikle dijital yeterlilikler bağlamında mesleki gelişim kaydettikleri yönündeki algıları ortaya konulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sosyal bilgiler, COVID-19, uzaktan eğitim modeli, öğretmen görüşleri

Distance education experiences of social studies teachers in the COVID-19 process: Opportunities and obstacles

Abstract

This study aims to reveal teacher experiences about social science courses conducted through distance education in the COVID-19 pandemic. Phenomenology design was used in the study. The study was conducted with 35 social studies teachers working in Trabzon, Gümüşhane and Bayburt in the second semester of the 2021-2022 academic year. Data were collected using a semi-structured interview form. The data obtained were analysed by content analysis. According to the results obtained from the study, it was determined that the most commonly used materials of social studies teachers in their lessons were videos, slides and textbooks, and the measurement-assessment methods were traditional measurement-assessment methods. The most common teaching practices used by teachers to encourage participation in the lesson were communicating with parents and students, and making the lesson fun. It was determined that teachers prefer face-to-face education to distance education. However, it was also observed that teachers stated that distance education has many benefits. It was revealed that the teachers' opinions that they made progress in terms of their professional development, especially in digital aspects, during the distance education period.

Keywords: Social studies, COVID-19, distance education model, teacher views

Kaynak Gösterme

Gençtürk Güven, E. ve Karakuş, S. (2025). COVID-19 sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim deneyimleri: Fırsatlar ve engeller. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 11(2), 54-86. <https://doi.org/10.51948/auad.1700578>

Giriş

İnsanlık, tarih boyunca birçok salgın hastalıkla mücadele etmiştir. Özellikle 21. yüzyılın başından itibaren salgınlar daha da görülür olmaya başlamıştır. 2002-2003 yıllarında SARS, 2005 yılında kuş gribi, 2009 ve 2010 yıllarında domuz gribi, 2010 yılında yaşanan EBOLA gibi salgınlarda ölüm oranları düşük olsa da (Arslan ve Örnek-Büken, 2021) gezegeni etkisi altına alan salgınlar olarak tarihteki yerlerini almışlardır. 2019 yılının sonlarına gelindiğinde ise dünya COVID-19 olarak adlandırılan yeni bir salgınla karşı karşıya kalmıştır. Covid-19, bir grup hastada solunum yolu belirtilerinin baş göstermesi ile birlikte sağlık otoritelerince 13 Ocak 2020’de “Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19)” olarak tanımlanmış ve dünyaya yayılarak salgın haline dönüşmüştür (Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, 2020). Bu salgın, ülkelerin başta sağlık olmak üzere, ekonomi, turizm, ticaret gibi sektörlerini sekteye uğratmış, Birleşmiş Milletler ve UNESCO’ya göre eğitimde tarih boyunca yaşanan en büyük aksaklıklara sebebiyet vermiştir (Hussein ve diğ., 2020). Yaşanan bu olumsuz durum karşısında ülkeler eğitimin kesintisiz devam edebilmesi için çözüm arayışına girmişler ve bu noktada uzaktan eğitim seçeneğini gündemlerine almışlardır (Bozkurt vd., 2020; Telli-Yamamoto ve Altun, 2020). Okulları kapatmak durumunda kalan ve hazırlıksız yakalanan çoğu ülke, eğitim-öğretim faaliyetlerinin devam edebilmesi için uzaktan eğitimi ivedilikle uygulamaya koymaya çalışmışlardır (UNESCO, 2020). Türkiye’de de ilk salgın vakasının görülmesinin ardından 23 Mart 2020’de Millî Eğitim Bakanlığının aldığı karar doğrultusunda ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde uzaktan eğitime geçilmiştir (Anadolu Ajansı [AA], 2021).

Uzaktan eğitim, öğrenen ve öğretmenin fiziksel açıdan aynı ortamda bulunmadığı, eğitimin teknolojik araçlarla gerçekleştirildiği bir eğitim şeklidir (Adıyaman, 2002). Uzaktan eğitimin amacı, çeşitli yöntemler kullanılarak dünya üzerindeki herhangi bir nokta üzerinden başka bir noktaya eğitim hizmetinin ulaştırılmasının sağlanmasıdır (Kırık, 2014). Zamandan ve mekândan bağımsız olarak öğrenenin kendi öğrenme hızını kontrol edebildiği esnek bir yapıya sahip (Adıyaman, 2002) olan bu sistemin, vazgeçilmez olduğunu savunmak doğru olmamakla birlikte, yüz yüze eğitim ile kıyaslandığında bazı üstün özellikleri bulunmaktadır. Bu durum nedeniyle salgın sürecinde uzaktan eğitim çoğu ülke için vazgeçilmez hale gelmiştir. Uşun (2006) uzaktan eğitimin Dünya’da ilk kez 1728 yılında Boston gazetesindeki Steno dersleri ile başladığını ve 19. yüzyıla gelindiğinde İsveç Üniversitesinde kadınlara mektup yoluyla dersler verildiğini bildirmektedir. Almanya’da uzaktan eğitimin temelleri

1856 yılında atılmıştır. “Tele Colleq, Schulfernsehen, FernUniversität, Deutsch Institut Fur Fernstudien” okulları uzaktan eğitim kurumları olarak faaliyet göstermişlerdir. Fransa’da ise uzaktan eğitimin temelleri 1907 yılında atılmış, 1939 yılında resmi Uzaktan Eğitim Merkezi kurulmuştur. Yine Japonya’da 1948 yılında uzaktan eğitimin temelleri atılıp, 1986 yılında “University of The Air” adlı uzaktan eğitim kurumu açılmıştır (Demiray ve Adıyaman, 2002). Türkiye’de ise 1955 yılına kadar uzaktan eğitimin öğretmen olmadan gerçekleştirilemeyeceği ve okuma-yazmanın uzaktan eğitim yoluyla kazandırılmayacağı düşünüldüğü için bu sistem hayata geçirilememiştir. Bu yöndeki ilk somut adım ise 1956 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Bankacılık ve Ticaret Hukuku Enstitüsünün banka personeli mektup yoluyla eğitmesidir. 1961 yılına gelindiğinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Mektup ile Eğitim Merkezi adında bir kuruluş kurularak eğitimlerini uzaktan tamamlamak isteyenlere mektup yoluyla hazırlık dersleri verilmiştir (Kaya, 2002). 1982 yılına gelindiğinde Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi kurulmuş ve Türk eğitim tarihinde gerçek anlamda bir dönüm noktası olarak görülebilecek uzaktan eğitim uygulamasına geçilmiştir (Antalyalı, 2004). Günümüzde ise açıköğretim fakülteleri, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı açıköğretim ortaokulu ve liseleri, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu sayesinde Türkiye’de uzaktan eğitim yürütülmektedir.

Araştırma Sorunsalı

Bu araştırmanın ana problem sorusu, “COVID-19 salgınında sosyal bilgiler derslerinin uzaktan eğitimle yürütülmesine yönelik öğretmenlerin deneyimleri ve görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri ise şunlardır:

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları öğretim materyalleri nelerdir?
2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde derse katılımı teşvik etmek için gerçekleştirdikleri öğretim uygulamaları hangileridir?
3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde ölçme-değerlendirme deneyimleri nelerdir?
4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde kullanmak istedikleri öğretim sistemine dair tercihleri nasıldır?
5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin sunduğu fırsatlara dair görüşleri nelerdir?

6. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişimlerine etkilerine yönelik görüşleri nelerdir?

7. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

İlgili Alanyazın

Salgın sürecinde öğretmen ve öğrenciler için farklı bir deneyim sunan uzaktan öğretim sistemine yönelik pek çok bilimsel çalışmanın alanyazında yerini aldığı görülmektedir. Özellikle sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği bu çalışmalarda (Akgül ve Oran, 2020; Akpınar vd., 2021; Altunay, 2022; Aydemir, 2021; Coşkun Keskin vd., 2021; Demir, 2023; Elçi ve Tünkler, 2022; Ezer ve Aksüt, 2021; Gez ve Yeşiltaş, 2021; Görgülü-Arı ve Hayır-Kanat, 2020; Gözüyükarı, 2022; Keleşoğlu vd., 2023; Kılıç, 2023; Kılıç ve Beldağ, 2021; Kırıkçı vd., 2022; Körükcü, 2021; Osmanoğlu, 2020; Öz, 2024; Özkan-Korkmaz, 2023; Seyhan, 2021; Tanta, 2021; Tatlı vd., 2022; Uyar, 2020; Yıldırım vd., 2022; Yılmaz, 2023) nitel araştırma yaklaşımı ya da karma yöntemin tercih edildiği, veri toplama aracı olarak da görüşme formunun kullanıldığı belirlenmiştir. Bu araştırmaların genel sonuçları değerlendirildiğinde, katılımcıların yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha yararlı olduğunu ifade ettikleri (Akgül ve Oran, 2020; Bulut, 2021; Gözüyükarı, 2022; Kırıkçı vd., 2022; Uyar, 2020), uzaktan eğitim sürecinde bazı problemler yaşandığı (Altunay, 2022; Aydemir, 2021; Coşkun-Keskin vd., 2021; Elçi ve Tünkler, 2022; Ezer ve Aksüt, 2021; Gez ve Yeşiltaş, 2021; Gözüyükarı, 2022; Osmanoğlu, 2020; Özkan-Korkmaz, 2023; Öz, 2024; Tanta, 2021; Uyar, 2020) yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Buna ek olarak, çalışmaların uzaktan eğitimle ilgili farklı konulara odaklandığı da görülmektedir. Bu araştırmalarda; EBA'nın bu süreçte nasıl kullanıldığı (Demir, 2023; Ezer ve Aksüt, 2021; Osmanoğlu, 2020), uzaktan eğitim sisteminin sosyal bilgiler dersi için uygunluğu ve kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi (Atubi ve Obro, 2020), bu süreçte Web 2.0 araçlarının kullanımı (Yıldırım vd., 2022), öğretmenlerin öğrenci ve velilerle iletişim süreçleri (Aydemir, 2021), öğretmen adaylarının COVID-19 hakkındaki genel düşünceleri (Görgülü-Arı ve Hayır-Kanat, 2020) ve sosyal bilgiler derslerinin zorunlu uzaktan eğitimle yapılmasına ilişkin görüşleri (Bulut, 2021; Seyhan, 2021), acil uzaktan eğitim sürecinde eğitime yönelik motivasyon, eğitim-öğretim faaliyetleri, sosyal medya kullanım amaçları ve tercihleri (Tatlı ve diğ., 2022), öğretmenlerin zorunlu uzaktan eğitime ilişkin görüşleri (Akgül ve Oran, 2020; Gez ve Yeşiltaş, 2021; Uyar, 2020), öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde kullandıkları

yöntem ve teknikler (Akpınar vd., 2021; Yılmaz, 2023), uzaktan eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşleri (Körükçü, 2021) gibi konuların ele alındığı görülmektedir.

Sosyal bilgiler eğitimiyle ilgili yapılan bu çalışmaların benzer özelliklerine bakıldığında, çalışmaların çoğunun Atubi ve Obro (2020), Bulut (2021), Dirin (2023) ve Polat'ın (2022) çalışmaları dışında nitel veya karma yöntemle gerçekleştirildiği; Atubi ve Obro (2020), Bulut (2021), Dirin (2023), Kırıkçı ve arkadaşları (2022) ile Polat'ın (2022) çalışmaları hariç tutulduğunda, araştırmaların çoğunda çalışma grubu olarak öğretmenlere yer verildiği, çok azında ise (Bulut, 2021; Görgülü-Arı ve Hayır-Kanat, 2020; Kılıç, 2023; Tatlı vd., 2022) öğretmen adaylarının çalışma grubu olarak seçildiği görülmüştür.

Literatürde de görüldüğü üzere sosyal bilgiler eğitiminde COVID-19 salgınından dolayı derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesine yönelik öğretmen görüşlerini inceleyen nitel çalışmalar ağırlıktadır. Bu araştırma, sosyal bilgiler eğitiminde uzaktan eğitimi materyal, motivasyon, değerlendirme ve mesleki gelişim boyutlarıyla bütüncül bir şekilde analiz ettiğinden literatürdeki diğer çalışmalardan farklılaşmaktadır. Ayrıca 3 farklı şehirde görev yapan öğretmenlerin deneyimlerini ortaya koyduğu için de farklı öğretim uygulamalarına yönelik karşılaştırma yapma imkanı sağlayacağından alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma ile alanda konuyla ilgili yapılan çalışmalara katkı sağlanması hedeflenmektedir. Çalışmanın ana problemi ve içerdiği alt problemler sayesinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreciyle ilgili görüşleri ortaya çıkarılarak gerek alandaki nitel çalışmalara katkı sunulması gerekse öğretmenlerin sürece yönelik tecrübe ve ihtiyaçlarının değerlendirilmesi, ileride yaygın olarak uygulamaya konulması düşünülen hibrit eğitim uygulamalarının planlanmasında yol gösterici ve temel olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmanın ortaya koyduğu bulgu ve sonuçların ileride yaşanabilecek salgın durumlarında yürütülecek uzaktan eğitim uygulamalarında sosyal bilgiler alanı için önemli bilgiler sunacağına inanılmaktadır. Sonuç itibarıyla gelecekte yaygın olarak uygulanacağı öngörülen hibrit eğitim modellerinin planlanmasında dikkate değer bir veri sağlama potansiyeli taşımaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

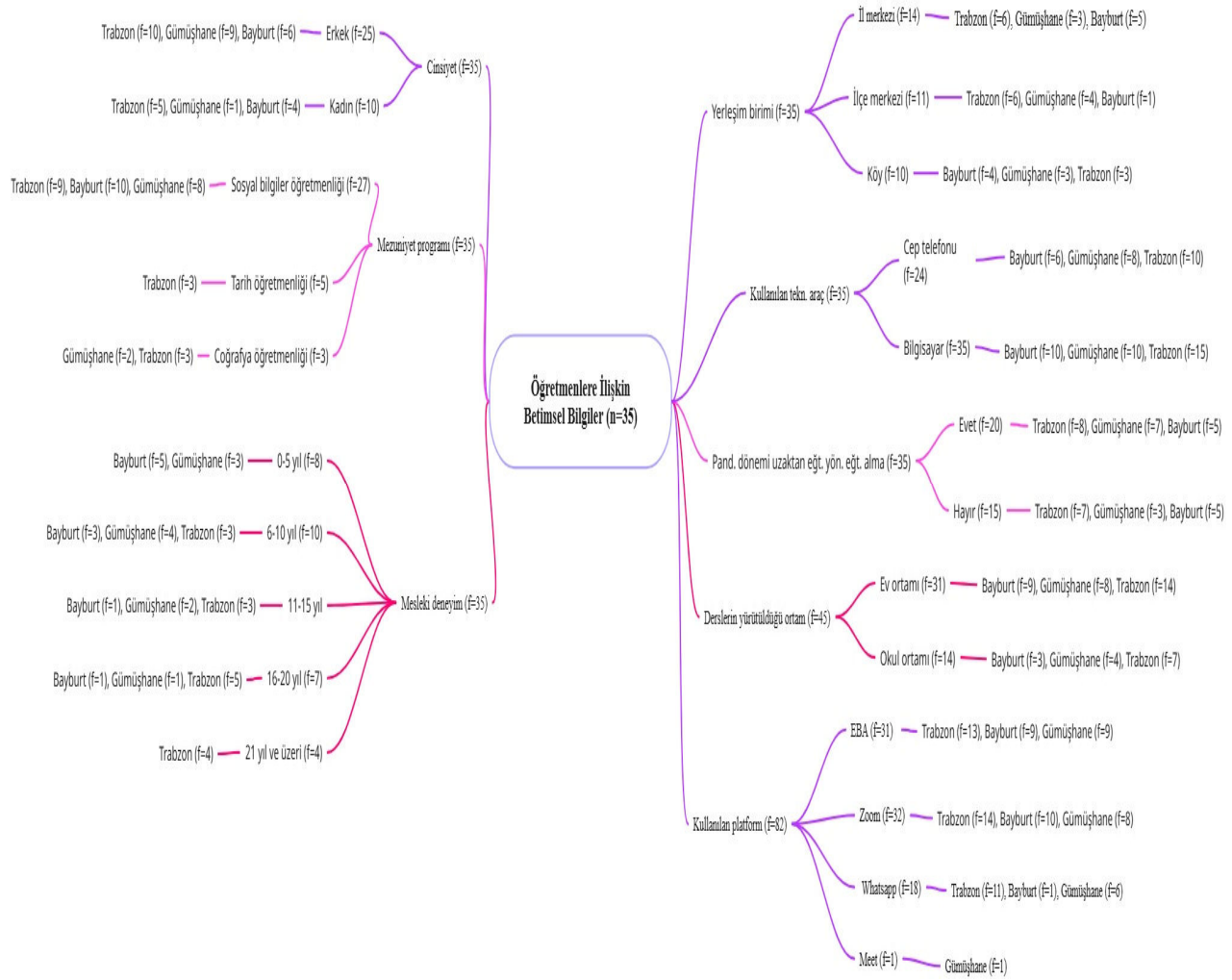
Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kapsamında olgubilim (fenomenoloji) yöntemi kullanılmıştır. Olgubilim nitel araştırma desenlerinden olup insanlar tarafından bilinen ama tam olarak anlamlandırılmayan olaylar/durumlar hakkında derinlemesine araştırma yapmaya elverişlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu yöntemde katılımcıların yaşadıkları deneyime dair düşünceleri ve bu deneyimin bilinç düzeylerine nasıl katkıda bulunduğu incelemeye tabi tutulur (Aydın-Günbatar, 2019). Yöntemin en temel karakteristik özelliği ise “yaşanmış deneyimi anlamlandırmaya çalışmasıdır” (Tekindal ve Arsu, 2020).

Bu araştırmada Husserl’in tanımlayıcı fenomenoloji yaklaşımı temel alınmış olup bu yaklaşımda fenomenin anlamını ortaya koyma ve tanımlama yapılması hedeflenir. Bu yaklaşım gereği araştırmada “sessizlik” ve “paranteze alma” temel ilke olarak kabul edilir ve araştırmacının problem durumuna yönelik kendi düşüncelerini askıya alması ve mevcut tüm önyargılarını bir kenara bırakması esastır (Zafer, 2024). Çalışmada fenomen olarak tanımlanan durum COVID-19 sürecinde uygulamaya konulan uzaktan eğitim modelidir. Bu olguya yönelik olarak sosyal bilgiler öğretmenleriyle derinlemesine görüşmeler yapılarak onların sahadaki deneyimlerine odaklanılmış ve sürece yönelik algıları, bakış açıları bu deneyimlerini nasıl tanımladıkları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma Alanı ve Katılımcılar

Fenomenolojik yöntemde katılımcı sayısının belirlenmesinde katı bir kural olmadığı alanyazındaki çalışmalardan anlaşılmaktadır. Buradaki temel ilke belirlenen fenomene yönelik katılımcılardan alınan bilgilerin doyuma ulaştığı düşünülen katılımcıya kadar görüşmelere devam edilmesidir (Tekindal ve Arsu, 2020). Bu amaca uygun olarak veriler olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme yoluyla Trabzon, Gümüşhane ve Bayburt illerinde görev yapan toplamda 35 sosyal bilgiler öğretmeninden elde edilmiştir. Kartopu örnekleme yönteminde çalışmada yer alan kriterlere uygun durumda olan kişilere yer verilir. Bu kişilere ulaşıldıktan sonra, diğer katılımcıların kimler olabileceği belirlenerek kartopu büyütülür. Bu şekilde durumla daha fazla yeni kişilere ulaşılarak araştırma genişletilir (Patton, 2014). Bu çalışmada da uzaktan eğitimle sosyal bilgiler ders deneyimi bulunan birkaç öğretmene ulaşılmış, daha sonrasında bu öğretmenler aracılığıyla kendileri gibi bu deneyime sahip başka öğretmenlere ulaşılarak kartopu büyütülmüştür.

Çalışmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerine ilişkin betimsel bilgiler Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler

Şekil 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun erkek (f=25) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin mezuniyet durumlarına bakıldığında çoğunun sosyal bilgiler öğretmenliği programı (f=27) mezunu olduğu, hizmet yılları açısından en çok 6-10 yıl (f=10) hizmeti bulunan öğretmenlerin araştırmaya katıldığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğunun il merkezinde çalıştığı (f=14) ve Trabzon ilinden katıldığı (f=15) görülmektedir. Öğretmenlerin tamamının uzaktan eğitimde teknolojik araç olarak bilgisayarı kullandığı görülmektedir. Pandemi dönemi uzaktan öğretime yönelik eğitim alma durumuna bakıldığında öğretmenlerin yine çoğunluğunun (f=20) eğitim aldığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin derslerini okul ortamından çok ev ortamında (f=31) yürüttükleri

görülmektedir. Son olarak öğretmenlerin kullandığı platformlara bakıldığında EBA (f=31) ve ZOOM (f=32) programları ön plana çıkmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. 2 bölüm olarak tasarlanan form 17 sorudan oluşmaktadır. Sorular hazırlanırken uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik ulusal ve uluslararası alan yazın incelenerek fırsatlar ve engeller belirlenerek soru havuzu oluşturulmuştur. Soru havuzundan çalışmanın amacına uygun olan sorular seçilerek iki alan uzmanı ve 3 sosyal bilgiler öğretmenin görüşleri doğrultusunda revize edilerek mülakat formuna son şekli verilmiştir. Hazırlanan bu soru formu kullanılarak 2 sosyal bilgiler öğretmeniyle pilot bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Mülakat sonrası soru formuna birkaç sonda soru eklenmiş ve son şekli verilerek asıl uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci 2021-2022 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde yaklaşık bir aylık sürede gerçekleştirilmiştir. Yapılan mülakatların süresi 20-60 dakika arasında değişmektedir (Toplam Süre:1258 dk). Mülakatlar araştırmacıların cep telefonları yoluyla kayda alınmıştır. Görüşme öncesi öğretmenlerden ses kaydı için onay alınmıştır. Mülakat için randevu alınan öğretmenlerle telefonla görüşme yapılarak ses kaydı alınmıştır. Görüşme kayıtları yazıya geçirildikten sonra ilgili öğretmenlere whatsapp ve e-posta yoluyla gönderilmiş, öğretmenlerden söylemleri dışında bir ifade olup olmadığını kontrol etmeleri istenmiştir. Öğretmenlerden onay alındıktan sonra ise bir araştırmacı kod kitabını oluşturmuş ve diğer araştırmacıyla paylaşmıştır.

Veri Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniğine başvurulmuştur. Çalışmada öğretmenlere çeşitli kodlar verilmiştir. Bu kapsamda Trabzon ilinden katılan öğretmenler TÖ1, TÖ2, TÖ3, Gümüşhane ilinden katılan öğretmenler GÖ1, GÖ2, GÖ3, Bayburt ilinden katılan öğretmenler ise BÖ1, BÖ2, BÖ3 şeklinde kodlanmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler telefona kaydedilmiş ve sonrasında bu kayıtlar çözümlenmiştir. Araştırmacılar görüşme metinlerini öncelikle bağımsız olarak analiz etmiş ve daha sonra bir araya gelerek tartışmalı ifadeleri yeniden gözden geçirmişlerdir. Yapılan

incelemelerde belirsiz olan hususlarla ilgili yeniden kodlama yapılmıştır. Böylece araştırmacılar tüm metinlere yönelik kodlama sürecine dahil olmuştur. Yapılan tüm incelemelerden sonra veri setine son hali verilmiş, okuyucunun daha iyi anlaması açısından veriler görselleştirilerek (kavram haritası şeklinde) bulgular kısmında sunulmuştur.

Araştırmanın İnanırlığı

Araştırmadan elde edilen verilerin geçerlik ve güvenirliğinin sağlanabilmesi için, ulaşılan bulgular öğretmenlerden alınan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Çalışmanın güvenirliğinin artırılması adına Miles ve Huberman'ın (1994) geliştirdiği kodlayıcı güvenirliği katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda kodlayıcılar arasında %92 oranında uyum yüzdesi elde edilmiştir. Bu oran yapılan analizlerin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Etik Konular

Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu için 3 alan uzmanın görüşü alınmıştır. 2 sosyal bilgiler öğretmeni ile toplamda 60dk süren pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrası mülakat formu yeniden düzenlenmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayacak öğretmenlerin cevapları gizlilik ilkesine uyularak saklanmış, elde edilen veriler bilimsel araştırma dışında diğer amaçlarla asla kullanılmamış ve araştırmacılar tarafından kontrolü her basamakta sağlanmıştır. Ayrıca yanıtlayıcıların isimleri alınmayarak, kimliklerinin gizleneceği konusunda güvence verilmiştir. Veri analizinde bilimsel etik anlayışına göre katılımcı öğretmenlerin isimleri verilmemiş, onun yerine katılımcılar TÖ1, TÖ2, GÖ1, GÖ2, BÖ1, BÖ2, BÖ3 şeklinde ifade edilmiştir. Çalışmanın Etik Kurul izni Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 29.12.2020 tarih ve E.566 sayılı onayıyla alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

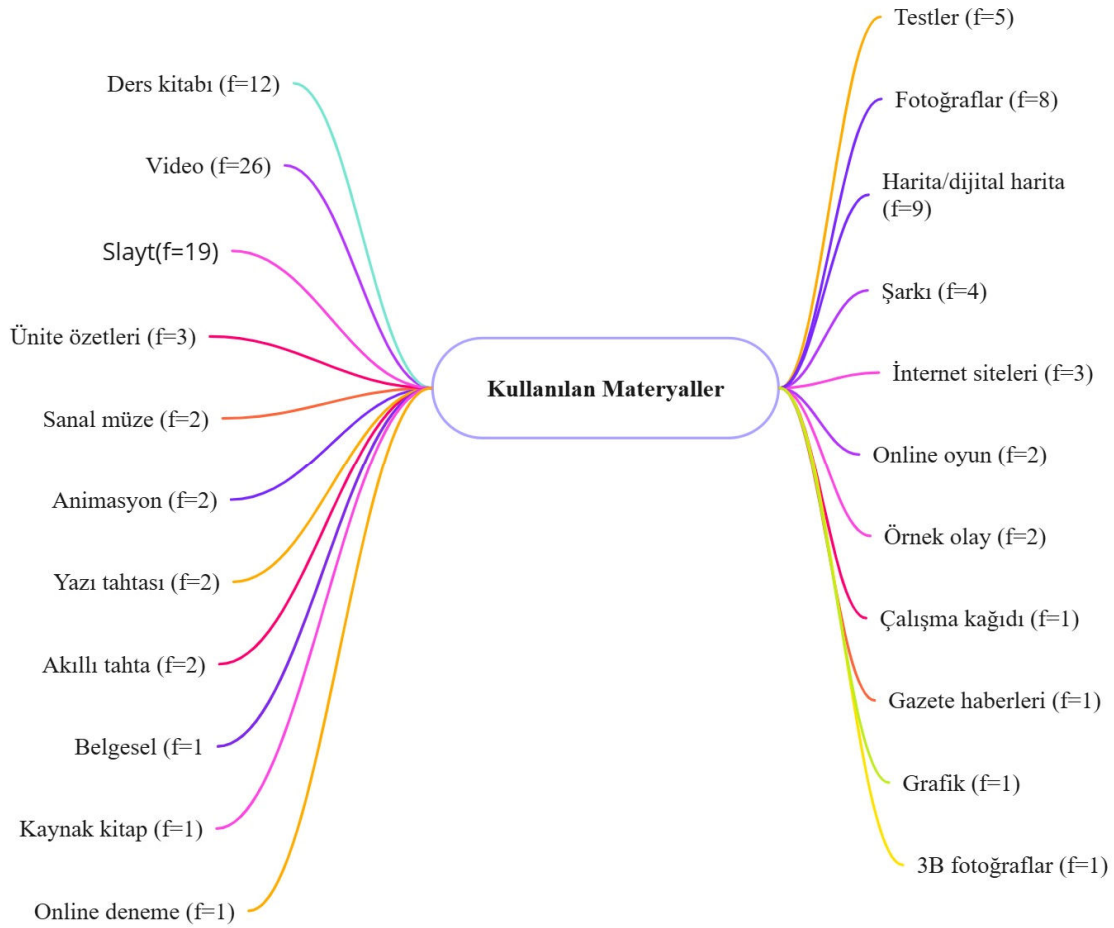
Çalışma 2021-2022 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Trabzon, Gümüşhane ve Bayburt illerinde görev yapan 35 sosyal bilgiler öğretmeniyle ve onlara uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen verilerle sınırlıdır.

Bulgular

Bu bölümde çalışmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgulara sırasıyla yer verilmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandıkları Öğretim Materyallerinin Neler Olduğuna İlişkin Bulgular

Çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları öğretim materyallerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde kullandığı öğretim materyalleri

Şekil 2 incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin öğretim materyali olarak en çok videolardan yararlandıkları (f=26) bunu slayt (f=19) ve ders kitabının (f=12)

takip ettiği belirlenmiştir. Üç boyutlu fotoğraflar, online denemeler, gazete haberleri, belgesel, grafik, çalışma kağıdı, kaynak kitap gibi materyaller ise öğretmenler tarafından en az kullanılan ($f=1$) materyallerdendir.

Video kullanan öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

TÖ1: *“Özellikle Youtube videoları ve belgeselleri kullandım... Derste herhangi bir konuda kitapta olmayan birşeyle ilgili Youtube üzerinden videoyu açıp izlettim...”*

GÖ5: *“Soyut kavramları öğrenmeleri açısından videoları kullandım.”*

TÖ15: *“... O yüzden kendim konuşarak, anlatarak süreci yönetiyorum ama tabi öğrencilere zenginlik sağlaması açısından video da kullanıyorum.”*

Slayt kullanan öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

BÖ1: *“Ekranda sürekli slayt kullandım. Çocuk ekranda yazı görsün istedim.”*

TÖ2: *“Materyal olarak slaytları kullanıyorum. Slaytlar içinde görseller, videolar da mevcut oluyor, onları kullanıyorum.”*

GÖ7: *Hocam ders esnasında hani konu anlatımı olarak slaytlar var sosyal bilgiler dersinde ve inkılap tarihi dersinde aynı şekilde slaytlar üzerinden yani bu zoom üzerinden ekran görüntüsü paylaşarak slayt üzerinden ben öğrencilerle birlikte konuyu onlara önce anlatıyorum yine aynı slayt üzerinde konunun sonunda zaten aynı konuyla ilgili çıkmış sorular oluyor onları çözüyoruz sonra bir de eba üzerinden sorular çözüyoruz, yine aynı eba üzerinden ödevler gönderimi yapıyorum yani slayt kullanıyorum.*

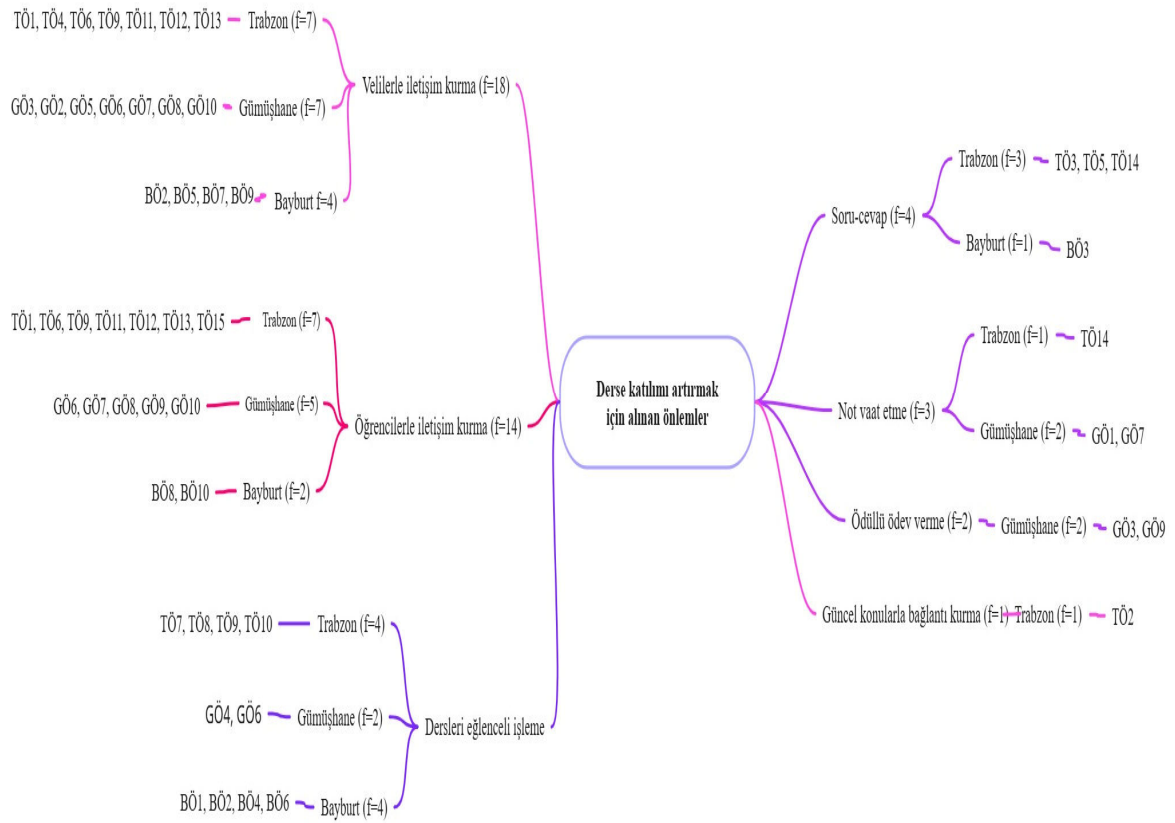
Ders kitabı kullanan öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

GÖ3: *“Ders kitabını kullanıyorum. Bizi bağlayan biz memuruz devlet çalışanıyız dolayısıyla devletin verdiği kaynak sosyal bilgiler ders kitabı. Yani diyor ki bu eğitim öğretim yılında bu okuldaki bu sınıf öğrencileri bu kitaptan dersi vereceksin. Dolayısıyla benim için o çok bağlayıcı.”*

TÖ7: *“Ders kitabını kullandım, çocuklara okuttum, onlar da katılınsınlar diye. Hepsini kullanmaya çalıştım.”*

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Derse Katılımı Teşvik Etmek İçin Gerçekleştirdikleri Öğretim Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Çalışmanın ikinci alt problemi kapsamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde derse katılımı artırmak için yaptıkları uygulamaların neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3. Öğretmenlerinin derse katılımı artırmak için yaptıkları uygulamalar

Şekil 3 incelendiğinde öğretmenlerin derse katılımı artırmak için yaptığı uygulamaların başında velilerle ($f=18$) ve öğrencilerle iletişim kurmak ($f=14$), dersi eğlenceli hale getirme($f=10$) gelmektedir.

Öğretmen görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

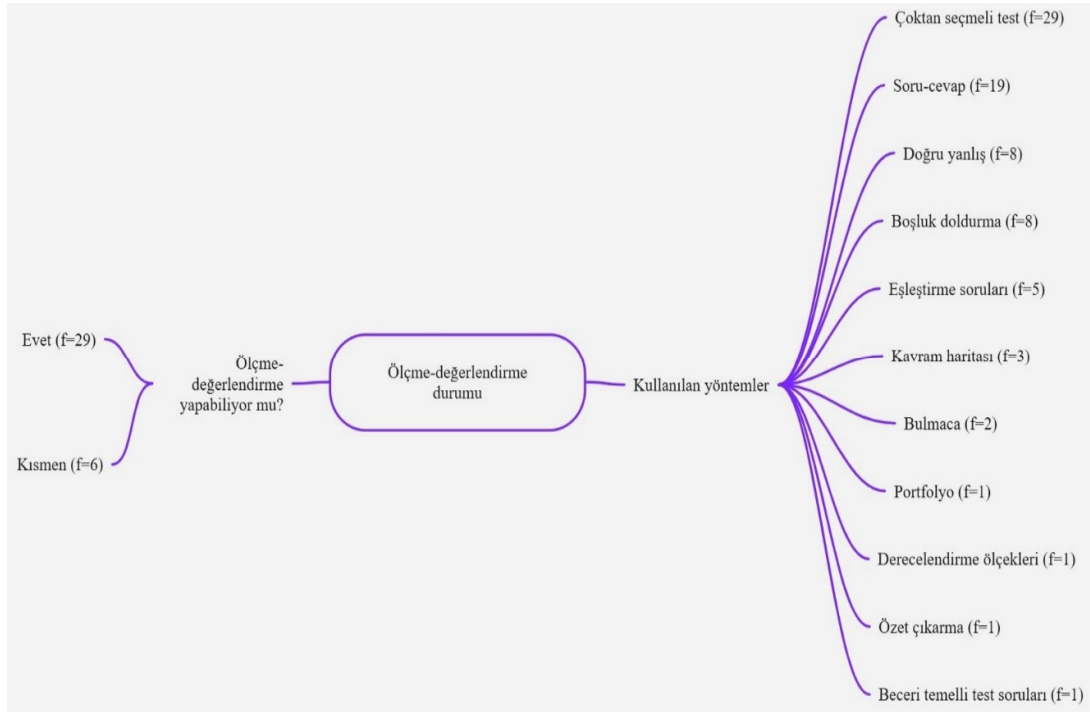
TÖ1: “Derse katılımı artırmak için velilerle iletişime geçtim. Derse katılamayan öğrencilerimi whatsaptan arayıp derse katılmalarını sağladım. Özellikle ilgisi olan öğrenciler derse katılamadığında arayıp neden katılmadığını sordum, takibini yaptım. Bazı öğrencilerimizin kendi telefonları var onlara da ulaşmaya çalıştım. Köyde ve çarşıda gördüğüm velilerle iletişime geçmeye çalıştım.”

GÖ2: “Velilerle iletişime geçmeye çalıştım çocuğun yanında veli olduğundan onlarla iletişime geçtim. Derse katılmıyorsa nedenini öğrenmeye çalıştım. İnterneti mi yok bilgisayarı mı yok nedeni tespit etmeye çalıştım...”

TÖ4: “Derse katılımı şöyle bir durum oluştu. Okulda velilerle diyalogumuz iyiye, eğer bir veli beni tanıyorsa benimle konuşmuşsa o velilerin çocuklarının çoğu katıldı. Örneğin benim dersim varsa ve veli de bunu biliyorsa öğrenci de derse giriyor...Katılımı sağlamak için velileri telefonla aradık, hatta kendi adıma bütün okulu aradığımı da söyleyebilirim. Neden katılmıyor, interneti var mı yok mu, gibi soruları yönelttim. Bunu idare istemeden kendi listelerimi oluşturarak yaptım. Velileri bu şekilde aradığımızda öğrencilerin de daha çok katıldığını gördüm. Takip edildiklerini bilmeleri de önemli.”

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Ölçme-Değerlendirme Deneyimlerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın üçüncü alt problemiyle sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde ölçme-değerlendirme deneyimlerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde ölçme-değerlendirme deneyimlerine yönelik ulaşılan bulgular Şekil 4’te sunulmuştur.

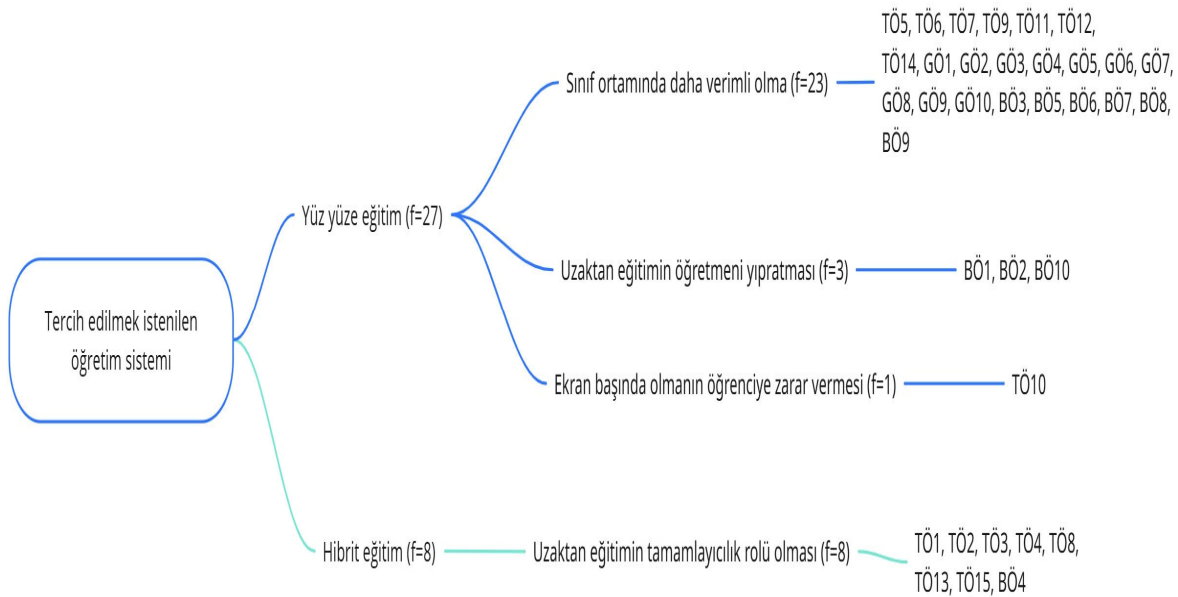
Şekil 4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde ölçme-değerlendirme uygulamaları

Şekil 4 incelendiğinde öğretmenlerin önemli bir kısmının kazanımlara ulaşabildiği (f=25) ve ölçme-değerlendirme yapabildiği (f=29) anlaşılmaktadır. Kullanılan ölçme-

değerlendirme araçlarına bakıldığında ise çoğunlukla ($f=19$) soru-cevap ve çoktan seçmeli soruların ($f=29$) ön planda olduğu görülmektedir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanmak İstedikleri Öğretim Sistemlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin tercih etmek istedikleri öğretim sistemine ilişkin görüşlerine yönelik bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Şekil 5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tercih etmek istedikleri öğretim sistemi

Şekil 5 incelendiğinde öğretmenlerin yarısından çoğunun yüz yüze eğitimi tercih etmek istediği görülmektedir. Uzaktan eğitim sistemini tercih etmek isteyen hiçbir öğretmen bulunmazken öğretmenlerin yaklaşık dörtte birinin ise ($f=8$) hibrit eğitimi tercih etmek istediği görülmektedir. Konuyla ilgili öğretmen görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

Yüz yüze eğitimi tercih etmek isteyen öğretmen görüşleri

TÖ5: “Yüz yüzeyi tercih ederdim. Çünkü sınıf ortamında daha verimli olacağımızı düşünüyorum öğretmen olarak. Ayrıca öğrencinin de daha verimli olacağını düşünüyorum. Sınıf ortamında ona bilgi öğretimi ve eğitimi daha iyi verebiliyorsunuz o nedenle.”

BÖ1: “Kesinlikle yüz yüze hocam. Açıkçası ben psikolojik olarak hiç birimizin normal olduğunu düşünmüyorum. Bu süreç hepimizi çok yıprattı. Ben eğer bir iki hafta daha 30 saat daha derse girmek zorunda kalsaydım psikolojik desteğe ihtiyaç duyacaktım. Normal değilim hocam ben. Günler birbirine girdi. Uyuduğumdan bir şey anlamıyorum.”

GÖ4: “Yüz yüze eğitim kesinlikle yani. Bu tartışılmaz. Okullar sadece öğretim açısından oluşmamaktadır. Eğitim açısından ve hedefe yönelik bir insan tipi yetiştirmek açısından okulların vazgeçilmez bir yer olduğunu söylüyorum. Okulun iklimi ile evdeki yani oturduğu masa başındaki uzaktan eğitimin yeri bir değil. Mesela şu da çok önemli her sabah pazartesi günü çocukların İstiklal Marşını okuması boşuna değildir. Anlatabildim mi? Ülkenin hedefleri doğrultusunda öğrenci yetiştirmek için çok önemlidir okulda yüz yüze eğitim. Aynı zamanda öğretim açısından da yüz yüze gerçek yaşam olarak dokunmak, o olayı yaşamak vardır bir de uzaktan sanal ekran aracılığıyla o olayı yaşamak vardır. Öğretim açısından da yüz yüze eğitim kesinlikle vazgeçilmez bir olgudur. “

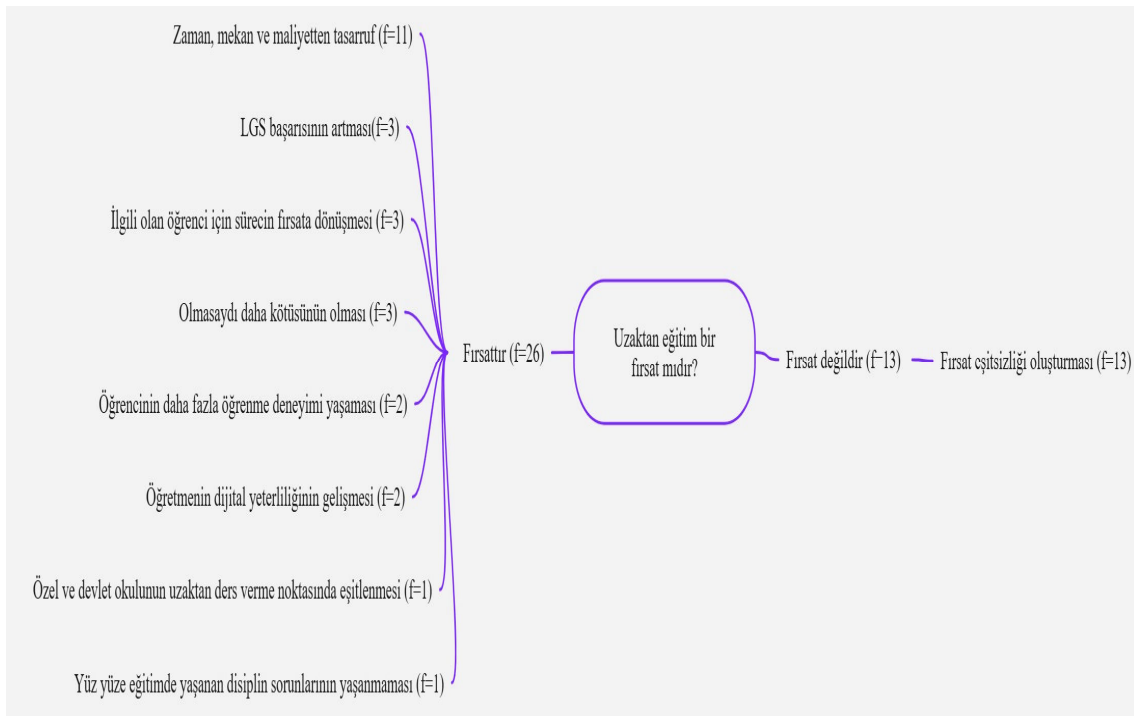
Hibrit eğitimi tercih etmek isteyen öğretmen görüşleri

TÖ3: “Hibrid eğitimi tercih ederdim. Konuları pekiştirme, soru çözme, video izlettirme gibi etkinlikler için uzaktan eğitim yüz yüze eğitimle kullanılabilir. Sürenin yetmediği, konuyu yetiştiremediğimiz zamanlarda kullanılabilir.”

TÖ4: “Seçme imkânı olsaydı ben hem yüz yüze hem de uzaktan eğitimi karıştırdım. Daha faydalı olacağını düşünüyorum. Özellikle çocukların evde birebir ödev yapamadığı durumlar var. Ya da bizim derste yetiştiremediğimiz durumlar oluyor. Mesela bir etkinliğimiz var ve ben bunu bir problem olarak görüyorum. Bunun üstesinden uzaktan eğitim sayesinde gelebiliriz. Burada da tabi isteğe bağlı olmalı. Ama istemeyen öğrencinin de katılması, birbirinden öğrenmesi, tamamen işin ödev kısmı ya da projeyi yapılandırma ve aşamalandırma, o problemi çözme uzaktan eğitimle yapılabilir.”

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinin Sunduğu Fırsatlara Dair Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Çalışmanın beşinci alt problemiyle ilgili olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin sunduğu fırsatlara dair görüşlerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Konuyla ilgili ulaşılan bulgular Şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6. Öğretmenlere göre uzaktan eğitim sürecinin fırsat olup olmama durumu

Şekil 6 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin yarısından çoğunun (f=22) uzaktan eğitim sürecinin eğitim fırsatı oluşturduğu yönünde görüş bildirdiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte araştırmaya katılan öğretmenlerin üçte birinden fazlasının da uzaktan eğitim sürecinin fırsat oluşturmadığı yönünde görüşü mevcuttur. Uzaktan eğitim sürecinin oluşturduğu eğitim fırsatlarının başında ise (f=11) “zaman, mekan ve maliyetten tasarruf sağlama” boyutu gelmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin eğitim fırsatı oluşturma durumuyla ilgili ortaya koyduğu örnek görüşler şu şekildedir:

Uzaktan eğitim sürecinin oluşturduğu fırsatlara ilişkin görüşler

TÖ7: “LGS’ye hazırlanan öğrencilerimden birisi, kendisinin program oluşturduğunu ve derslere girmeyeceğini, bu derslerin onu kesintiye uğrattığını ve kendisinin çalışacağını söyledi. Çocuklar için büyük bir zaman, bilinçli çocuklar için. Planını güzel ve kendisi yapabiliyorsa bizden de destek alıyorlardı zaten. Öğrenci iyi bir liseyi kazandı. Çocukların zaman açısından büyük bir fırsatı olduğunu düşünüyorum.”

GÖ3: “8. sınıf öğrencisi ise mesela bol bol test deneme sınavı çözebilir. Konu çalışabilir. Zaman anlamında okuldan çok daha fazla zaman kalıyor öğrencilere...Saat 8’den 4’e kadar 8 saat okulda geçiyor. Uzaktan eğitimde ise 9’da başlıyor. 1’de bitiyor. Yani neredeyse zaman olarak yarı yarıya öğrenciye kalıyor. Yani geçen sene bunu gördük.

Uzaktan eğitime geçildikten sonra bizim fen lisesi kazanamaz yani o düzeyde görmediğimiz birkaç öğrenci fen lisesi kazandı. Niye çünkü o arta kalan zamanı değerlendirdi öğrenciler.”

TÖ12: *“Şöyle düşünüyorum bu yapılmıyorsa çocuk eğitimden tamamen kopacaktı ve bir boşluk içerisine girecekti. O anlamda çok daha bir büyük kayıplar yaşanacaktı.”*

Uzaktan eğitim sürecinin oluşturduğu fırsat eşitsizliğine ilişkin görüşler

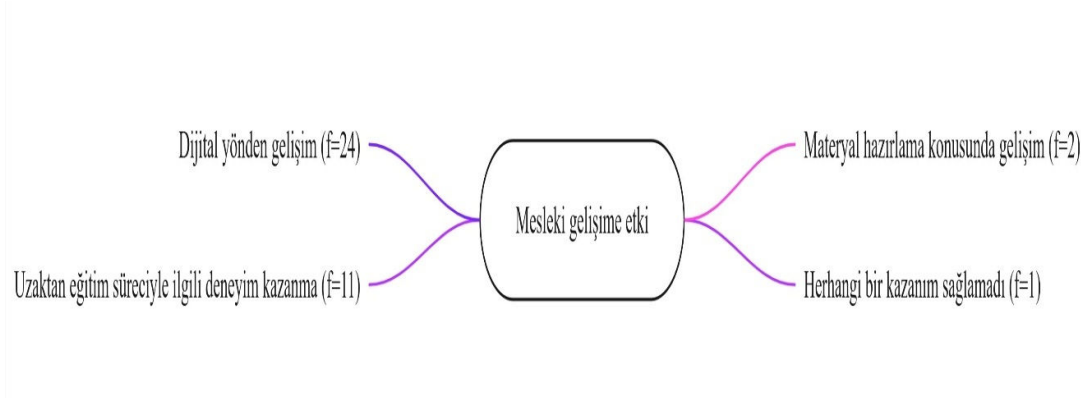
BÖ3: *“Hayır hocam. Biraz öncede belirttiğim gibi merkezde internete bağlanabiliyor çocuk ama köyde altyapı yok. Veya çoğunun tableti bilgisayarı yok. O yüzden fırsat eşitliğinden söz edilemez hocam.”*

BÖ7: *“Kesinlikle düşünmüyorum. Normal öğretime döneriz kar tatili oldu. Çocuk hasta oldu bir hafta okula gelmedi o durumlarda kullanılır. Ama mevcut şartları göz önünde bulundurursak kesinlikle fırsat eşitsizliği oluşturdu.”*

TÖ9: *“Ben kesinlikle eğitim fırsatı olduğunu düşünmüyorum, tam tersine fırsat eşitsizliği oluşturduğunu düşünüyorum. Çünkü şehir merkezlerinde dahi ulaşamayan çok fazla öğrencimiz var. MEB birçok kampanya başlatıp tablet dağıttı ancak hala bu konuda büyük sıkıntılar var. Bir ailede en az 2-3 çocuk var. Hepsinin aynı anda girebilmesi imkansız oluyor. Dolayısıyla bir fırsat eşitsizliği olduğunu düşünüyorum.”*

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Gelişimlerinde Uzaktan Eğitim Sürecinin Rolüne İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi kapsamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişimlerine etkilerine yönelik görüşlerinin neler olduğu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Şekil 8’de gösterilmiştir.

Şekil 8. Uzaktan eğitimim mesleki gelişime etkisi hakkındaki görüşleri

Şekil 8 incelendiğinde öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisi (f=24) uzaktan eğitim sürecinin dijital yönden gelişimlerine katkı sağladığını dile getirmiştir. Yalnızca bir öğretmen ise uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişimine herhangi bir katkı sağlamadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkısı noktasında belirttiği bazı görüşler şu şekildedir:

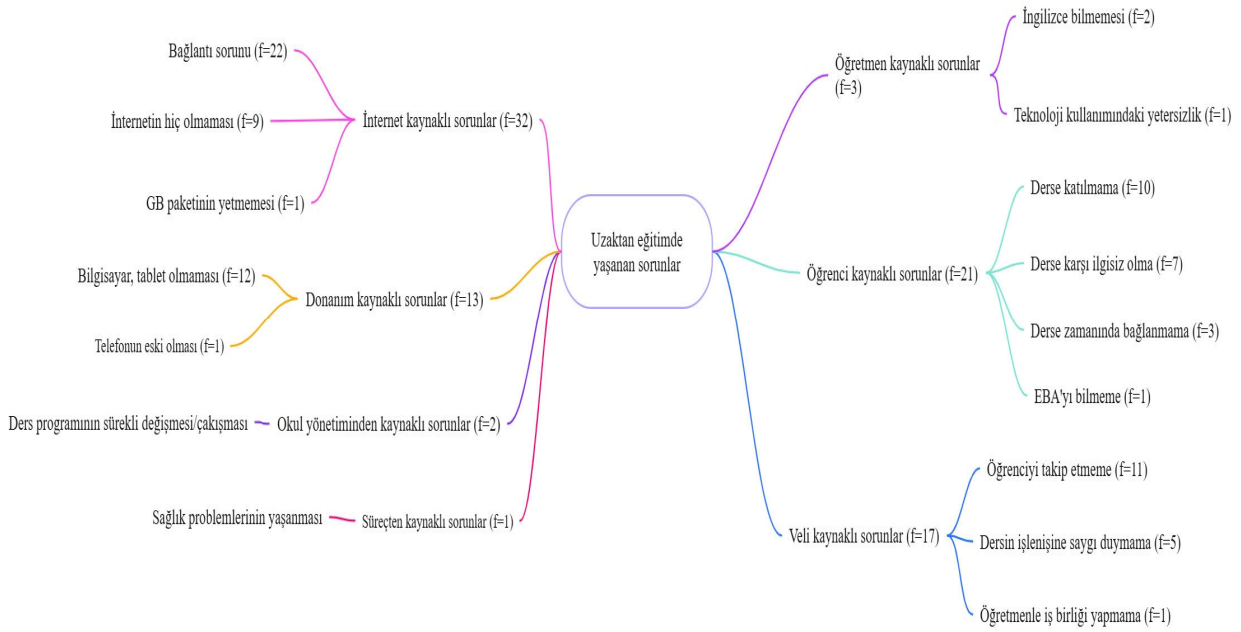
GÖ2: *“Tavır konusunda daha çok etkiledi sabır noktasından etkiledi ders esnasında çocuğu bir bakışınızla ya da yanına gittiğinizle ne yapıyorsa bırakıp size bakıyor bazen saçını okşuyorsunuz öğrenci oradan mesaj alıyor senin farkındayım seni gördüm bunu yaptım kontrol edebiliyorsunuz illa cümle kurmanıza gerek kalmıyor ancak uzaktan eğitim de çocuk duvar oluyor mikrofon kapalı görüntü yok soru soruyorsun mikrofonum bozuk diye yazı geliyor, kendi adıma daha çok sabrı öğrendim. Çocukların şikayetlerini duydukça duygusal anlamda sorguladım onlarda bunaldı sağlık anlamında problemler çıktı oturmaktan belimiz ağrıyor öğretmenim bilgisayar başında gözümüz ağrıyor dedikçe kıyamamaya başladım kadın olmanın vermiş olduğu bi duygusallık da oluyor.”*

BÖ4: *“Olumlu yönde etkiledi hocam. Yani teknolojiyi öğrendik diyebilirim. Başta da söyledim ya ilk derslerde logine basıp girmeyi beceremiyordum. Şuan rahatlıkla farklı zoom toplantılarına katılabiliyorum.”*

TÖ3: *“Teknolojiyi kullanma konusunda bir farkındalık ve gelişim yarattı. Çünkü hep bilgisayar ve telefonda zaman geçirdiğimiz için sorunlarla da karşılaştık. Bunları aşmak için de sürekli araştırdık. Bu da gelişmemizi sağladı. Derslere hazırlıklarda farklı kaynaklardan çok faydalandım.”*

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi kapsamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunların neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Şekil 9’da verilmiştir.

Şekil 9. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri

Şekil 9 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunların toplamda 7 tema altında toplandığı görülmektedir. Yaşanan sorunlara bakıldığında sırasıyla en çok bağlantı sorununun (f=22), bilgisayar/tabletin olmaması (f=12), velilerin öğrencilerini takip etmemesi (f=11), öğrencilerin derse katılmaması (f=10) şeklinde sıralanmaktadır. Yaşanan sorunlara yönelik doğrudan alıntılara ilişkin örnekler şu şekildedir:

İnternet kaynaklı sorunlar:

TÖ3: “Çocukların yaşadığı sistemsel sıkıntılar oluyordu ve kullandıkları teknolojik araçlarla ilgili sorunları var. EBA’ya bağlanmayla ilgili sıkıntı yaşayan öğrencilerden çok mesaj aldım. Öğrencilerin sistemsel ve teknolojik araçlarla ilgili sıkıntıları oldu.”

TÖ4: “Yaşadığımız en büyük problem internet altyapısı olduğu için bağlantı problemi diyebiliriz. Ama çözülmeyecek sorun değil bunlar her zaman yaşadık diyemem ama dönemsel olarak yaşadık.”

TÖ9: “Türkiye’de internet alt yapısı çok oturmadığı için her yerde 4.5G teknolojisi hala yok. İnternet olayı bizi çok sıkıntıya sokuyor. Öğrencilerimizin çoğunun tableti yok ve birçoğu annesinin, babasının telefonlarıyla derslere katılıyor ki telefonda katılım çok zor oluyor. İnternet çok sorun oluyor.”

BÖ6: *“Bağlantı problemi sesin geldi gitti diyor bakıyorum internetim normal biri hocam bana normal geliyor diyor. Daha çok ses ve bağlantı problemi yani internet kaynaklı.”*

GÖ6: *“Bu süreçte yani internet kaynaklı tabii ki çok belki de en büyük sorunlardan bir tanesi internet kaynaklı çünkü bir belde okulu olmamıza rağmen yani yarımızın çoğu toplama bir okul bizim okulumuz yani köylerden geliyor öğrencimiz. Köy ortamında da internet bağlantısı pek sağlıklı olmuyor sizde biliyorsunuzdur zaten yani interneti olmayan öğrencilerden dolayı yani bu yönde bir sıkıntımız vardı. İnternet bağlantısı en önemli sorundu.”*

Veli kaynaklı sorunlar:

GÖ1: *“Ders sonunda çocuklarla vedalaşırken motivasyon vermek için destekleyici konuşuyordum oradan bir velimiz hocam sizinle görüşmek istiyorum dedi efendim dedim sizinle görüşmek istiyorum dedi telefon ederseniz daha iyi olur buradan zor olur dedim. Yine çocuğa ders anlatıyorum çocuk mikrofonunu açtı. Cevap vermek için arkadan TV sesi, anne bana kahkaha sesi, çocuk anne babasının olduğu ortamda ders çalışmaya çalışıyor.”*

GÖ9: *“Ben kendi sınıfımla görüştüm tüm velilerle derslerin uzaktan olacağına dair görünen oydu. Sonraki süreçte mesela hiç bu noktaya ehemmiyet verilmedi. Hiç derse girmeyen öğrenciler oldu veya geri dönüş olmadı veliden. Bazı velilerimiz aradı. Köydeyiz imkanlarımız bu dedi. Ama hiç geri dönüş olmayan velleri oldu. Mesela bir dönem boyunca öğrenci hiç derse girmede.”*

GÖ10: *“İlgili velilerimiz çoktu öğrencilerimizi derse katmak için. Gece gündüz demeden arayan oldu ama ilgisiz velilerimizde elbet oluyordu. Biz de onları arayarak hal hatır sorduk öncelikle derslerimize katmaya çalıştık öğrencilerimizin ne problemi olduğunu , neden derse katılmadığını , dersleri haftalık takip etik ve öğrencimiz bir derse katılmazsa bile neden katılmadığını not ettik. Bu süreçte tabi ki olumsuz durumlarla veli açısından işte velimiz köye gidiyor öğrenciyi de götürüyor. Bir hafta boyunca öğrencimiz derse katılamıyor. Bu bir haftalık süreçte ki kazanımları da alamayınca bir sonraki konuya geçince elbet sıkıntılar yaşıyoruz. Bu konuda sıkıntılarımız oldu.”*

Öğrenci kaynaklı sorunlar:

BÖ4: *“Öğrenciler Eba sistemini bilmiyor. Dönemin yarısı gelmiş Eba şifrem yok hocam diyor.”*

BÖ7: “Şöyle derste gönlü olmayan çocuklar bu süreci kullandı. Yok hocam ses gelmiyor. Yok görüntü gitti gibi. Babasına söylüyorum hemen hocam sesiniz geliyor diyo. Ben daha çok öyle sorunlar yaşadım öğrenci ile ilgili yani.”

TÖ4: “Onun dışında çocukların derslere katılmama durumları da büyük bir problem. Katılım yaklaşık %35-40 civarındaydı. Yani yarıyı bile yakalayamadık. Onun da farklı sebepleri var tabiki. Okul programı da tam anlamıyla oturunca öğrencilere kendi programlarını kendilerinin takip etmelerini söyledik. Biz de bir daha şu saatte dersiniz var diye herhangi bir yönlendirme yapmadık. Bu durumunda şöyle dezavantajları oldu. Biz öğrenciyi uyarmadığımız için çocuk veliye dersinin olmadığını söyledi.”

GÖ10: “Disiplin sağlayamıyoruz. Bakanlığın kamera zorunlu değil şeklinde düzenlemesinden sonra öğrenci ne yapıyor bilmiyoruz. Öğretmenleri kandırma ihtimali oluyor, Ali soruya yanıt ver dediğinde orda mı bilmiyoruz. Mikrofon bozuk gibi bahaneler çok fazla geliyor, o muhakemeyi sağlayamıyoruz.”

Donanım Kaynaklı Sorunlar:

TÖ11: “Her şeyden önce herkeste internet, cep telefonu yok. Çocukların ekonomik durumları aynı değil. Bir evde çok kardeş olunca tek bir telefonu, bilgisayarı ya da tableti kullanmak zorunda kalabiliyorlar. Neden katılmadıklarını sorduğumda aynı anda derse giren ablasının ya da kardeşinin olduğunu söyleyen öğrencilerim oldu.”

GÖ1: “Her sınıfta en az 3-4 tane ekonomik durumu olmadığı için tableti bilgisayarı olmadığı için internete ulaşamayan öğrencilerimiz oldu bizim okulumuz 800 kişilik bi okul 1 tane bile tablet gelmedi bize Gümüşhane’ye gelen tabletlerin çoğu köylere gitti ilçelere gitti.”

BÖ9: “Bir de kardeş sorunu var hocam. Evde tek çocuk değil. 3-4 çocuk var ailede. Derse bağlanma sorunu var. Evde annenin telefonu var sadece 3 tane çocuk var hangisine yetsin.”

Okul Yönetiminden Kaynaklı Sorunlar:

BÖ4: “Bir de bizim okul yönetimi bütün programı sabaha koymuşlar yani milli eğitimin pazartesi öğleden önce Salı öğleden sonra şeklinde yaptığı düzene uymadı. Bu yüzden dersi işliyoruz ama diğerinin kardeşinin dersine denk geliyor biri giriyor biri giremiyor kardeşlerin.”

TÖ8: “Okulların açılıp açılmayacağı da belli olmadığı için okul idaresi ders programlarını sürekli değiştiriyor. Bir türlü dersler yerine oturmadığı için sürekli programın değişmesi öğrenciler ve veliler de bundan oldukça muzdarip. Dershaneye giden öğrenciler

için de bu sürekli değişen program zorluk yaratabiliyor, bazen canlı derslere katılamayabiliyorlar.”

Öğretmen Kaynaklı Sorunlar:

BÖ6: *“Ama genel olarak konuşacak olursam mesela birincisi Zoom’un yabancı dilde olması Türkçe olsa mesela çok rahat olurdu kullanımı hem öğrenci hem öğretmen açısından.”*

BÖ10: *“Zoom nasıl kullanılır nasıl açılır kapanır. Sonrasında oturdu ama başlangıçta problem oldu. Ses açma görüntü paylaşma gibi.”*

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin COVID-19 salgını nedeniyle yürütülen uzaktan eğitim yöntemine yönelik görüşleri nitel bir anlayışla incelenmiştir. Çalışmanın ilk alt problemi doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları öğretim materyallerinin neler olduğu ve derse katılımı teşvik etmek için gerçekleştirdikleri öğretim uygulamalarının hangileri olduğu araştırılmıştır. Söz konusu alt problem kapsamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde en çok kullandıkları öğretim materyallerinin video, slayt ve ders kitabı olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç literatürle uyumludur (Ceylan vd., 2024; Fidan vd, 2022; Özdemir-Baki ve Çelik, 2021; Uyar, 2020) ancak Akpınar ve arkadaşlarının (2021) çalışmasıyla örtüşmemektedir. Öğretmenlerin bahsedilen bu materyalleri sıklıkla kullanmalarının nedeni, bu materyallerin uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler için ekonomik olmalarıyla açıklanabilir (Durdu ve Coşkun, 2023). Ayrıca ders kitabı, slayt ve video gibi materyallerin uzaktan eğitim sürecinde kullanılması öğrenciler açısından da olumlu katkılar sağlamıştır. Fidan ve arkadaşlarının (2022) çalışmasında öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde kullanılan materyallerin kendilerine olumlu katkı yaptığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerce online oyun, sanal müze, örnek olay, animasyon gibi materyallerin az kullanılmasının sebebi olarak öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerinde bu materyalleri nasıl kullanacakları hakkında bilgi ve tecrübelerinin olmaması şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında öğretmenlerin derse katılımı teşvik etmek için en çok gerçekleştirdiği öğretim uygulamalarının; velilerle ve öğrencilerle iletişim kurma ve dersi eğlenerek gerçekleştirme şeklinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalara bakıldığında (Aydemir 2021; Özdemir-Baki ve Çelik, 2021) öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde derse katılımı artırmak için benzer çalışmalar yürüttüğü

görülmektedir. Öğretmenlerin bu yöntemlere; uzaktan eğitim sürecinin veli ve öğrenci açısından beklenmedik bir durum olması nedeniyle eğitim sürecinin tüm unsurlarının da olduğu gibi hazırlıksız yakalanmaları, velilerden destek gelmemesi, öğrencilerin derse katılmada zaman zaman isteksiz olmaları nedeniyle başvurmuş olabilecekleri düşünülmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda öğretmenlerin ölçme-değerlendirme deneyimleri araştırılmıştır. Çalışmada öğretmenlerce geleneksel ölçme-değerlendirme yöntemlerine (soru- cevap, çoktan seçmeli, boşluk doldurma vb.) daha çok ağırlık verildiği ortaya çıkmıştır. Bu sonuç alan yazındaki benzer çalışmalarla uyumludur (Akpınar vd., 2021; Aydoğdu-İskenderoğlu ve Konyalıhatipoğlu, 2021; Adıgüzel, 2020; Bakioğlu ve Çevik, 2020; Demir ve Özdaş, 2020; Kırıkçı vd., 2021). Öğretmenlerin geleneksel ölçme-değerlendirme yöntemlerini uzaktan eğitim döneminde daha çok kullanmalarına neden olarak yüz yüze eğitimde de bu yöntemleri kullanıyor olmaları örnek gösterilebilir. Yapılan çalışmalar genel olarak öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirmeden ziyade geleneksel ölçme-değerlendirme yöntemlerini kullandıklarını göstermektedir (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Önel vd., 2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitimde ölçme-değerlendirme deneyimlerinden ulaşılan diğer sonuçlar ise öğretmenlerin çoğunluğunun ölçme-değerlendirme yapabildiğidir. Elde edilen bu sonucun alan yazındaki bazı çalışmalarla uyumlu olduğu belirlenmekle birlikte (Aydoğdu-İskenderoğlu ve Konyalıhatipoğlu, 2021; İlker-Kerkez ve Soy, 2022, Özcan, 2022) çeliştiği çalışmalar da bulunmaktadır (Adıgüzel, 2020; Kırıkçı vd., 2022). Uzaktan eğitim döneminde etkili ölçme-değerlendirme yapma açısından öğretmenlerin çok büyük sorunlar yaşadığı da bir gerçektir. Özellikle öğrenci katılımının yetersiz olması, internet ve donanım eksikliğinden kaynaklı sorunların bu duruma neden olduğu söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde tercih ettikleri öğretim modeli araştırılmıştır. Çalışmada öğretmenlerce yüz yüze eğitimin en çok tercih edilen öğretim modeli olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenleri bu sonuca yönlendiren en önemli husus sınıf ortamında daha etkili olmayı düşünmeleridir. Avcı ve Akdeniz (2021), Coşkun-Keskin (2021), Bakioğlu (2020), Özkan-Korkmaz (2023) da çalışmalarında yüz yüze eğitimin daha etkili olduğunu ve yüz yüze eğitimde gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinin uzaktan eğitim modelinde bazı zorlukları beraberinde getirdiğini belirtmişlerdir.

Araştırmanın beşinci alt problemi doğrultusunda uzaktan eğitim sürecinin çeşitli fırsatlar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında ki bazı çalışmalar da (Dere ve Akkaya, 2022; Doğan ve Birişçi, 2022; Hebebe vd., 2021, Karaman vd., 2022; Korkut ve Memişoğlu, 2021; Li vd., 2014; Özkan-Korkmaz, 2023) uzaktan öğretim sürecinin fırsatlar sunduğunu vurgulamaktadır. Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinin sunduğu en önemli fırsat olarak zaman, mekan ve maliyetten tasarruf sağlamasını ön plana çıkarmışlardır. Elde edilen bu sonuç uzaktan eğitimin sunduğu yararlarla uyushmaktadır. Çünkü uzaktan eğitim zaman, mekan ve maliyet açısından yüz yüze eğitime göre birçok avantaja sahiptir (Bayram vd., 2019; İşman, 2011).

Araştırmanın altıncı alt problemi doğrultusunda uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişimlerine olan etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin mesleki gelişimi açısından en çok katkı sağlanan hususun dijital yönden gelişim olduğu belirlenmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde derslerini bilgisayar başında ve çeşitli uzaktan öğretim uygulamalarını (Zoom, Meet, EBA vb.) kullanmak durumunda kalmalarının etken olduğu düşünülmektedir. Çoğu öğretmenin bu noktada eskiye göre dijital yönden daha çok gelişim gösterdiği söylenebilir. Yapılan çalışmalar da bu yönde bulgulara sahiptir (Bakırcı vd., 2021; Öz, 2024, Karadağ-Yılmaz vd., 2022; Karakaya vd., 2020).

Araştırmanın yedinci alt problemi kapsamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin en çok internet ve donanım kaynaklı sorunlar, öğrenciden ve veliden kaynaklı sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen bu sonuç alan yazında yer alan araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir (Akgül ve Oran, 2020; Bıyıklı ve Özgür, 2021; Coşkun-Keskin vd., 2021; Hebebe vd., 2020; Ünal ve Bulunuz, 2020; Öz, 2024). Bu sorunlardan diğerlerine nazaran internet ve öğrenci kaynaklı problemlerin öne çıktığı belirlenmiştir. İnternet kaynaklı problemlerin temel nedeninin öğrencilerin farklı sosyo-ekonomik duruma sahip olmalarıyla ilişkili olduğu söylenebilir. Nitekim Can (2020) bu hususta Türkiye’deki bu tür problemlerin çokça yaşandığını ifade etmiştir. Öğrenci kaynaklı problemlerin yaşanmasının sebebi olarak da internet ve donanım kaynaklı eksikliklerin ortaya çıkmış olması ve yaşanan sürecin onları öğrenmeye karşı isteksiz hale getirmiş olması olarak yorumlanabilir. Ayrıca bu duruma etken olarak aynı evde birkaç kardeşin aynı donanımı (tablet, cep telefonu vb.) kullanmak durumunda kalması da gösterilebilir. Nitekim bu hususta Kabapınar ve arkadaşları (2021) da çalışmalarında kardeş sayısının derse katılım oranını düşürdüğünü belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinin dezavantajlarından olan öğrenmeye karşı ilgisizlik ise uzaktan eğitim

sürecinde öğrencilerde odaklanma ve motivasyon problemlerine neden olabilmektedir (Coşkun-Keskin vd., 2021). Avcı ve Akdeniz (2021), Coşkun-Keskin vd. (2021), Kaymaz (2021), Oyedotun (2020) da çalışmalarında öğrenci ilgisizliğinden kaynaklı problemlere işaret etmektedirler.

Öneriler

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur:

- Öğretmenlere uzaktan eğitim sürecini daha verimli kullanabilmeleri için hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Sosyal bilgiler derslerinin uzaktan eğitimle daha etkili yürütülebilmesi için öğrenci merkezli yöntem ve teknikler işe koşulabilir.
- Öğrencilerin uzaktan eğitime daha etkili katılımını sağlamak için gerekli olan donanım ve internet kaynaklı sorunlar çözüme kavuşturulmalıdır.
- Velilerin uzaktan eğitime daha çok destek vermeleri için okul idareleri tarafından gerekli bilgilendirici çalışmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamak için öğrenciyi motive edici pekiştireçler işe koşulabilir.
- Öğretmen yetiştirme programlarına uzaktan öğretim modelini her açıdan daha etkili kullanmaya yönelik içerikler dahil edilebilir.
- Uzaktan öğretim modelinde etkili bir ölçme ve değerlendirmenin nasıl yapılabileceğine yönelik İl Milli Eğitim'in ilgili birimleri seminerler düzenleyebilirler.
- Ders kitabı, video ve slayt haricinde öğretmenlerin uzaktan eğitim modelinde kullanabilecekleri yapay zeka destekli etkileşimli öğretim araçları geliştirilebilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, A. (2020). Salgın sürecinde uzaktan eğitim ve öğrenci başarısını değerlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(1), 253-271.
- Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology TOJET*, 1(11), 92-97.
- Adnan, M. & Anwar, K. (2020). Online learning amid the Covid-19 pandemic: Students' perspectives. *Journal of Pedagogical Sociology and Psychology*, 2(1), 45-51. <http://www.doi.org/10.33902/JPSP.%202020261309>
- Akgül, G. & Oran, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37.
- Akpınar M., Yılmaz M. & Karakuş S. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin bir inceleme. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(3), 1070-1085.
- Altunay, F. (2022). Opinions of social studies teachers on distance education. *International Journal of Education & Literacy Studies*, 10(2), 31-40.
- Anadolu Ajansı (AA), 2021. Kovid-19 salgınıyla 18,5 milyon öğrencinin eğitiminde dijital dönüşüm sağlandı. <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/kovid-19-salginiyla-18-5-milyon-ogrencinin-egitiminde-dijital-donusum-yasandi/2113573> adresinden erişilmiştir.
- Antalyalı, Ö.L. (2004). Uzaktan eğitim algısı ve yöneylem araştırması dersinin uzaktan eğitim ile verilebilirliği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Arslan, M. & Buken, N. O. (2021). Clinical trial ethics in the era of COVID-19 pandemic. *Journal of Clinical & Experimental Investigations*, 12(1), p. 1-7. doi: 10.29333/jcei/9286.
- Atubi, O. F. & Obro, S. (2020). COVID-19 pandemic lockdown and the upsurge of online learning: prospects for social studies in Nigeria. *Journal of the Social Sciences*, 48(3), 4001-4011.
- Avcı, F. ve Akdeniz, E. (2021). Koronavirüs (Covid-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 117-154.

- Aydemir, A. (2021). Uzaktan eğitim eürecinde öğretmen ile öğrenci-veli iletişimi: Sosyal bilgiler öğretmenlerinin deneyimleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 813-827.
- Aydın-Günbatar, S. (2019). Olgubilim (fenomenolojik araştırma) yöntemi. Eğitimde araştırma yöntemleri içinde (s. 293-316). Ankara: Pegem Akademi.
- Aydoğdu İskenderoğlu, T. & Konyalıhatipoğlu, M. (2021). Matematik öğretmenlerinin bakış açısıyla covid-19 salgını sürecinde uzaktan canlı dersler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 235-262. <https://doi.org/10.53444/deubefd.895682>.
- Bakioğlu, B. & Çevik, M. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>
- Bakırcı, H., Doğdu, N. ve Artun, H. (2021). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin mesleki kazanımlarının ve sorunlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 640-658. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.909184>
- Bayram, M., Peker, A. T., Aka, S. T., & Vural, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 330-345. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.586113>
- Bıyıklı, C. & Özgür, A.O. (2021). Öğretmenlerin Covid-19 pandemi dönemindeki senkron uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(1), 110-147.
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirsch, V., Schuwer, R., Egorov, G., ...Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126. Retrieved from <http://www.asianjde.com/ojs/index.php/AsianJDE/article/view/462>
- Bulut, İ. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretiminin uzaktan eğitim yolu ile yapılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-153.

- Ceylan, B., Alpaslan, A., Taş, Ü., Yılmaz, E., Gözler, C., Sezen, H. C., Genç, M., Alpaslan, B., Şimşek, N., & Duran, A. (2023). The evaluation of educational materials according to the opinions of class teachers in the process of distance education. *BSJ Public Social Sciences*, 6(2), 63–72.
- Coşkun Keskin, S., Şentürk, G., Ömer, M., Dursun, R. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yaşadığı problemler: Sosyal bilgiler öğretmenleri örneği. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (11), 475-505.
- Demir, A. (2023). *Uzaktan eğitimle yürütülen sosyal bilgiler dersinde eğitim bilişim ağı'nın etkili kullanımına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmengörüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.775620>
- Demiray, U. & Adıyaman, Z. (2002). Kuruluşunun 10. yılında açıköğretim lisesi ile ilgili çalışmalar kaynakçası. *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayınları*, No:7, Ankara.
- Dere, İ. ve Akkaya, A. C. (2022). Distance social studies courses in the pandemic period with the experiences of teachers. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51(2), 1172-1206. DOI: 10.14812/cufej.1035594.
- Doğan, C., ve Birişçi, S. (2022). Covid-19 süreciyle birlikte öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Ege Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 6(1), 53-76.
- Durdu, A., & Coşkun, Y. (2023). COVID-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitimde öğretmen olmak: Sınıf öğretmenlerinin algılarının incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 15-36.
- Elçi, İ. & Tünkler, V. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin COVID-19 döneminde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin deneyimleri ve yeni normale dair öngörüler. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(2), 307-324. <https://doi.org/10.33308/26674874.2022362385>
- Ezer, F. & Aksüt, S. (2021). Covid-19 sürecinde sosyal bilgiler dersinde eğitim bilişim ağı platformunu kullanmaya yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 197-233. doi: 10.17679/inuefd.771367
- Fidan, M. & Sariaslan, E. & Yılmaz, A. (2022). Uzaktan öğretim süreçlerinde kullanılan Türkçe dersi materyallerine yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi.

- Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (26), 350-368. doi: 10.29000/rumelide.1075617.
- Gelbal, S. ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Gez, A. & Yeşiltaş, E. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının covid-19 salgını döneminde uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. International Symposium on Business, Economics & Education (ISBE-2021), Ankara, Türkiye.
- Gözüyükarı, E. (2022). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin covid-19 salgın sürecinde uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Hebecci, M. T., Bertiz, Y. ve Alan, S. (2020). Investigation of views of students and teachers on distance education practices during the coronavirus (covid 19) pandemic. *International Journal of Technology in Education and Science*. 4(4), 2651-5369.
- Hussein, E.T., Daoud, S., Alrabaiah, H., & Badawi, R. (2020). Exploring undergraduate students' attitudes towards emergency online learning during COVID-19: A case from the UAE. *Children and Youth Services Review*, 119, 105699.
- Görgülü-Arı, A. & Hayır-Kanat, M. (2020). Covid-19 (Koronavirüs) üzerine öğretmen adaylarının görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(50), 459-492.
- İlker Kerkez, F. İ., ve Soy, S. (2022). Beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 salgını döneminde acil uzaktan eğitim deneyimleri ve ders kazanımlarını sağlamaya yönelik bireysel çözümleri. *Journal of Global Sport and Education Research*, 5(1), 1-17.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim (Geliştirilmiş 4. bs)*. Ankara: PegemA
- Kabapınar, Y., Kanyılmaz, B., Ören Koçhan, N. ve Atık, U. (2021). Öğretmen ve velilerin gözünden öğrencilerin uzaktan eğitime katılmalarının öyküleri: "Uzaktan eğitimi mi, uzakta kalan eğitim mi?" *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 79-98.
- Karadağ-Yılmaz, R., Savaş, H. ve Kalkan, S. (2022). Katkıları ve sorunlarıyla uzaktan eğitime farklı bir bakış: sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 277-296.
- Karakaya, F., Arik, S., Cimen, O. and Yilmaz, M. (2020). Investigation of the views of biology teachers on distance education during the COVID-19 pandemic. *Journal of Education in Science, Environment and Health (JESEH)*, 6(4), 246-258. doi:10.21891/jeseh.792984

- Karaman, F., Çakmak, S., & Yerebakan, A. N. (2021). Covid-19 pandemisinde hemşirelik öğrencilerinin eğitimi:uzaktan eğitim süreci ve etkileri. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (15), 571-580.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kaymaz, A. . (2021). Uzaktan eğitim sürecinde değişen iş yükü ve etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 1(1) , 91-105.
- Keleşoğlu, S., Kartal, M. ve Koçer, E. (2023). Pandemi sosyal bilgiler öğretimini nasıl vurdu? *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 118-149.
- Kılıç, A. (2023). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Kılıç, A., & Beldağ, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreçlerine ilişkin görüşleri: nitel bir çalışma. *Sosyal Bilimler ve Değerler Eğitimi Dergisi*, 2(1), 1-23. <https://doi.org/10.29329/jsve.2021.410.1>
- Kırık, A.M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, vol.0, 73-94. doi: 10.17829/midr.20142110299
- Kırıkçı, A. C., Arıkan, İ., & Çetin, G. (2022). Sosyal bilgiler dersine giren öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(234), 1683-1708.
- Korkut, Ş., & Memişoğlu, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğrencilerin görüşlerine göre uzaktan eğitim süreci. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 3(7), 1639-1682.<https://doi.org/10.47994/usbad.928916>.
- Körükçü, M. (2021). Social studies teachers' views on values education in the covid 19 pandemia process, *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(15), 1366-1389.
- Li, F., Zhou, M., & Fan, B. (2014). Can distance education increase educational equality? Evidence from the expansion of Chinese higher education. *Studies in Higher Education*, 39(10), 1811-1822.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nded). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Osmanoğlu, A.E. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin televizyonlu uzaktan eğitim uygulamasına ilişkin görüşleri. *Journal of Current Researches on Educational Studies*, 10(1), 67-88. doi: 10.26579/jocures.49

- Oyedotun, T. (2020). Suddenchange of pedagogy in education driven by Covid-19: Perspectives and evaluation from a developing country. *Research in Globalization*, 2, 1-5.
- Önel, F., Dalkılınç, F., Özel, N., Deniz, Ş., Balkaya, T., & Kurt Birel, G. (2020). Ortaokul matematik öğretmenleri ölçme-değerlendirmeyi nasıl yapıyor? bir durum çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1448-1459. doi: 10.24106/kefdergi.4113
- Öz, H. (2024). Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimin sosyal bilgiler dersine yansımaları: fenomenolojik bir çalışma (Muğla ili örneği) (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Özcan, F. Z. (2022). Ortaokul öğretmenlerinin uzaktan eğitim uygulamalarında yaşadıkları tecrübelerin değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(127), 350-369. <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.57721>
- Özdemir-Baki, G. ve Çelik, E. (2021). Ortaokul matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitimde matematik öğretimdeneyimleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (1), 293-320.
- Özkan-Korkmaz, N. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (S. B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Seyhan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri ve görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(3), 65-93. <https://doi.org/10.51948/auad.910385>
- Tanta, A. (2021). *Pandemiden kaynaklı uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerine yönelik öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Tatlı, Z., Er-Nas, S., & Şeyihoğlu, A. (2022). Views of teacher candidates on distance education in the COVID-19 pandemic process. *Kastamonu Education Journal*, 30(2), 378-389. doi: 10.24106/kefdergi.803041
- Tekindal, M., & Arsu, Ş. U. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153-172.
- Telli-Yamamoto G. & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (Online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. <https://doi.org/10.26701/uad.711110>

- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı. (2020). Covid-19 nedir? <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html> adresinden erişilmiştir.
- UNESCO, (2020). National education responses to COVID-19 summary report of UNESCO's online survey. Summer Report, UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373322>
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Uyar, E. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(2), 15-32.
- Ünal, M. & Bulunuz, N. (2020). Covid-19 salgını dönemi uzaktan eğitim çalışmaları ve sonraki süreçle ilgili fen bilimleri öğretmenlerinin görüş ve önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 343-369. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.775521>
- Yıldırım, Ö., Tanrıku, C., & Ablak, S. (2022). Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin görüşleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 11(4), 817-829.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, F. (2023). *Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan öğretim ve ölçme tekniklerinin sosyal bilgiler öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Zafer, M. (2024). Edmund Husserl'in transandantal indirgemeci fenomenolojisi düzleminde metodolojik nitel bir desen olan fenomenolojinin sosyal çalışmada uygulanabilirliği. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 130-141.

Yazarlar Hakkında

Doktora Öğrencisi, Samet KARAKUŞ

Lisans öğrenimini 2012 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında tamamlamıştır. 2013 yılında Gümüşhane Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü emrinde Öğretmen olarak çalışmaya başlamış olup halihazırda Uzman Öğretmen olarak görevini sürdürmektedir. 2019 yılında Trabzon Üniversitesi Tarih Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans programından mezun olmuştur. 2020 yılında yine aynı Üniversitenin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi bölümü Sosyal Bilgiler eğitimi bilim dalında Doktora programına başlamış olup şu anda eğitimine doktora tez aşamasında devam etmektedir. Yazarın sosyal bilgiler eğitimiyle ilgili yayımlanmış çok sayıda birçok bildirisi, makalesi ve kitap bölümü bulunmaktadır.

Yazarın çalışma konuları arasında; sosyobilimsel konular, argümantasyon, sosyal bilgiler öğretimi, sosyal bilgiler ders kitabı incelemesi, sorgulama temelli öğretim ve ölçek geliştirme bulunmaktadır.

GSM: +905335138259
Eposta: samet_karakus20@trabzon.edu.tr
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4588-0163>

Prof.Dr. Ebru GENÇTÜRK GÜVEN

2000 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği programından mezun olmuştur. Aynı yıl girdiği araştırma görevlisi sınavını kazanarak Coğrafya Eğitimi alanında yüksek lisans eğitimine başlamıştır. Doktora eğitimini Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında 2009 yılında tamamlamıştır. 2016 yılında Coğrafya Eğitimi alanında doçent ünvanını almıştır. TÜBİTAK 2229 doktora sonrası araştırma bursu kapsamında 2016-2017 yılında Amerika Birleşik Devletleri Texas State Üniversitesi'nde 9 ay süreyle mekânsal teknolojilerin sosyal bilgiler derslerinde kullanımına yönelik araştırma projesi yürütmüştür. Sosyal bilgiler ve coğrafya eğitimi alanında pek çok kitap bölümü, çeviri, makale, bildiri ve projesi olan yazar, Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi

Programında öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

GSM: 0 505 641 05 91
E-Posta: egencturk@trabzon.edu.tr
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4606-6449>

Gönderim: 09.07.2025

Kabul: 01.08.2025

Tür: Araştırma Makalesi

Çevrimiçi uzaktan eğitimde öğretmen rollerinin belirlenmesi: Delphi tekniği uygulaması*

Öğr.Gör.Dr. Mine KAYA^a
Prof. Dr. Kamil ÇEKEROL^b

^a Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, m.kaya@bilecik.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1125-3797

^b Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, kcekerol@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9034-9470

*Bu çalışma Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uzaktan Eğitim Anabilim Dalında Prof. Dr. Kamil Çekerol danışmanlığında hazırlanmış doktora tezinden türetilmiştir.

Özet

Bu çalışmanın temel amacı eğitimin geleceğine yön veren faktörler doğrultusunda açık ve uzaktan eğitimde değişen öğretmen rollerini belirlemektir. Araştırma hem nitel hem de nicel yöntemleri içeren iki aşamalı ve keşfedici sıralı karma model kapsamında planlanmıştır. Birinci aşamada açık ve uzaktan eğitimde eğitimin geleceğine yön veren faktörler, genel eğitim kuramları, uzaktan eğitim teorileri, açık ve uzaktan eğitimde kullanılan teknolojiler bağlamında tarihsel gelişim süreci, mevcut alanyazında yapılan çalışmalar, öğrenen rolleri ve kurumlar bazında öğretmen ve öğretmenlerin rolü detaylı şekilde incelenmiştir. Bu aşamada nitel araştırma yöntemleri kullanılarak betimsel analiz yapılmış ve elde edilen veriler alanyazında var olan temalar çerçevesinde yeniden kodlanarak toplamda 7 ana tema oluşturulmuştur. Bu temalara ait ifadeler, uzman görüşü almak amacıyla 3 alan uzmanı ve 1 Türk Dili uzmanı tarafından değerlendirilmiştir. Alanyazın taraması ve uzman görüşleri sonrası verilerin açıklanması ve düzenlenmesi sonrası Delphi araştırması için kullanılacak temel bilgiler elde edilmiştir. Bütün bu süreçte karma yöntemin "Tamamlama" ve "Geliştirme" işlevleri yerine getirilmiştir. İkinci aşamada ise uzman görüşlerine dayalı olarak güvenilir ve geçerli sonuçlar elde etmek amacıyla ardışık anketlerle gerçekleştirilen Delphi tekniği uygulanmıştır. Bu yöntemde birkaç tur halinde anketler düzenlenmiş ve nicel veri toplanmıştır. Uzmanların seçimi için amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Çalışmaya toplam 64 uzman katılmıştır. İlk turda araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış form ile veri toplanmıştır. Uzmanlardan gelen geri bildirimler doğrultusunda ikinci tura geçilmiştir. İkinci turda ise 5'li Likert ölçeği kullanılarak nicel veri toplanmıştır. İlk tura katılan 64 uzmanın 48'i ikinci tura devam etmiştir. Yapılan bu çalışmadan elde edilen veriler çözümlenirken medyan ve çeyrekler arası açıklık ölçütleri temel alınmıştır. Delphi tekniğinde ise %70 görüş birliği aranmıştır. Alanyazın taraması ve uzman görüşleri neticesinde ulaşılan bulgular doğrultusunda çevrimiçi uzaktan eğitimde öğretmenlerin rollerine ilişkin 5 temel tema ve 14 ifadeden oluşan bir çerçeve ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Açık ve Uzaktan eğitim, Çevrimiçi eğitim, Öğreten rolleri, Delphi tekniği

Determining instructor roles in online distance education: Application of the delphi technique

Abstract

The primary objective of this study is to explore the evolving roles of instructors in open and distance education (ODE) within the context of factors shaping the future of education. The research adopts an exploratory sequential mixed-methods approach, integrating both qualitative and quantitative methodologies over two phases. In the initial phase, the study examines the factors influencing the future of education in ODE, including general educational theories, distance education theories, the historical progression of technologies utilized in ODE, and the roles of learners and teachers from an institutional perspective. Qualitative research methods were employed for descriptive analysis, with data categorized into seven main themes based on existing literature. These themes were subsequently reviewed by three domain experts and a Turkish language specialist to ensure validity. This phase provided foundational data for the Delphi study, fulfilling the "completion" and "development" purposes of the mixed-methods design. In the second phase, the Delphi technique was employed to achieve consensus among experts through iterative surveys. Purposeful sampling was used to select 64 experts for the first round, with 48 continuing to the second round. Data collection in the first round utilized a semi-structured questionnaire, while the second round employed a 5-point Likert scale. Consensus level was set 70% for agreement on instructor roles. The data were analyzed using the median and interquartile range to measure consensus. As a result, the study developed a framework comprising five key themes and 14 statements that define the roles of instructors in ODE.

Keywords: Open and Distance education, Online education, Instructor roles, Delphi technique

Kaynak Gösterme

Kaya, M. ve Çekerol, K. (2025). Çevrimiçi Uzaktan Eğitimde Öğreten Rollerinin Belirlenmesi: Delphi Tekniği Uygulaması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 11(2), 87-105. <https://doi.org/10.51948/auad.1738642>

Giriş

Günümüzde dijital dönüşüm ve değişim hayatımızın hemen hemen her alanına entegre olmaya başlamıştır. Özellikle teknolojik gelişmeler eğitim süreçlerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Son otuz yılda internet ve mobil iletişim teknolojilerinin günlük hayatta hızla yaygınlaşmasıyla birlikte bilgisayar teknolojileri de ilerlemiş ve bu gelişmeler doğrultusunda bireylerin bilgiye ulaşma erişimi ve hızı önemli ölçüde değişmiştir (Ally, 2019). Bu köklü dönüşümler eğitim sektörünü de etkilemiş ve yeni bir yapıya geçişi zorunlu kılmıştır. Dijitalleşmeyle birlikte eğitim anlayışında temel değişiklikler yaşanmaya başlamıştır. Geleneksel yüz yüze öğretim yöntemlerinden çevrimiçi eğitim modellerine geçilmiştir. Öğretim anlayışı sadece öğretmeye dayalı olmaktan çıkıp öğrenenin ihtiyaç ve ilgilerine göre şekillenen, hatta bireyselleşmiş öğrenme yaklaşımlarına evrilmiştir (Anderson, 2017). Bu değişim ve dönüşüm sürecinin en büyük etkenlerinden biri de tüm dünyayı etkileyen Covid-19 pandemisi olmuştur. Pandemi nedeniyle eğitim uygulamalarında yeni yaklaşımlar geliştirilmiş ve kurumlar daha esnek öğrenme ortamlarına ve alternatif eğitim modellerine yönelmiştir. Bu gelişmeler sonucunda yüz yüze eğitimi sürdüren eğitimciler uzaktan öğretim rolüne geçiş yapmış ve bu süreçte yeni görevler üstlenmişlerdir (Arah, 2012). Uzun süredir tartışılan ve birçok eğitim kuramı tarafından vurgulanan öğrenen rollerindeki değişim özellikle son zamanlarda hız kazanmıştır. Yapay zeka bu hızı etkileyen faktörlerden biri olarak öğrenenlere yeni roller yüklemektedir. Farklı pedagojik yaklaşımlar ve yeni teknolojilerin kullanımı öğrenen rollerinde farklılıklar yaşanmasına neden olmaktadır (Aydın vd., 2021). Çevrimiçi eğitimdeki öğrenen rolleri ile geleneksel yüz yüze öğrenen rolleri birbirinden farklıdır. Çevrimiçi ortamda uygun öğretim yöntemlerini kullanan ve değerlendiren sadece bilgi aktarımı değil aynı zamanda yaratıcı ortamlar oluşturan, deneyim kazandıran, bilgiyi kullanıcıya yönlendiren, yol gösteren, yaşam koçluğu yapan, teknolojiyi etkin biçimde kullanan ve öğrenmeyi kolaylaştıran yeni öğrenen rolleri ön plana çıkmaktadır (Anderson, 2017). Teknolojilerin eğitim alanında etkin biçimde kullanılabilmesi için öğrenenlerin belirli iletişim, teknik ve pedagojik yeterliliklere sahip olmaları gereklidir. Açık ve uzaktan eğitimde başarının sağlanabilmesi için teknolojik altyapı kadar öğrenenlerin bu altyapıya uyum sağlayabilmesi de hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle uzaktan eğitimde görev alan öğrenenlerin öncelikle dijital öğretim ortamlarına ve kullanılan eğitsel araçlara uyum sağlaması beklenmektedir (Bezuidenhout, 2018) Açık ve uzaktan eğitimde yürütülen organizasyonların başarısı açısından kavramsal ve teknolojik bileşenler üzerinde söz sahibi olan kişiler uzaktan öğretim hizmetlerini yeterli düzeyde yerine getirmelidir. Bu durum özellikle eğitimin etkinliği açısından büyük

önem taşımaktadır (Boz-Yüksekdağ, 2016). Uzaktan eğitimin etkinliği ve başarısı üzerinde öğretim elemanlarının etkisi göz önüne alındığında yükseköğretim kurumlarının bu alanda görev yapan öğretim üyelerinin belirli niteliklere sahip olmasını beklediği görülmektedir (Campbell ve Cameron, 2016). Bu nitelikler öğretim elemanlarının rolü sahip oldukları beceriler ve yeterlilikler şeklinde ifade edilmektedir.

Bu çalışmada özellikle “rol” kavramı ele alınmıştır. Çünkü rol aynı zamanda çeşitli yeterlilikler ve becerileri de içermektedir (Chai ve Kong, 2017). Alanyazında bu roller genellikle sosyal, yönetsel, iletişimsel, teknik, pedagojik, değerlendirme, içerik sağlama, süreçlerin kolaylaştırıcılığı ve entelektüel özellikler gibi farklı kategoriler halinde incelenmektedir (Çekerol, 2020). Günümüzde yükseköğretim kurumlarının büyük çoğunluğu internet tabanlı uzaktan eğitim imkânı sunmakta ve aynı zamanda öğretim kalitesini artırmak amacıyla çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Uzaktan eğitimin etkinliğinin sağlanmasında en kritik rolü üstlenen kişi öğretim elemanıdır (Fırat, 2019). Çünkü bu kişiler çevrimiçi derslerin sistemlerine adaptasyonundan, tasarımına, teknik sorunların çözümüne ve değerlendirmelerine kadar her aşamada aktif rol almaktadırlar (Gökmen vd., 2016). Her ne kadar uzaktan eğitim öğrenenlerin kendi sorumluluğunu ön plana çıkarsa da öğretim elemanlarının görevi ders tasarımı, materyallerin geliştirilmesi, ders etkinliklerinin yönetimi ve kurum ile öğrenen arasındaki iletişim ve etkileşimi sağlamayı da kapsamaktadır (Halterbran, 2017). Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ve ileriki yıllarda ortaya çıkacak yeni teknolojiler eğitim paradigmalarını ve kullanılan araçları dönüştürmeye devam edecektir. Yapay zekâ, sanal laboratuvarlar, artırılmış gerçeklik, makine öğrenimi ve derin öğrenme, büyük veri, öğrenme analitikleri, hologramlar ve nesnelerin interneti gibi yeniliklerin kullanıldığı yeni bir eğitim anlayışına geçiş yaşanacaktır (Kramer ve Tamm, 2018). Bu sürecin sonunda uzaktan eğitim ortamında “Kişisel Öğrenme Asistanları Dönemi”nin başlayacağı tahmin edilmektedir. Öğretim elemanlarının bu yeni ortamın dinamiklerine uyum sağlamaları, yeniliklere açık olmaları, girişimcilik ruhu taşımaları ve sürekli öğrenmeye istekli olmaları, uzaktan eğitimin verimliliği ve başarısı açısından büyük önem arz etmektedir (Martin vd., 2019). Özetle, yapılan bu çalışmada içinde bulunulan çağda çevrimiçi uzaktan ders veren öğretenlerin üstlendikleri rollerin neler olduğunu bilmek öğretenler, kurumlar, alanyazın açısından önemlidir. Türkiye’de çevrimiçi uzaktan öğreten rollerinin belirlenmesinde Delphi tekniği kullanılan bir çalışmaya rastlanmadığı için bu çalışma ayrıca önem taşımaktadır.

Araştırma Sorunsalı

Geleceğe dair öngörüler eğilimler ve tahminler doğrultusunda uzman görüşleri alınarak ortak bir kanaat oluşturmayı amaçlayan Delphi yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışmanın temel amacı çevrimiçi uzaktan eğitimde öğretmenlerin üstlendikleri rolleri belirlemektir. Başka bir ifadeyle çevrimiçi öğretmenlerin bugüne kadar üstlenmiş oldukları ve önümüzdeki dönemde üstlenmeleri beklenen rolleri alanında uzman kişiler tarafından fikir birliği içinde tanımlanması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır:

1. Yükseköğretim bağlamında çevrimiçi uzaktan eğitim alanında var olan öğretmen rollerine ek olarak günümüzde öğretmenlerin üstlendikleri yeni roller nelerdir?
2. Dijitalleşme pandemi süreci 21. yüzyıl becerileri, kapsayıcı eğitim, eğitimde açıklık, robotlar gibi faktörlerin eğitimin geleceğine etkisi ve yeni öğretim yöntemlerinin kullanımı bağlamında öğretmenlerin gelecekte üstlenecekleri yeni roller nelerdir?

Yöntem

Çalışma çevrimiçi uzaktan eğitimde öğretmen rollerini uzman görüşleriyle belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma karma modelde desenlenmiş olup veri toplama ve analiz süreçlerinde hem nitel hem de nicel yöntemler kullanılmıştır. Karma yöntem araştırmaları alan yazında henüz tam bir uzlaşıya sahip olmasa da nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanılmasını ifade etmektedir. Bu yaklaşım konuya bütüncül bir bakış açısı sunarak daha iyi eğitim politikaları oluşturmaya ve araştırma sorununu farklı açılardan ele almaya olanak tanımaktadır. Karma yöntem iki yöntemin basit bir birleşimi olmaktan ziyade birbirini desteklediği kapsamlı çalışmalardır (Creswell ve Plano Clark, 2007).

Çalışmanın ilk evresinde 1995-2021 yılları arasındaki çevrimiçi ve uzaktan eğitimde öğretmen rolleri üzerine yapılan çalışmalar incelenerek kapsamlı bir alan yazın taraması yapılmıştır. Öğreten rollerini belirlemek için betimsel analiz kullanılmıştır. Ortak ve farklı roller kodlanarak tematik bir çerçeveye oturtulmuştur. Bu nitel veriler Delphi yönteminin geliştirilmesi için temel oluşturmuştur.

İkinci evrede Delphi çalışması için birinci evreden elde edilen sonuçlar dört alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanlarla yapılan görüşmelerde temalar ve ifadeler üzerine odaklanılmış, ifadeler eklenmiş, çıkarılmış veya değiştirilmiştir. Bu aşamada 7 tema ve 157 ifade birebir görüşmeler sonucunda 103 ifadeye düşmüş ve ardından uzmanlarla yapılan toplu görüşme sonrası 7 tema ve 71 ifadeye ulaşılmıştır.

İkinci turda, elde edilen 71 ifade 5'li Likert ölçeği kullanılarak çevrimiçi bir forma dönüştürülmüştür. İlk turdan elde edilen veriler hem nitel hem de nicel olarak analiz edilmiştir. Uzman yorumları tematik olarak ele alınmıştır. Uygun ifadeler anket formuna eklenmiş ve %55 görüş birliğinin altında kalan ifadeler elenmiştir. Yenilenen anket formu ile oluşturulan ikinci turda sadece 5'li Likert ölçeği kullanılmış ve yorum bölümü kaldırılmıştır. Bu turdan elde edilen veriler nicel olarak analiz edilmiş, görüş birliği (%70) katsayısı altında kalan maddeler elenerek çevrimiçi uzaktan öğreten rolleri belirlenmiştir.

Bu çalışma Greene, Caracelli ve Graham (1989)'ın amaçsal sınıflamasına göre "Tamamlama" ve "Geliştirme" işlevlerini yerine getirmiştir. "Tamamlama" farklı boyutları incelemek için nitel ve nicel yöntemlerin kullanılmasını ifade ederken "Geliştirme" ise bir yöntemin diğerini geliştirmek için kullanılmasını, bu çalışmada nitel verilerin nicel veri toplama araçlarının oluşturulmasını sağlamasını anlatmaktadır. Bu süreçte alanyazın taraması ve görüşme tekniğiyle elde edilen bulgular daha sonra ağırlıklı olarak nicel yöntemlerle uygulanan Delphi tekniğini şekillendirmiş ve bu sıralı zamanlama yöntemsel sınıflamaya girmiştir.

Araştırma Alanı, Katılımcılar ve Veri Toplama Süreci

Araştırmanın Birinci Evresi

Araştırmanın ilk evresi çevrimiçi uzaktan eğitimde öğreten rollerini belirlemek amacıyla alan yazın taramasıyla başlamıştır. Bu tarama yayınlanmış tez ve makalelere çevrimiçi arama motorları ve bilimsel veri tabanları aracılığıyla erişim sağlamıştır. Anadolu Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi kütüphanelerinden de faydalanılmıştır. Alanyazın taramasının nedenleri arasında önceden yapılanı yeni çalışmadan ayırma, ortak ve farklılıkları keşfetme, farklı bakış açısı kazanma ve araştırma sorununun önemini vurgulama yer almaktadır. Bu tarama özellikle 1991-2021 yılları arasındaki çalışmaları kapsamıştır. Kurumlar bazında öğreten rolünü belirlemek için ulusal ve uluslararası yükseköğretim kurumlarının web siteleri ziyaret edilmiştir.

Tematik çerçeve ve analiz aşamasında alan yazından elde edilen öğreten rollerine yönelik temalar ve ifadelerden kodlara ulaşılmıştır. Önceden belirlenen tematik çerçeveye uygun olarak kodlar düzenlenmiş ve eksik temalar tamamlanmıştır. Daha önceden yapılan çalışmalarda hep "pedagojik" roller adı altında öğrenmeye dair ifadeler yer almaktaydı. Buradaki eksiklik hem pedagojik hem androgojik rolleri içinde barındırmamasıydı. Bu nedenle bu çalışmada her iki yaklaşımı içeren "Öğretim Yöntemine İlişkin Roller" başlığı altında yer verilmiştir. Böylelikle

yeni bir temaya ulaşılmıştır. Diğer bir eksiklik ise; “sosyal roller” temasında görülmektedir. Kodlama sonucunda bu temanın altında sosyal, kültürel ve işbirliğine dayalı ifadelerin yer aldığı görülmüş ve temanın adı bu şekilde değiştirilmiştir. Yönetimsel roller teması ise çok karışık olarak hem kurum hem öğretene kapsamaktaydı. Bu nedenle sadece “Ders yönetimi” teması oluşturulmuş ve derse ait ifadelere yer verilmiştir. Değerlendirici roller temasında çok genel yargılar bulunmaktaydı. Bu temaya sadece öğretene açısından bakılmış ve ölçme-değerlendirmeye yönelik ifadelere yer verilmiştir. Böylece yedi ana tema belirlenmiştir: Öğretim Yöntemine İlişkin Roller, Teknolojiye İlişkin Roller, Ders Yönetimine İlişkin Roller, Sosyal, Kültürel ve İşbirliğine İlişkin Roller, Tasarıma İlişkin Roller, Ölçme-Değerlendirmeye İlişkin Roller, Kişisel Özelliklere İlişkin Roller.

Oluşturulan tema ve ifadeler alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Birebir görüşmeler ve internet üzerinden yapılan değerlendirme toplantıları sonucunda uygun görülmeyen maddeler elenerek ikinci evre için anket formu hazırlanmıştır. Araştırmacı tarafından alanyazın çıkarımlarını sentezleyerek uzmanlarla görüş birliği sağlama rolünü üstlenmiştir. Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu gibi kabul etmesidir. Araştırılan olgu ya da olay hakkında bütüncül olarak ele alabilmesi için elde ettiği verileri teyit etmesine yardımcı olacak bazı yöntemler kullanması gerekir. Bu yöntemler; çeşitleme, katılımcı teyidi, meslektaş teyidi, uzman incelemesi olabilir. Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği, dört alan uzmanı (Açık ve Uzaktan Eğitim Anabilim Dalında uzman) tarafından ifadelerin incelenmesiyle sağlanmıştır. Uzmanlar süreçlerle ilgili sorular sorup önerilerde bulunarak araştırmanın niteliğini artırmışlardır.

Araştırmanın İkinci Evresi

Araştırmanın ikinci evresi uzaktan eğitimde öğretene rollerini belirlemek amacıyla Delphi tekniğinin uygulanmasını içermektedir. Bu teknik uzman görüşlerini birleştirerek güvenilir bir sonuca ulaşmayı hedeflemektedir. Delphi tekniği, gizlilik/anonimlik, ardışıklık turlar halinde tekrarlanma ve kontrollü geri bildirim/istatistiksel analiz gibi temel özelliklere sahiptir (Bahar ve Somuncu Demir, 2021). Uzmanlar arasında görüş birliğine varılana kadar turlar devam etmektedir. Delphi tekniği gelecekteki teknolojileri tahmin etme amacıyla ortaya çıkmış olsa da günümüzde karar alma, problem çözme, veri toplama ve program geliştirme gibi çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Özellikle eğitim ortamlarında profesyonel rollerin keşfedilmesinde tercih edilmiştir. Türkiye’de çevrimiçi uzaktan öğretene rollerinin belirlenmesinde Delphi tekniği kullanılan bir çalışmaya rastlanmamıştır (Bolger ve Wright, 2011).

Delphi katılımcıları konuyla ilgili uzmanlık alanlarına göre seçilmektedir. Katılımcıların deneyim, isteklilik, yeterli zaman ve etkili iletişim becerilerine sahip olması önemlidir (Bahar ve Somuncu Demir, 2021). Bu çalışmada Türkiye'deki üniversitelerin Açıköğretim Fakülteleri ve uzaktan eğitim merkezlerinde görev yapan öğretim elemanları ile çevrimiçi ders verme tecrübesi olan tüm öğretim elemanları amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiştir. Katılımcılara çalışmanın amacı Delphi tekniği ve süreci hakkında bilgi veren "gönüllü katılımcı davet mektubu" e-posta yoluyla gönderilmiştir.

Delphi çalışmalarında katılımcı sayısı için net bir kural bulunmamakla birlikte çalışmanın amacına ve hedef kitlenin çeşitliliğine bağlı olarak değişebilmektedir. Bu çalışmada 30 uzman görüşüne ulaşılması hedeflenmiştir. 600 kişiye davet gönderilmesine rağmen ilk tur 64 uzmanla, ikinci tur ise 48 katılımcıyla tamamlanmıştır. Delphi anketleri araştırma sorularına göre farklı şekillerde uygulanabilmektedir. Bu çalışmada alan yazın taraması sonucunda yarı yapılandırılmış bir anket formu oluşturulmuştur.

Birinci turda beyin fırtınası yapma amacı güdülerek klasik Delphi yönteminde açık uçlu sorular sorulması vurgulanmıştır. Bu çalışmada alan yazında yeterli bilgi birikimi olduğundan 5'li Likert formatında yarı yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Katılımcılardan "Hiç Katılmıyorum"dan "Tamamen Katılıyorum"a kadar seçenekler üzerinden görüşlerini belirtmeleri ve her tema altına yorum yapmaları istenmiştir. İlk tur anketi 64 katılımcıyla tamamlanmıştır.

İkinci tur için birinci turdaki yanıtlar değerlendirilmiş ve %55 görüş birliğinin altında kalan maddeler elenmiştir. Gelen yorumlar doğrultusunda yeni ifadeler oluşturularak ankete eklenmiştir. İkinci tura 7 tema ve 57 ifade ile başlanmış ve 48 katılımcı ile sonlandırılmıştır. İkinci tur sonucunda 5 tema ve 13 ifadeye ulaşılmıştır.

Veri analizinde medyan ve çeyrekler arası açıklık ölçütleri temel alınmıştır. İlk tur için en az %55 görüş birliği aranmıştır çünkü katılımcılardan gelen yorumlar ikinci turda yer alacak olan anket formunu oluşturmuştur. İkinci tur için ise %70 görüş birliği aranmıştır ve burada 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Sonuçlar SPSS ile değerlendirilmiştir. Medyan değeri 5 ve çeyrekler arası açıklığı en fazla 1 olan ifadeler kabul edilmiştir. Çalışma %70 görüş birliğine varılan ifadelerle sonlandırılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın Birinci Evresi İle İlgili Bulgular

Bu çalışmanın ilk aşamasında uzaktan eğitimde öğretmen rolleri detaylı bir şekilde araştırılmıştır. Araştırma sadece öğretmen rollerini değil genel ve uzaktan eğitim teorilerini, uzaktan eğitim teknolojilerini, öğrenen sorumluluklarını, kurumları ve eğitimin geleceğini etkileyen faktörleri de kapsamıştır.

Alanyazın uzaktan öğretmen rollerinin belirlenmesinde öğrenme ortamının temel olduğunu ve öğretene sosyalden idariye kadar birçok görev düştüğünü göstermektedir. Uzaktan eğitimin tarihsel sürecinde de teknoloji ve teori değiştikçe öğretmen rolünün değiştiği görülmüştür. Bu çalışmada genel eğitim teorileri ve uzaktan eğitim teorileri öğretmen rolleri açısından analiz edilmiştir. Geçmişten günümüze kadar kullanılan teorilerde öğretmen rolleri ele alınmıştır. Özellikle pandemi sonrası günümüzde öğretmen rollerinin neler olabileceğini daha iyi açıklayabilmek için öğrenenlerin kendi sorumluluklarını alması gerektiğini savunan, alanyazında paradigma değişimiyle birlikte öğretmen rolünün değişmesine yol açan genel eğitim ve uzaktan eğitim teorilerinde yer alan yapılandırmacı teori, dijital çağın teorisi olan bağlantıcılık ve elektronik öğrenme ortamında iletişim-etkileşim kurulması, sosyal etkinliklerin yapılması için öğrenme topluluklarını içeren sorgulama toplulukları teorisi dayanak olarak alınmıştır. Geleneksel öğrenme teorilerinden yapılandırmacı yaklaşım, öğrenenlerin çevrimiçi sunum ortamlarında edindikleri bilgiden kendi anlamlarını oluşturma fırsatı vermesi açısından öne çıkan bir öğrenme teorisidir (Çekerol,2020). Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sonrasında dijital çağa ait olan bağlantıcı teori, öğrenmenin gerçek sorunlara uygulanan bilgi, iletişim ve kaynak ağları oluşturma süreci olduğunu ileri sürmektedir (Siemens,2005). Teknolojiyi ve bilgi çağı için öğrenme öğretme süreçlerini açıklayan Bağlantıcılık (Connectivism) teorisinde, (Downes, 2012; Siemens, 2004) temel iki yeni kavram ağların gücü ve ağ toplumu düşüncesi olarak uzaktan eğitimde karşımıza çıkmaktadır. Sorgulama Topluluğu Modelinde çevrimiçi öğrenmenin farklı boyutlarını kapsamlı olarak açıklayan çerçevelerden biridir (Garrison, Anderson ve Archer, 2001). Sorgulama topluluğu öğrenenlerin birbirlerini saygı ile dinlediği, fikirleri üzerine yeni fikirlerin inşa edildiği, bireylerin birbirlerine söylenenlerden çıkarımlar yapılmasına yardım ettiği çevrimi içi bir öğrenme teorisidir. Bu teoriler sayesinde uzaktan eğitimde öğretmen rollerinin nasıl yapılandırıldığı, kullanılan teknoloji değiştikçe öğretmen rolünün değiştiği, bu değişim sürecinde iletişimsel ve sosyal boyutta ise rollerin neler olduğu açıklanmıştır. Bu üç

teori günümüz çağını yansıtmaması açısından öğreten rollerinin belirlenmesinde önemli olarak görülmektedir.

Alanyazında ise çevrimiçi uzaktan eğitim rollerinin belirlenmesinde genellikle Berge'nin 1995 yılındaki çalışması referans alındığı ve yapılan çalışmaların bu bağlamda şekillendiği görülmüştür. Berge'nin çalışmasında roller pedagojik, sosyal, teknik ve yönetsel olarak dört gruba ayrılmıştır.

Araştırmanın İkinci Evresi İle İlgili Bulgular

a) İkinci Evrenin Birinci Turu İle İlgili Bulgular

İkinci evre Delphi tekniğinin ilk turunda toplam 26 madde elenmiştir. Bu maddeler "Öğretim Yöntemine İlişkin Roller", "Teknolojiye İlişkin Roller", "Ders Yönetimine İlişkin Roller", "Sosyal (iletişim-etkileşim), kültürel ve iş birliğine ilişkin roller" ve "Tasarım İlişkin Roller" temaları altında incelenmiştir.

Öğretim Yöntemine İlişkin Roller: Öğretim yöntemine ilişkin rollerde, öğrenme yaklaşımını seçme, farklı öğrenme tarzlarını dikkate alma, uygun materyal geliştirme, oyunlaştırmayı kullanma, farklı öğrenme türlerini destekleme, yaşam becerileri kazandırma, öğrenme zorluklarını tanımlama ve destek sağlama, öğrenme amacına uygun ortam sağlama ve dijital kaynaklar sağlama gibi maddeler elenmiştir. Alanyazında önemli görülen dijital kaynak sağlama, yaşam becerileri kazandırma ve eğitimde oyunlaştırmayı kullanma maddelerinde yeterli görüş birliği sağlanamamıştır. Katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K6: Öğreten ile tasarımcı rolünü ayrı değerlendiriyorum. Öğreten öğretendir, tasarımcı tasarımcı dolayısıyla ikisi 2 ayrı kişidir.

K7: Bireysel farklılıkları, kültüre dikkat eder gibi ifadeler katılmıyorum. Online eğitimde karşımdaki öğrenenin bireysel olarak tanıyacak kadar fırsat bulamıyorum.

Teknolojiye İlişkin Roller: Teknolojiye ilişkin rollerde ise yeni teknolojileri araştırma, uygun eğitim teknolojisi uygulamalarını seçme, öğrenme analitikleri ve büyük veriyi kullanma, teknoloji yeterliliğine sahip olma ve geliştirilen uygulamaları bilme maddeleri elenmiştir. Katılımcılardan "hiçbir öğreten bu kadar çok beceriye sahip olamaz" şeklinde yorumlar gelmiştir. Bu durum çevrimiçi uzaktan eğitimde öğretenlerin teknoloji kullanımını henüz benimseyemediğini göstermektedir. Katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K3: 3. maddedeki teknoloji yeterliği ile 2. maddede ifade edilen teknoloji okuryazarlığının aynı şeyi ifade ettiğini düşünüyorum. Ama vurgu eğitim teknolojilerine yapılırsa daha doğru bir ifade olabilir.

K4: Teknolojiye ilişkin rolleri kurumun öğretim elemanlarına sunduğu destek hizmetleri şekillendirmektedir.

Ders Yönetimine İlişkin Roller: Ders yönetimine ilişkin rollerde tartışma forumlarını yönetme ve idari sorunlarda arabuluculuk yapma ifadeleri elenmiştir. Öğretenlerin bu rolleri benimsemediği görülmüştür. Katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K1: Sınıfın toplumsal dokusunda verimli etkileşim ve iletişim sağlar.

K2: Ders kitaplarının fiyatları alım gücüne uygun tutulmalı.

Sosyal (iletişim-etkileşim), kültürel ve iş birliğine ilişkin roller: Bu tema altında öğrenenlerin iletişim ve etkileşimlerine yardımcı olma, sosyal medya aracılığıyla öğrenme seçeneklerini kullanma ve iş birliğine dayalı çalışmalarda yardımcı olma gibi maddeler elenmiştir. Katılımcılar, Sorgulama Toplulukları teorisinde yer alan "öğreten çevrimiçi öğrenme topluluğu lideridir" görüşüne katılmamıştır. Katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K4: Sosyal medya yerine (varsa) öğretim yönetim sistemindeki etkileşimli ortam ve olanaklarının kullanılmasını daha yerinde buluyorum.

K8: "Kültürel farklılıkları gözetir" ifadesi bana göre bir şekilde ayrımcı bir davranıştır. Halbuki hiçbir fark gözetmeksizin ifadesi daha uygun gibi

Tasarıma İlişkin Roller: Tasarıma ilişkin rollerde ders içeriğini geliştirme, grafiksel görüntü tasarlama, ortam araçlarını tasarlama, amaçlı ve etkin bir sorgulama topluluğu ortamı tasarlama, çevrimiçi tartışma ortamları tasarlama ve öğretme-öğrenme yaklaşımlarına uygun ortam tasarlama maddeleri elenmiştir. Katılımcılar, öğretene ve tasarımcının ayrı kişiler olması gerektiğini ve öğretene tasarımcı rolünü üstlenemeyeceğini belirtmişlerdir. Bu yorum bağlamında öğretmenler kendilerini tasarımcı rolünde görmemektedirler. Katılımcıların görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

K1: Hedefler ile olanaklar arasındaki optimum örtüşmeyi tasarlayabilmelidir.

K3: Tasarım konusunda öğretmenlerin ne ölçüde bağımsız olacağı kurum politikalarına göre şekillenmektedir.

Birinci turda "Ölçme – Değerlendirmeye İlişkin" ve "Kişisel özelliklere İlişkin" temalarda ise görüş birliği sağlanmış ve hiçbir madde elenmemiştir.

K1: Eğitimde araçlar birbirine seçenek değil, tamamlayıcıdır. Her tür araç kullanarak geçerlik, güvenilirlik ve kullanılabilirlik optimize edilmelidir.

K2: Yeniliklere, değişime ve eleştiriye açıktır. Öğreten olmanın yanı sıra bir öğrenendir.

b) İkinci Evrenin İkinci Turu İle İlgili Bulgular

Verilerin ilk turundan elde edilen bulgular tüm katılımcılarla paylaşılmıştır. İkinci tur için ilk turdaki katılımcı yorumlarına dayalı olarak oluşturulan ifadeler anket turuna eklenmiştir. Bu tur 7 tema ve 57 ifade ile gerçekleştirilmiştir ve yeni eklenen veya değiştirilen ifadeler uygun temalarının altına yerleştirilmiştir.

Değiştirilen ve yeni eklenen ifadeler şunlardır:

Rol model olarak öğrenmeyi teşvik eder.

Teknopedagojik eğitim yeterliliklerine sahiptir.

Dersin öğrenenlerle birlikte ortak bir anlayışla yürütülmesini sağlar.

İdari sorunlarda öğrenenleri danışmanlara yönlendirir.

Öğrenenlere görev ve sorumluluklar vererek onları öğrenme sürecinde aktif kılar.

"Şeffaf ve öğrenen dostu idari prosedürleri yönlendirir" ifadesindeki "şeffaf" kelimesi, bir öneri sonrasında "demokratik" olarak değiştirilmiştir.

Öğrenenlerin değer yargıları ve beklentilerine uyum sağlar.

"Öğrenenler arasındaki kültürel farklılıkları gözetir" ifadesindeki "kültürel" kelimesi, bir öneri sonrasında kaldırılmış ve ifade "Öğrenenler arasındaki farklılıkları gözetir" şeklinde yeniden yazılmıştır.

Etkileşim ve iletişim için gerekli araç ve ortamları kullanır.

Hedefler ile olanaklar arasındaki optimum örtüşmeyi tasarlayabilmelidir.

Kullandığı ölçme araçlarının geçerli, güvenilir ve kullanışlı olmasına dikkat eder.

Öğrenenlere de değerlendirme yapabilmeleri için fırsat sunar.

"Pedagojik ve androgojik yaklaşımı benimser" ifadesi, iki ayrı kavramı içerdigi yorumu nedeniyle iki ayrı ifadeye bölünmüştür.

İkinci turun sonunda medyan değeri 5, çeyrekler arası açıklık değeri 1 ve %70 görüş birliği olan ifadeler listelenmiştir.

Bu tur sonucunda 7 temadan 2'si elenmiştir: Teknolojiye ilişkin roller ve sosyal, kültürel ve iş birliğine dayalı roller.

İfadelerden 43 tanesi elenmiş ve çalışma 14 ifade ile sonlandırılmıştır.

İkinci tur sonunda çevrimiçi uzaktan eğitimde öğretmen rolleri şu şekildedir:

- Öğretim Yöntemine İlişkin Roller:

Öğrenenlerin doğru bilgiye ulaşması için rehberlik eder.

Öğrenenlere öğrenme yolculuğunda tavsiyelerde bulunarak danışmanlık yapar.

- Ders Yönetimine İlişkin Roller:

Dersin süresini ayarlayarak zamanı yönetir.

Dersin hedeflerini belirler.

Kanun, yönetmelik ve yönergeleri takip eder.

Telif haklarını gözeterek materyal kullanımı için gerekli girişimleri gerçekleştirir.

- Tasarıma İlişkin Roller:

Ders anlatımında kullanacağı sunumları tasarlar.

- Ölçme – Değerlendirmeye İlişkin Roller:

Kullanacağı değerlendirme yöntemini belirler.

Öğrenenlere öğrenme sürecinde verilen görevlere ilişkin (ödev, proje ve sınavlar gibi) dönüt verir.

Kendini değerlendirir.

- Kişisel Özelliklere İlişkin Roller:

Hayat boyu öğrenen olarak öğrenmeye açıktır.

Bireysel farklılıklara hoşgörü gösterir.

Öğrenenlere karşı saygılıdır.

Öğrenenlere karşı otoriter yerine anlayışlı yaklaşımı benimser.

Tartışma ve Sonuç

Uzaktan çevrimiçi eğitimin incelendiği bu çalışmada Delphi Tekniği kullanılarak çevrimiçi öğretmenlerin üstlenmesi gereken rollere dair 5 tema ve 14 ifade belirlenmiştir. Çalışmanın temelini oluşturan Bağlantıcı Teori ve Sorgulama Toplulukları Teorisi bağlamında ele alınan teknolojiye ilişkin sosyal, kültürel ve iş birliğine dayalı rollerde katılımcılar arasında görüş birliği sağlanamamış ve bu temalar sonuçlardan çıkarılmıştır. Buna rağmen elenen temalarda çevrimiçi öğretmenlerin sahip olması gereken ve alanyazında da belirtilen önemli yeterlilikler bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu durum çalışmanın sonuçlarını alanyazın açısından değerli kılmaktadır.

Tarihsel süreçte mektupla başlayıp radyo, televizyon ve internet teknolojileriyle zenginleşen uzaktan eğitim, günümüzde MOOC'lar (Geniş Katılımlı Çevrimiçi Kurslar) gibi gelişmiş web teknolojileriyle geniş kitlelere hizmet veren ve eğitim kurumlarınca tercih edilen bir yöntem haline gelmiştir. Bu evrimde teknoloji, öğretan rolünü dönüştürse de yalnızca bir araç olarak kalmıştır. Asıl değişimi sağlayan öğretmenlerin teknolojiyi kullanma biçimi olmuştur (Kırık, 2014).

Bu çalışmada çevrimiçi uzaktan öğrenmede teknolojiye ilişkin roller temasında, günümüz ve geleceğin öğretmenlerinin üstlenmesi beklenen rollere dair ifadeler yer almıştır. Özellikle

"Eğitimde oyunlaştırmayı kullanır" ve "Yeni teknolojilerin eğitim alanında kullanımını araştırır" gibi ifadeler güncel ve popüler konular arasında yer almakta olup, daha önceki çalışmalarda teknoloji boyutunda bu ifadelere hiç yer verilmemiştir. Katılımcıların "Hiçbir uzmanın bu kadar çok beceriye sahip olması olası değil", "Öğreten kişi kendisine sunulan sistem içerisinde teknolojiyi kullanabilir. Bunun ötesine geçme imkânı olmayabilir" ve "Teknolojiye ilişkin rolleri kurumun öğretim elemanlarına sunduğu destek hizmetleri şekillendirmektedir" gibi yorumları, öğretmenlerin teknolojiye bakış açılarının çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymuştur.

Sosyal, kültürel ve iş birliğine dayalı roller bağlamındaki ifadeler ise öğretmenin öğrenme topluluğu içinde öğrenenlerin eleştirel sorgulama yapmasına, kendini ifade etmesine ve iş birliği sağlamasına olanak tanınması gerektiğini vurgulamıştır. Öğrenenler arası farklılıkların göz önünde bulundurulması ve sosyal medya veya diğer ortamlar aracılığıyla öğrenenlerle iletişim ve etkileşim kurulması gerektiği belirtilmiştir.

Sorgulama Toplulukları Teorisi kapsamında sosyal buradalık kavramı, öğrenenleri ödevler için eşleştirerek grup çalışması planlayarak veya tartışmalar yaparak sağlanabilir. Çevrimiçi bir topluluk oluşturmak için tartışma panoları oluşturarak açık uçlu sorular göndererek öğrenenleri tartışmaya teşvik edebiliriz. Canlı dersler sırasında bir sohbet özelliği ayarlamak veya görüntülü toplantılar planlamak bir topluluk duygusu yaratmaya yardımcı olabilir ancak aynı zamanda teknolojiyi anlamanızı da gerektirir. Bu temaya ilişkin katılımcı yorumlarından biri "sosyal medya yerine öğretim yönetim sistemindeki etkileşim ortam ve olanaklarının kullanılmasını daha yerinde buluyorum" şeklinde olmuştur. Bir başka yorumda ise "her öğretmenin sosyal medya hesabı olmayabilir veya vardır ama aktif kullanmayabilir" ifadesi yer almıştır. Bu bağlamda dijital öğretilerde bulunması gereken iş birliğine yatkınlık, iletişim-etkileşimli ortamlar sağlama ve öğrenenlerin iletişimsel sorunlarında yardımcı olma gibi özellikler de ele alınmıştır. Katılımcılar bu temada da görüş birliğine varamamış ve öğretmenlerin sosyal ve teknolojik rolleri üstlenmeyi kabul etmedikleri görülmüştür.

Altıparmak (2011), Balaban (2012) ile Çoban (2013) gibi araştırmacılar öğretmenlerin çevrimiçi öğrenmede yaşanan teknik sorunlarda öğrenenlere destek vermesi gerektiğini savunmaktadır. Sosyal role yönelik ise alanyazında iletişim ortamı sağlayıcı rolünden bahsedilmekte ve İşman (2011)'e göre öğretmen öğrenenler ve diğer öğretmenlerle etkili iletişim kurmalı ve iş birliği yapmalıdır. Bu çalışmanın birinci turunda sosyal role ait ifadelere gelen bir katılımcı yorumu "Bireysel farklılıkları, kültüre dikkat eder gibi ifadelere katılmıyorum. Online eğitimde karşımdaki öğreneni bireysel olarak tanıyacak kadar fırsat bulamıyorum" şeklinde olmuştur.

İkinci tur sonucunda da iletişim, etkileşim sağlama, diğer öğrenen ve öğretmenlerle iş birliği yapma gibi ifadelerden oluşan sosyal, kültürel ve iş birliğine dayalı temada görüş birliği sağlanamamıştır.

Çalışmanın sonucunda, çevrimiçi uzaktan öğretmenlerin şu rolleri üstlendiği belirlenmiştir:

- Öğretim Yöntemi: Danışmanlık ve rehberlik.
- Ders Yönetimi: Zaman, hedef, kanun ve yönetmeliklere uygunluk.
- Ölçme-Değerlendirme: Geri bildirim, kendini değerlendirme ve değerlendirme yöntemini seçme.
- Tasarım: Ders anlatımı için sunum tasarımı.
- Kişisel Boyut: Hayat boyu öğrenen, saygılı, hoşgörülü ve anlayışlı olma.

Bu araştırma güncel öğretmen rolleri ile çevrimiçi uzaktan eğitimde belirlenen rollerin önemini anlamak ve analizler yapmak açısından büyük önem taşımaktadır. Dijitalleşme ve pandemi gibi faktörler, çevrimiçi uzaktan eğitimin önemini ve kullanımını artırmıştır (Abazoğlu ve Umurhan, 2015). Bu bağlamda öğretmenlere verilmek istenen mesaj çevrimiçi uzaktan eğitimin yüz yüze öğretimden farklı bir beceri seti gerektiren bir paradigma olduğudur (Arat ve Bakan, 2011).

Pandemi sürecinde zorunlu olarak çevrimiçi deneyim yaşayan öğretmenler aslında acil uzaktan eğitim deneyimi edinmişlerdir. Yükseköğretimde eğitimin devamlılığını sağlamak amacıyla uygulanan "acil uzaktan eğitim" süreci teknoloji adaptasyonunu hızlandırmış ve öğretmenlerin aniden dersleri çevrimiçi ortamlarda yürütme beklentisini ortaya çıkarmıştır (Akmeşe ve Ilgaz, 2020). Daha önce çevrimiçi ders verme deneyimi olmayan birçok öğretmen çevrimiçi ve uzaktan öğretim konusunda eğitime ihtiyaç duymuştur (Al-Rabiaah vd., 2020). Bu süreçte derslerin dijital ortamlarda yürütülmesi, gerekli çevrimiçi pedagojik yeterliliğe sahip olmayan öğretmenlerin yüz yüze dersleri çevrimiçi ortama birebir kopyalamalarına neden olmuş ve bu durum sürecin sağlıklı yürütülmesini engellemiş olabilir. Bu nedenle beklenen yeni roller öğretmenler tarafından tam olarak benimsenmemiş olabilir (Başaran vd., 2020).

Çevrimiçi uzaktan eğitimde alanyazında yer alan çok sayıda rolün tek bir öğretenden beklenmesi de gerçekçi değildir. Öğrenenlere başarılı bir öğretim sağlayabilmek için bir öğretmenin sürekli değişen teknolojik ortamlara hazırlıklı olması ve "çok boyutlu bir rol üstlenmesi" gerektiği belirtilmektedir. Uzaktan eğitim sisteminin bir ekip işi olduğu ve sistem içinde tasarımdan medyaya kadar birçok iş grubunun yer alması gerektiği de öngörülmelidir (Can, 2020).

Yapay zeka (AI) entegrasyonu ile açık ve uzaktan eğitimde öğretmenlerin rolü değişmeye devam etmektedir. 2024-2025 yıllarında alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde (S, Khedrane (2024); Tan, X., Cheng, G., & Ling, M. H. (2025)) öğretmenler, AI araçlarıyla işbirliği yaparak, üretken AI teknolojilerini entegre eden öğrenme etkinliklerini tasarlayabilirler. Böylece eğitim deneyimini geliştirir ve geleneksel öğretim yöntemlerini yeniden şekillendirebilirler. Yapay zeka süreçleri açıklamak ya da not verme, devam takibi gibi öğretmenlerin iş yükünü azaltması bakımından yarar sağlamaktadır ancak sadece bir araçtır ve öğretene etkileşimi, eleştirel düşünme becerisini sağlama, rehberlik etme rollerini üstlenmeye devam edecektir. Bu bağlamda çalışma sonucunda ulaşılan aşağıdaki öğretmen rollerinin geçerliliğinin yapay zeka çağında da devam edeceği söylenebilir.

Öğretim Yöntemi: Danışmanlık ve rehberlik.

Ders Yönetimi: Zaman, hedef, kanun ve yönetmeliklere uygunluk

Tasarım: Ders anlatımı için sunum tasarımı.

Kişisel Boyut: Hayat boyu öğrenen, saygılı, hoşgörülü ve anlayışlı olma.

Sadece bu çalışmada yer alan “Ölçme-Değerlendirme: Geri bildirim, kendini değerlendirme ve değerlendirme yöntemini seçme” rolünü yapay zeka üstlenebilir.

Öneriler

- Dijital öğretmen olmak için alanında mesleki gelişimin öneminin anlaşılmasıyla beraber bu sorumluluk kurumlara düşmektedir. Kurumlar öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini artırmak amacıyla “çevrimiçi öğretmen sertifikası programları” düzenleyebilirler.
- Çevrimiçi uzaktan eğitimin etkinliğini artırmak adına farkındalık eğitimleri organize edilebilir.
- Kurumlar öğretmenlerden beklenen roller tanımlayabilir ve bu doğrultuda eğitim politikalarına bu rollerin eklenmesiyle hedeflerini belirleyebilirler.
- Uzaktan eğitimde görülen çeşitli rollerin alanında uzman öğretmenlere dağıtılması programın ve sistemin kalitesinin iyileştirilmesine katkı sağlayabilir.
- 21. yüzyıl becerileri ve çevrimiçi eğitimin doğası gereği bağımsız öğrenenler yetiştirebilmek amaçlanmaktadır. Öğretmenler de kendilerini sürekli öğrenmeye adanmış, eleştirel düşünme ve değerlendirme yeteneklerine sahip bireyler olarak görülmelidirler. Gelecekte çevrimiçi öğretmen rollerine ilişkin ölçeklerin geliştirilmesi de çalışmalar arasında yer alabilir.
- Çalışmanın sınırlılıklarından biri olan katılımcı sayısı artırılarak yapay zeka çağında yeniden çalışmanın tekrarı yapılabilir.

Kaynakça

- Abazoğlu, İ., & Umurhan, H. (2015). Uzaktan eğitim ve öğretim üyelerini uzaktan eğitime teşvik eden faktörler. *Journal of Research in Education and Teaching*, 4(4),
- Akmeşe, H., & Ilgaz, A. (2020). Yeni koronavirüs (Kovid-19) pandemisinin Hong Kong'a gelen turist sayısı üzerindeki etkilerinin son beş yılın verilerine göre karşılaştırmalı bir analizi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(4), 2589-2599.
<https://doi.org/10.33206/mjss.728650>
- Ally, M. (2019). Competency profile of the digital and online teacher in future education. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 20(2). 302-318.
<https://doi.org/10.19173/irrodl.v20i2.4206>
- Al-Rabiaah, A., Tamsah, M.H., & Al-Eyadhy, A.A., (2020). Middle east respiratory syndrome corona virus (mers-cov) associated stress among medical students at a university teaching hospital in Saudi Arabia. *Journal Infect Public Health*, 13, 687-691.
<https://doi.org/10.1016/j.jiph.2020.01.005>
- Altıparmak, M. (2011). “E-Öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. Malatya: Akademik Bilişim’11-XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri Kitabı, ss.319-327.
- Anderson, T. (2017). How communities of inquiry drive teaching and learning in the digital age. *North Contact*, 1-16.
- Arah, B.O. (2012). The competencies, preparations, and challenging (new) roles of online instructors. *Online Submission*. 10, 841-856.
- Arat, T., & Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Aydın, M., vd. (2021). Covid-19 pandemi sürecindeki uzaktan öğreticilerin yeterlilik durumlarının belirlenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 94-126. <https://doi.org/10.51948/auad.910592>
- Bahar, M., & Somuncu Demir, N. (2021). Delphi tekniği uygulama sürecine yönelik örnek bir çalışma: Çok fonksiyonlu tarım okuryazarlığı. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 35-53.
<https://doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.60703-814729>
- Balaban, Erdal (2012). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi. İstanbul: Işık Üniversitesi.

- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E. (2020). Pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Bezuidenhout, A. (2018). Analysing the importance-competence gap of distance educators with the increased utilisation of online learning strategies in a developing world context. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 19(3), 264-281. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v19i3.3585>
- Bolger, F., & Wright, G. (2011). Improving the Delphi process: Lessons from social psychological research. *Technological Forecasting and Social Change*, 78(9), 1500-1513. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2011.07.007>
- Boz-Yüksekdağ, B. (2016). Açık ve uzaktan eğitimde öğrenme. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 127-138.
- Campbell, C., & Cameron, L. (2016). Scaffolding learning through the use of virtual worlds. AU Press.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Chai, C.S., & Kong, S.C. (2017). Professional learning for 21st century education. *Journal of Computer in Education*, 4(1), 1-4. <https://doi.org/10.1007/s40692-016-0069-y>
- Creswell, J.W., & Plano Clark, V.L. (2007). Designing and conducting mixed methods research. *Thousand Oaks, CA: Sage*
- Çekerol, K. (2020). *Çevrimiçi eğitim: öğretmenler ve öğretimi etkileyen faktörler* (1 ed.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çoban, S. (2013). Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi. İstanbul: XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı.
- Fırat, M. (2019). *Uygulamadan kurama açık ve uzaktan öğrenme*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Gökmen, Ö.F., Duman, İ., & Horzum, M.B. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 29-51.
- Greene, J. C., Caracelli, V. J., & Graham, W. F. (1989). Toward a conceptual framework for mixedmethod evaluation designs. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 11(3), 255-274. <https://doi.org/10.2307/1163620>
- Halterbran, V.R. (2017). Lessons in learning. *Adult Learning*, 28(1), 12-19.

- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi
- Khedrane, S. (2024). The Role of Artificial Intelligence in Distance Education. *International Journal of Soacial Communication*, 11(1).
- Kramer, A., & Tamm, M. (2018). Does learning trigger learning throughout adulthood? Evidence from training participation of the employed population. *Economics of Education Review*, 62, 82-90.
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94. <https://doi.org/10.17829/midr.20142110299>
- Martin, F., Ritzhaupt, A., Kumar, S., ve Budhrani, K. (2019). Award-winning faculty online teaching practices: course design, assessment and evaluation, and facilitation. *The Internet and Higher Education*, 42, 34-43. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2019.04.001>
- Tan, X., Cheng, G., & Ling, M. H. (2025). Artificial intelligence in teaching and teacher professional development: A systematic review. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 8, Article 100355. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2024.100355>

Yazarlar Hakkında

Öğr. Gör. Dr. Mine KAYA

Yazar, Lisans Eğitimini 2008 yılında Anadolu Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programında, Yüksek Lisans Eğitimini 2012 yılında Anadolu Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü / Uzaktan Eğitim anabilim dalında, Doktora Eğitimini 2022 yılında Anadolu Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Uzaktan Eğitim anabilim dalında tamamladı. 2008 yılından 2017 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı çeşitli özel okullarda İngilizce öğretmeni olarak görev aldı. 2017 yılından bu yana Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulunda öğretim görevlisi olarak görevine devam etmektedir. Eğitimde dijital değişim ve dönüşüm, uzaktan eğitimde öğreten rolleri, öğrenen özerkliği, çevrimiçi uzaktan eğitimde kalite, uzaktan eğitimde Delphi tekniği konularında çalışmalarını sürdürmektedir.

Posta adresi: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Bilecik
Tel (İş): +90 2282141782
GSM: +90 5395828227
Eposta: mine.kaya@bilecik.edu.tr

Prof. Dr. Kamil ÇEKEROL

Yazar, Lisans eğitimini 1990 yılında Anadolu Üniversitesi İİBF İktisat Bölümünde, Yüksek Lisans eğitimini Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisadi Gelişme Uluslararası İktisat bölümünde 1993 yılında ve Doktora eğitimini ise yine Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde İktisadi Gelişme Uluslararası İktisat bölümünde 1998 yılında tamamlamış ve tüm akademik ünvanlarını yine Anadolu Üniversitesinde almıştır. 1994 yılı Şubat ayında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde Öğretim Görevlisi olarak akademik hayatına başlayan yazar, verdiği derslerin yanında Açıköğretim Fakültesinin birçok biriminde çalışan ve idareci olarak görevler yapmıştır. Uzaktan eğitim alanında çalışmalarını sürdüren yazar halen Açıköğretim Fakültesi Açık ve Uzaktan Öğrenme Bölümünde öğretim üyesidir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir
Tel (İş): +90 3350335
GSM: +90 5333693658
Eposta: kcekerol@anadolu.edu.tr